



Уроженцие,
Архиепископски Београдски и
Митрополитски Србје

u I 1388
~~11423/1054~~



ПОКРЕТНИ ПРАЗНИЦИ

ПРАВОСЛАВНИ:

Триод почиње	7 фебруара
Месне покладе	21 „
Беле „	28 „
Тод. Субота	6 марта
Цвети	11 априла
Вел. Петак	16 „
Ускрс	18 „
Преполовеније	12 маја
Спасов-дан	27 „
Духови	6 јуна
Сви свети	13 „
Задушнице	20 фебр. 5 јуна и 23 октобра.
Месојеђа има	8 нед. и 3 дана.
Петрова поста има	16 дана.

РИМОКАТОЛИЧКИ:

Седамдесетница	29 јануара
Пепељ, Среда	15 фебруара
Цвети	26 марта
Ускрс	2 априла
Спасов-дан	11 маја
Духови	21 „
Св. Тројица	28 „
Брашанчево (Телово)	1 јуна

Од непокретних празника и светаца пада :

40 мученика у уторак 9 марта. — Ђурђев-дан у петак 23 априла. — Петров-дан у уторак 29 јунија. — Митров-дан у уторак 26. октобра. — Св. Архангел Михаило у понедељак 8 новембра. — Ваведење у недељу 21 новембра. — Божић у суботу 25 децембра.

ГОДИНА 1899 ПРОСТА ЈЕ

Ове је године по црквеном рачунању, а по календару:

Јулиј. Григор. Православ.

1. Златни број у кругу месечевом	19	19	16
2. Епакта	XIX	XVIII	22
3. Година у кругу сунчеву . .	4	4	15
4. Индикт	12	12	12
5. Недељно слово (врџцк лѣто)	г	а	ѡ
6. Пасхал. слово (кључз границз)	—	—	ш
7. Основаније	—	—	XXIX

Владајућа планета **Венера**.

ЈАНУАР (СЕЧАЊ) ИМА 31 ДАН

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
П.	1 Обр. госп. Вас. В. н. г.	13	Хиларије	
С.	2 Силвестар папа рим.	14	Феликс	
Недеља пред Просвјешченијем. Гл. 7. Еванђ. васкрс. 10; на литургији апостол. зач. 298. Еванђеље Марково зач. 1.				
Н.	3 Малах. и Гордије	15	Павле пустињак	Прва четврт 6-ог у 5 с. 36 м. по подне, мраз.
П.	4 Евстатије*)	16	Марцело папа	
У.	5 Теоп. и Теон. (Кр. д.)	17	Антоније	
С.	6 Богојављење	18	Приска девојка	
Ч.	7 Саб. Јов. Крстит.	19	Канут	
П.	8 Георгије и Емилијан	20	Фабијан	
С.	9 Муч. Полијевкто	21	Агница девојка	
Недеља по Просвјешченију. Гл. 8. Еванђ. васкрс. 11; на литургији апостол. зач. 224 од пола Еванђ. Матеја зач. 8.				
Н.	10 Григорије епископ	22	Викентије	Пун месец 14-ог у 8 с. 34 м. ноћу мутно и топло време.
П.	11 Преп. Теодосије	23	Венч. Маријино	
У.	12 Муч. Татијана	24	Тимотије	
С.	13 Емил и Стратоник	25	Обраћ. Павлово	
Ч.	14 Св. Сава I арх. срп. ☸	26	Поликарпо	
П.	15 Павле Тивејски	27	Јов. Златоуст	
С.	16 Часне вериге	28	Карло велики	
Недеља 30 Гл. 1. Еванђеље васкрс. 1; на литургији апост. зач. 258, Еванђ. Лука зач. 91.				
Н.	17 Антоније Велики	29	Седамдесетница	Посл. чет. 22-ог у 6 с. и 24 м. у вече, хладно и ветровито.
П.	18 Максим, Атан. и Кирил.	30	Мартина девојка	
У.	19 Макарије Египћанин	31	Петар Ноласц.	
С.	20 Јевтимије Велики	1	Фебр. Игњат.	
Ч.	21 Максим исповедник	2	Сретење	
П.	22 Тимотије и Анаст. ☸	3	Трипун	
С.	23 Климент. еп. анкирс.	4	Вероника	
Недеља 31. Гл. 2. Еванђеље васкрс. 2; на литургији апост. зач. 280, од пола Еванђ. Луке зач. 93.				
Н.	24 Преп. мати Ксенија	5	Агата	Нов месец 29 у 10 с. и 32 м. пре подне снег
П.	25 Григор. Богослов	6	Доротеја	
У.	26 Ксеноф. и друж.	7	Ромуалдо	
С.	27 Пренос м. Јов. Зл.	8	Иван Испов.	
Ч.	28 Јеврем Сирин	9	Аполонија	
П.	29 Пренос м. Игњ. Богн. ☸	10	Сколастика	
С.	30 Вел. Три Јерарха	11	Еуфросина	
Недеља 32 Гл. 3. Еванђ. васкрс. 3. на литургији ап. зач. 285. Еванђ. Лука зач. 94.				
	31 Кир и Јован врач.	12	Евлалија	

*) Овим словима штампани су српски свеци.

[illegible]

ФЕБРУАР (ВЕЉАЧА) има 28 ДАНА

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
П.	1 Муч. Трифун	13	Катарина	Прва чет. 5 у 9 час. и 52 м. пре под. ведро.
У.	2 Срет. Господње	14	Валентин	
С.	3 Симеон Богопримац	15	Анастас. (Пеп. Ср.)	
Ч.	4 Преп. Исидор	16	Јулијана девојка	
П.	5 Муч. Агатија ☾	17	Констанција	
С.	6 Вукол. еп. смирн.	18	Симеун	

Недеља 33 Митара и Фарисеја (Триод) Гл. 4. Еванђ. васкр.
4; на литург. апост. зач. 296, Еванђ. Луке зач. 89.

Н.	7 Партеније еписк.	19	Јулијана	Пун месец 13 у 3 час. 16 мин. по подне об- лач. врем.
П.	8 Сава II арх. српски	20	Елевтерије	
У.	9 Муч. Никифор	21	Елеонора	
С.	10 Муч. Харалампије	22	Петрова Слава	
Ч.	11 Ђорђе Кратовац и Вл.	23	Романа	
П.	12 Мелентије патријарх	24	Матија апостол	
С.	13 Симеон Мироточиви ☺	25	Валпурга	

Недеља 34. Блудног Сина Гл. 5. Еванђ. васкрс. 5; на ли-
тургији апостол зач. 135. Еванђ. Луке зач. 79.

Н.	14 Авксентије и Кирил	26	Александар	Посл. чет. 21 у 5 с. и 7. м. пре п. променљи- ва темпе- ратура.
П.	15 Апостол Онисим	27	Леандар еписк.	
У.	16 Муч. Памфилије	28	Романус	
С.	17 Теодор Тирон	1	Март Албин	
Ч.	18 Лав папа	2	Симплиције	
П.	19 Апостол Архип	3	Кунигунда	
С.	20 Лав еп. катан. (Задуш)	4	Казимир	

Недеља 34 Месопусна. Гл. 6. Еванђ. васкр. 6; на литург.
апост. зач. 140. Еванђеље Мат. зач. 106.

Н.	21 Тимотије (М. Покл.) ☾	5	Евсевије	Нов месец 27 у 8 с. 56 м. по под. мутно вре- ме и сусне- жица.
П.	22 Прогл. Краљевине	6	Фридолин	
У.	23 Поликарп еп	7	Тома из Аквина	
С.	24 I и II обр. гл. Јов. Кр.	8	Иван од Бога	
Ч.	25 Тарасије патр. цар.	9	Кирил и Метод.	
П.	26 Порфирије еписк.	10	40 мученика	
С.	27 Прокопије Декапол ☺	11	Ираклије	

Недеља 35 Сиропусна. Гл. 7. Еванђеље васкр. 7; на литург.
апост. зач. 112. Еванђеље Матејево зач. 17.

Н.	28 Вас. и Мар. (Б. Покл.)	12	Григорије	
----	---------------------------	----	-----------	--

[illegible]

МАРТ (ОЖУЈАК) има 31 дан

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
П.	1 Муч. Евдокија	13	Розина	
У.	2 Теод. еп. кирин.	14	Матилда	Прва чет.
С.	3 Евтроп. и Клеон.	15	Лонгин	7 у 4 с. и
Ч.	4 Преп. Герасим	16	Кирјак	21 м из-
П.	5 Муч. Конон	17	Гертруда	јутра киша
С.	6 42 м. у Амор. (Тод. Суб.)	18	Едвард	

Недеља прва поста (Чиста) Гл. 8. Еванђ. васкр. 8; на литургији апост. зач. 329 од пола, Еванђ. Јован зач. 5.

Н.	7 Вас, Јевр., Евген.	19	Јосиф заручник	
П.	8 Теофилакт еп.	20	Јоаким	Пун месец
У.	9 40 муч. (Младенци)	21	Бенедикт	15 у 7 с. 19
С.	10 Муч. Кодрат и др.	22	Октавијан	м. изјутра,
Ч.	11 Софрон. патр. јер.	23	Викторин	хладно са
П.	12 Григорије Двојеслов	24	Гаврил арханг.	снегом.
С.	13 Пренос м. Ник. патр.	25	Благовести	

Недеља друга поста (Пачиста) Гл. 1. Еванђ. васкр. 9; на литург. апост. зач. 304 и 318, Еванђ. Марк. 7 и Јов. 36.

Н.	14 Преп. Венедикт	26	Цвети	
П.	15 Муч. Агапије и др.	27	Руперт	Посл. чет.
У.	16 Муч. Савин и Трофим	28	Гунтрам	22 у 12 с.
С.	17 Алекс. ч. Божји	29	Еустазије	и 56 м. по
Ч.	18 Кирил арх. александр.	30	Гвидо из Арца	подне вет.
П.	19 Хрисант и Дарије	31	Амос пророк	с кишом и
С.	20 Јован и Сергије	1	Април Хуго	снегом.

Недеља трећа поста (крстопоклона) Гл. 2. Еванђ. васкр. 10; на литургији апост. зач. 311, Еванђ. Марк. 37.

Н.	21 Јаков епископ	2	Ускрс	Нов месец
П.	22 Свети Василије	3	Ускрш. понед.	29 у 7 ч и
У.	23 Никон и 200 уч.	4	Исидор	21 мин. из-
С.	24 Захарија и Артемије	5	Вићентије	јутра, лепо
Ч.	25 Благовести	6	Сикстус	и благо
П.	26 Сабор Арх. Гаврила	7	Целестин папа	време.
С.	27 Матрона и Теодос.	8	Дионисије	

Недеља четврта поста (средопосна) Гл. 3, Еванђ. васкр. 11; на литург. апост. зач. 314 и 329, Еванђ. Марк. 40 и Мат. 10

Н.	28 Преп. Иларије	9	Марија Клеопова	
П.	29 Марко епископ	10	Језекиљ	
У.	30 Јован Лествичник	11	Леон	
С.	31 Ипатије, Јона митр.	12	Јулије I папа	

[illegible]

АПРИЛ (ТРАВАЊ) има 30 ДАНА

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
Ч.	1 Марија египћанка	13	Херменегилд	
П.	2 Тит чудотворац	14	Тибурције	
С.	3 Никита испов.	15	Анастасија	

Недеља пета поста, (гљувна) Гл. 4. Еванђ. васкр. 1; на литург. апост. зач. 321 од пола и 208, Еванђ. Марк. 47 и Лука 35.

Н.	4 Јосиф, Георг. и Платон	16	Турибије	
П.	5 Муч. Теод. и Агат. ☾	17	Рудолф	Прва чет.
У.	6 Евтихије арх.	18	Аполоније	5 у 11 час.
С.	7 Преп. Георгије еп.	19	Хермоген	43 м. у ве-
Ч.	8 Апост. Иродијон	20	Домицила	че, лепо
П.	9 Муч. Евпсихије	21	Анзелм	време
С.	10 Муч. Терент. (Лаз. Суб.)	22	Леонидас	

Недеља шеста поста (Цветна). Јутрење Еванђ. Мат. зач. 83; на литург. апост. зач. 247, Еванђ. Јован. зач. 41.

Н.	11 Цвети	23	Адалберт	
П.	12 Василије еп. пар.	24	Ђурђев-дан	Пун месец
У.	13 Смуч. Артемон ☺	25	Марков-дан	13 у 8 ч и
С.	14 Мартин папа рим.	26	Клетус	21 м. у вече,
Ч.	15 Аристарх и Трофим	27	Перегрин	киш. време
П.	16 Велики петак	28	Виталис	
С.	17 Симеон персидски	29	Петар муч.	

Недеља светла, на литургији апост. зач. 1. Еванђ. Јов. зач. 1. На вечерњу Еванђ. Јов. зач. 65.

Н.	18 Васкрс. Христово	30	Катарина сен.	Посл. чет.
П.	19 Васкрс. понед.	1	Мај Филип	20 у 6 с. и
У.	20 Васкрс. уторак ☾	2	Анастасије	47 м. у ве-
С.	21 Јануарије и др.	3	Обретеније †	че мутно
Ч.	22 Преп. Теодор Сикеот	4	Флоријан V	и кишови-
П.	23 Ђурђев-дан	5	Пије V	то време.
С.	24 Муч. Сава Стратил.	6	Јован из Дамаса.	

Недеља Томина (Антипасха) Еванђ. васкр. 1. на литург. апост. зач. 14. Еванђ. Јов. зач. 65.

Н.	25 Еванг. Марко	7	Станислав	Нов месец
П.	26 Василије еписк.	8	Михаило	27 у 6 с. и
У.	27 Симеон срод. Гос.* ☺	9	Григорије назиј.	39 м. у ве-
С.	28 Јасон и Сосипатр.	10	Антонин	че кишо-
Ч.	29 Василије острошки ч.	11	Снасов дан	вито време
П.	30 Апост. Јаков.	12	Панкратије	

*) Год. 1595, априла 27-ог спаљене су мошти св. Саве.

[illegible]

МАЈ (СВИБАЊ) има 31 дан

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
С.	1 Пророк Јеремија	13	Сервације	

Недеља мироносица. Еванђ. васкр. 3; на литургији апост. зач. 16, Еванђ. Марк. зач. 69.

Н.	2	Атан. Александријски	14	Бонифације	
П.	3	Тимотије и Мавро	15	Исидор	Прва четврт 5 у 6 ч.
У.	4	Муч. Пелагија	16	Иван Непомук	13 м. по п.
С.	5	Муч. Ирина ☾	17	Бруно	променљиво време.
Ч.	6	Прав. и мног. Јов.	18	Венанције	
П.	7	Муч. Акакије	19	Целестин	
С.	8	Еванђ. Јован	20	Бернардин	

Недеља Раслабљеног Еванђеље васкр. 4; на литургији апост. зач. 23. Еванђ. Јов. зач. 14.

Н.	9	Пренос м. Св. Николе	21	Духови	Пун месец
П.	10	Ап. Симон Зилот	22	Духов. понед.	13 у 6 ч. и
У.	11	Кирил и Методије	23	Дезидерије	49 м. пре
С.	12	Арх. Никодим I (Преп.)	24	Јованка	подне, мутно
Ч.	13	Муч. Гликерија ☸	25	Гргур VII. п.	затим ветар с кишом.
П.	14	Муч. Исидор	26	Филип I.	
С.	15	Пахомије велики	27	Марија Магд.	

Недеља Самарјанке. Еванђ. васкр. 7; на литургији апост. зач. 28. Еванђ. Јованово зач. 12.

Н.	16	Теодор осв. и Јеврем	28	Св. Тројица	
П.	17	Апост. Андроник	29	Максимијан	Посл. четврт 19 у 11 ч. и 55 м.
У.	18	Муч. Теод. и Петар	30	Фердинанд	ноћу ведро време.
С.	19	Свмч. Патриције ☉	31	Петронела	
Ч.	20	Св. Стеван Пиперски	1	Брашанчево	
П.	21	Цар. Кост. и ц. Јел.	2	Еразмо	
С.	22	Муч. Васил. Јов. Влад.	3	Клотилда	

Недеља Слепога. Еванђ. васкр. 8; на литургији апостол зач. 38. Еванђ. Јованово зач. 34.

Н.	23	Еписк. Михаил	4	Квирин	
П.	24	Преп. Симеон	5	Бонифацијус	Нов месец
У.	25	III обр. гл. Јов. Крст.	6	Норберт	27 у 7 ч. и
С.	26	Ап. Карп.	7	Роберт	21 м. изјутра, лепо
Ч.	27	Вазнесење Господње ☸	8	Медардо	време.
П.	28	Никита еп. халкидон	9	Срце Исусово	
С.	29	Муч. Теодосија	10	Маргарита	

Недеља св. Отаца. Еванђ. васкр. 10; на литургији апост. зач. 44. Еванђ. Јованово зач. 56.

Н.	30	Преп. Исакије	11	Варнава	
П.	31	Ап. Јермије	12	Василид	

[illegible]

ЈУНИ (ЛИПАЊ) има 30 ДАНА

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
У.	1 Муч. Јустин фил.	13	Антон в.	Прва чет.
С.	2 Никифор патр. цар.	14	Василије В.	4 у 10 ч. и
Ч.	3 Муч. Лукилијан	15	Витус	47 м. преп.
П.	4 Митрофан патр. ☾	16	Бено	ведро и
С.	5 Доротије еп. (Задушн.)	17	Рајнер	топл. врем.

Недеља Педесетнице. Еванђ. Јутрење Јов. зач. 65; на литург. апост. зач. 3 Еванђ. Јов. зач. 27.

Н.	6 Дух. (св. Тројице)	18	Марцелин	
П.	7 Духов. понедељак	19	Гервасије	Пун месец
У.	8 Духов. Уторак	20	Флорентина	11 у 3 ч. и
С.	9 Кирил арх. алекс.	21	Алојзије	20 м. по п.
Ч.	10 Тимотије еп. пр.	22	Павлин	променљиво време.
П.	11 Вартолом. и Варнава ☿	23	Сидонија	
С.	12 Онуфрије, Петар	24	Ивањ-дан	

Недеља 1. свих светих. Гл. 8. Еванђ. васкр. 1; на литург. апост. зач. 330, Еванђ. Мат. зач. 38.

Н.	13 Муч. Акилина (покл.)	25	Проспер	Посл. чет.
П.	14 Прор. Јелисије (пост)	26	Јеремија прор.	18 у 5 с. и
У.	15 Кн. Лазар (В. д.)	27	Владислав краљ	45 м. пре
С.	16 Чудотв. Тихон	28	Дав II папа	под. мутно
Ч.	17 Исм., Ман. Савел.	29	Петров дан	вр. са мно-
П.	18 Муч. Леон. Ипатије ☾	30	Спом. Павлов	го кише.
С.	19 Јуда брат Господњи	1	Јули Теобалд	

Недеља 2. Глас 1. Еванђ. васкр. 2; на литург. апост. зач. 81 од пола, Еванђ. Мат. зач. 9.

Н.	20 Метод. еп. патрски	2	Похођ. Богор.	Нов месец
П.	21 Муч. Јулијан таршанин	3	Анатолије	25 у 9 с. и
У.	22 Евсевије еп. самосат.	4	Удалрико	32 м. по
С.	23 Муч. Агрипина	5	Кирил и Метод.	подне ки-
Ч.	24 Рожд. Јов. кр. (И. д.)	6	Исаија пророк	ша с вет-
П.	25 Муч. Февронија ☾	7	Вилибалдо	ром.
С.	26 Преп. Давид, Јов.	8	Килијан	

Недеља 3. Гл. 2. Еванђ. васкр. 3; на литург. апост. зач. 88, Еванђ. Мат. зач. 18.

Н.	27 Преп. Сампсон	9	Викторија	
П.	28 Пренос м. Кира и Јов.	10	Амалија	
У.	29 Ап. Петар и Павле	11	Пије I папа	
С.	30 Сабор 12 апостола	12	Хајнрих	

[illegible]

ЈУЛИ (СРПАЊ) има 31 дан

ДАНИ		ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС
Ч.	1	Врач. Кузм. и Дамјан	13	Маргарита	
П.	2	Пол. хаљ. Богор.	14	Бенавентура	
С.	3	Муч. Јакинџ	15	Растан. апост.	

Недеља 4. Гл. 3, Еванђ. васкр. 4; на литургији апост.
зач. 93, Еванђ. Мат. зач. 25.

Н.	4	Андрија арх. крит.	16	Марија	Прва чет. 4 у 12 с. и 59 м. по поноћи ве- тар с ки- шом.
П.	5	Атанасије атонски	17	Алексије	
У.	6	Преп. Сисој велики	18	Арнолд	
С.	7	Тома и Акакије	19	Арсеније	
Ч.	8	Вмч. Прокопије	20	Илија пророк	
П.	9	Муч. Панкратије	21	Данило пророк	
С.	10	45 муч. у Никопољу	22	Марија Магд.	

Недеља 5. Гл. 4 Еванђ. васкр. 5; на литург. апост. зач.
103, Еванђ. Мат. зач. 28.

Н.	11	Еуфимија Олга	23	Аполинарије	Пун месец 10 у 10 с. и 42 м. у вече лепо време и ве- лике вру- ћине.
П.	12	Прокло и Иларије	24	Христина	
У.	13	Сабор Арх. Гаврила	25	Јаков апостол	
С.	14	Апост. Акила	26	Ана	
Ч.	15	Кирик и м. Јулита	27	Пантелија	
П.	16	Свмуч. Атиноген	28	Инокентије I	
С.	17	Марина (Огњ. Мар.)	29	Марта	

Недеља 6 св. оцаца. Гл. 5. Еванђ. васкр. 6; на литургији
апост. зач. 334. Еванђ. Јованово зач. 56.

Н.	18	Јакинџ и Емилијан	30	Абдон	Посл чет. 17 у 1 с. и 43 м. по подне ве- лике вру- ћине.
П.	19	Макрена с. Вас. Вел.	31	Игњат Лојола	
У.	20	Пророк Илија	1	Август Ч. Вер.	
С.	21	Симеон и пр. Језекиљ	2	Порцијункула	
Ч.	22	Марија Магдал.	3	Стеван	
П.	23	Трофим и Теофил	4	Доминик	
С.	24	Муч. Христина	5	Марија снежна	

Недеља 7. Гл. 6. Еванђ. васкр. 7; на литургији апостол
зач. 116, Еванђ. Мат. зач. 33.

Н.	25	Успеније св. Ане	6	Преображење	Нов месец 25 у 12 с. и 48 м по подне, ле- по време и вел. вру- ћине.
П.	26	Јермолај. Параскева	7	Кајетан	
У.	27	Вмуч. Пантелејмон	8	Киријак	
С.	28	Прохор и Никанор	9	Роман	
Ч.	29	Муч. Калиник	10	Лаврентије	
П.	30	Мајка Ангелина	11	Сузана	
С.	31	Јевдоким (покл. Госп.)	12	Клара	

[illegible]

АВГУСТ (КОЛОВОЗ) има 31 дан

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
------	-----------	----	----------	-----------

Недеља 8. Гл. 7. Еванђ. васкр. 8; на литургији апост. зач.
124, Еванђ. Мат. зач. 58.

Н.	1	Налаз † (Макав.) (пост)	13	Хиполит	Прва чет. 2 у 12 ч. и 54 м. по п. мутно вре- ме и врући ветрови.
П.	2	Краљев дан ☾	14	Евсевије	
У.	3	Исак, Далм., Фауст	15	Вел. Госпођа	
С.	4	7 деце у Ефесу	16	Рокус	
Ч.	5	Муч. Евсигније	17	Либерат	
Ш.	6	Преображење	18	Јелена цар.	
С.	7	Муч. Дометије	19	Лодовик	

Недеља 9. Гл. 8. Еванђ. васкр. 9; на литургији апост.
зач. 128, Еванђ. Мат. зач. 59.

Н.	8	Емилијан и Мирон	20	Стев. кр. угар.	Пун месец 9 у 5 с. и 45 м. по п. врући ве- трови и облачно.
П.	9	Апостол Матија ☿	21	Франциска	
У.	10	Архиђ. Лаврентије	22	Тимотије	
С.	11	Еупло и Сосана	23	Филип	
Ч.	12	Фотије и Аникит	24	Бартоломије	
П.	13	Максим испов.	25	Генезије	
С.	14	Пророк Михеј	26	Самуило	

Недеља 10. Гл. 1. Еванђ. васкр. 10; на литургији апост.
зач. 131 и 240, Еванђ. Мат. зач. 72 и Луке 54.

Н.	15	Усп. Бог. (В. Госп.)	27	Јосиф	Посл. чет. 16 у 12 с. и 57 м. из- јутра киша
П.	16	Пренос убр. Госп. ☾	28	Августин	
У.	17	Мирон, Страт. и др.	29	Усјекновење	
С.	18	Муч. Флор и Ловро	30	Роза	
Ч.	19	Андрија Стратилат	31	Рајмунд	
П.	20	Пророк Самуило	1	Септ. Егидије	
С.	21	Апостол Тадија	2	Антоније	

Недеља 11. Гл. 2. Еванђ. васкр. 11; на литургији апост.
зач. 141, Еванђ. Мат. зач. 77.

Н.	22	Муч. Агатоник	3	Рајмунд	Нов месец 24 у 4 с. и 33 м. по п. киша.
П.	23	Муч. Луп	4	Розалија	
У.	24	Свмуч. Евтих ☿	5	Викторин	
С.	25	Ап. Вартол. и Тит	6	Захарија	
Ч.	26	Адријан и Наталија	7	Регина	
П.	27	Преп. Пимен	8	Мала Госпођа	
С.	28	Мојсије Мурин	9	Горгоније	

Недеља 12 Гл. 3. Еванђ. васкр. 1; на литургији апост. зач.
158 и 33, Еванђ. Мат. зач. 79 и Марк. зач. 24

Н.	29	Усјек. гл. Јов. Крст.	10	Никола	Прва ч. 31 у 10 с. 49 м. препон. лено вр.
П.	30	Сабор срп. просвет.	11	Аврам праотац	
У.	31	Полаг. појаса Богор. ☾	12	Гвидо из Арца	

[illegible]

СЕПТЕМБАР (РУЈАН) има 30 ДАНА

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
С.	1 Симеон Столпник	13	Маврикије	
Ч.	2 Муч. Мамант	14	Крстов-дан	
П.	3 Јоаник II, I патр. срп.	15	Никодим	
С.	4 Вавила еп. и Мојсеј	16	Људмила	

Недеља 13. Гл. 4. Еванђ. васкр. 2; на литург. апост. зач. 166, Еванђ. Мат. зач. 87.

Н.	5 Захарија и Јелисавета	17	Хилдегарда	
П.	6 Муч. Евдоксије	18	Тома	Пун месец
У.	7 Муч. Созонт ☸	19	Јануарије	7 у 1 с. и
С.	8 Рожд. Бог. (М. Гос.)	20	Евстахије	32 м. по п.
Ч.	9 Јоаким и Ана	21	Матеј еванг.	пријатно и
П.	10 Мин, Митр. и Нимф.	22	Мавриције	леповреме.
С.	11 Преп. Теолора	23	Текла	

Недеља 14 пред воздвиженијем. Гл. 5. Еванђ. васкр. 3; на литург. апост. зач. 215. Еванђ. Јов. зач. 9.

Н.	12 Свмч. Автоном	24	Руперт	
П.	13 Сатник Корнилије	25	Клеофас	Посл. чет.
У.	14 Возд. чес. (Кр. д.) ☸	26	Кипријан	11 у 4 с. и
С.	15 Вмуч. Никита	27	Косма и Дамјан	3м. по под-
Ч.	16 Вмуч. Еуфимија	28	Већеслав краљ	не топла
П.	17 Софија и 3 њ. кћери	29	Арх. Михаило	киша.
С.	18 Отац Евменије	30	Јероним	

Недеља 15 по воздвиженију. Гл. 6 Еванђ. васкр. 4; на литургији апост. зач. 203, Еванђ. Марк. зач. 37.

Н.	19 Трофим и Саватије	1	Октобар Ремиг.	Нов месец
П.	20 Вмуч. Евстатије	2	Леодегарије	22 у 8 с. и
У.	21 Апост. Кодрат	3	Кандид	14 м. по п.
С.	22 Фока и пр. Јона ☸	4	Франциск, С.	лепо вре-
Ч.	23 Зачеће Јов. Крст.	5	Плацид	ме, топли
П.	24 Симон краљ првовен.	6	Фидес	дани.
С.	25 Преп. Еуфросинија	7	Јустина	

Недеља 16. Гл. 7. Еванђ. васкр. 5; на литургији апост. зач. 181. Еванђ. Мат. зач. 105.

Н.	26 Смрт Јована еванг.	8	Бригита	Прва чет.
П.	27 Муч. Калистрат	9	Дионисије	30 у 7 с. и
У.	28 Преп. Харитон	10	Франц. Борђ.	10 м. из-
С.	29 Киријак от. (Мих. д.)	11	Никасије	јутра лепо
Ч.	30 Григор. из Армен. ☸	12	Максимилијан	време.

[illegible]

ОКТОБАР (ЛИСТОПАД) има 31 дан

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
П.	1 Покров. Богород.	13	Коломан	
С.	2 Кипр. и Јустина	14	Калист	

Недеља 17. Гл. 8. Еванђ. васкр. 6; на литургији апост. зач 203, Еванђ. Мат. зач. 62.

Н.	3	Дионис. Ареоп.	15	Терезија	Пун месец 6 у 11 с. и 5 м. у вече мутни и кишовити дани.
П.	4	Стеван Штиљановић	16	Галус	
У.	5	Муч. Харитина	17	Хедвига	
С.	6	Апостол Тома ☸	18	Еванг. Лука	
Ч.	7	Сергије и Вакхо	19	Фердинанд	
П.	8	Преп. Пелагија	20	Фелицијан	
С.	9	Стеван деспот	21	Урсула	

Недеља 18 св. Отаца Гл. 1 Еванђ. васкр. 7; на литург. апост. зач. 334, Еванђ. Јов. зач 56.

Н.	10	Муч. Евлампије	22	Кордула	Посл. чет- врт 14 у 10 с. и 40 м. пре подне променљи- во време.
П.	11	Апост. Филип	23	Иван Капистран	
У.	12	Муч. Пров и Тарах	24	Арх. Рафаило	
С.	13	Карпо и Папила	25	Хрисант	
Ч.	14	Преп. М. Параск. ☸	26	Амадеус	
П.	15	Јевт. и Лукијан	27	Флоренције	
С.	16	Муч. Лонгин	28	Симеон и Јуда	

Недеља 19. Гл. 2. Еванђ. васкр. 8; на литург. апост. зач. 194, Еванђ. Лук. зач. 26.

Н.	17	Пророк Осија	29	Евсевије	Нов месец 22 у 11 с. и 26 м. пре подне му- тно и ки- шовито.
П.	18	Еван. Лука Пет Цетињ.	30	Клаудије	
У.	19	Пророк Јоил	31	Волфганг	
С.	20	Артемије	1	Нов. Сви Свети	
Ч.	21	Преп. Иларион	2	Задушнице	
П.	22	Аверкије еписк. ☸	3	Хуберт	
С.	23	Јаков бр. Госп. (Задуш)	4	Карло Бором	

Недеља 20. Гл. 3. Еванђ. васкр. 9; на литург. апост. зач. 200, Еванђеље Лук. зач. 30.

Н.	24	Муч. Арета и др.	5	Емерих	Прва чет- врт 29 у 2 с. и 35 м. по подне хладно са суснежи- цом.
П.	25	Марк. и Мартирије	6	Леонард	
У.	26	Вмуч. Димитрије	7	Енгелберт	
С.	27	Муч. Нестор	8	Готфрид	
Ч.	28	Арсеније арх. срп.	9	Теодор	
П.	29	Аврамије и Анаст. ☸	10	Трифун	
С.	30	Милутин краљ срп.	11	Мартин еп.	

Недеља 21. Гл. 4. Еванђ. васкр. 10; на литургији апост. зач. 100; Еванђ. Лук. зач. 35.

Н.	31	Стахије и Амплије	12	Емилијан	
----	----	-------------------	----	----------	--

[illegible]

НОВЕМБАР (СТУДЕНИ) има 30 дана

ДАНИ	ПО СТАРОМ	Д.	ПО НОВОМ	МЕНЕ МЕС.
П.	1 Врач. Кузм. и Дамјан	13	Станислав	Пун месец 5 у 11 с. и 19 м. пре подне, снег с кишом.
У.	2 Акинд. и Автоном	14	Венерада	
С.	3 Обнов. хр. св. Ђурђа	15	Леополд	
Ч.	4 Јоаникије Вел.	16	Отмар	
П.	5 Галакт. и Епистим ☿	17	Григорије	
С.	6 Павле арх. Цар.	18	Роман	

Недеља 22. Гл. 5. Еванђ. васкр. 11; на литургији апост.
зач. 220, Еванђеље Лук 83.

Н.	7	33. муч. у Мелитини	19	Јелисавета	Посл. чет. 13 у 7 с. и 35 м. из- јутра хлад- но и сусне- жица.
П.	8	Саб. Арх. Мих.	20	Феликс	
У.	9	Онис и Порфирије	21	Ваведеније	
С.	10	Ераст, Олимп и др	22	Цецилија	
Ч.	11	Стеван Дечански	23	Климент	
П.	12	Јован патр. алекс.	24	Хризоген	
С.	13	Јован Златоуст ☾	25	Катарина	

Недеља 23. Гл. 6. Еванђ. васкр. 1; на литургији апост.
зач. 215, Еванђ. Лук. зач. 38.

Н.	14	Ап. Филип (Бож. покл.)	26	Конрад	Нов месец 21 у 1 с. и 48 м. по поноћи ле- по време.
П.	15	Муч. Гурије (пост)	27	Виргилије	
У.	16	Еванг Матија	28	Состен	
С.	17	Григорије еписк.	29	Сатурин	
Ч.	18	Платон и Роман	30	Ап Андрија	
П.	19	Пророк Авдија	1	Децем. Елигије	
С.	20	Григор. Декап.	2	Јовијана	

Недеља 24. Гл. 7. Еванђ. васкр. 2; на литургији апост.
зач. 221 и 320. Еванђ. Лук. зач. 39 и 54.

Н.	21	Вход. Бог. (Вав) ☿	3	Франц Ксавер	Прва чет- врт 27 у 10 с. и 3 м. у вече снег и мраз.
П.	22	Апост. Филимон	4	Варвара	
У.	23	Амфилокије и Алексан.	5	Сава	
С.	24	Вмуч. Екатарина	6	Никола	
Ч.	25	Климент папа	7	Амвросије	
П.	26	Преп. Алимпије	8	Зачеће Богор.	
С.	27	Јаков Персијанац ☾	9	Леокадија	

Недеља 25. Гл. 8. Еванђ. васкр. 3; на литургији апост.
зач. 334, Еванђ. Лук. зач. 53.

Н.	28	Испов. Стеван нови	10	Јудита	
П.	29	Муч. Парамон	11	Дамас	
У.	30	Апост. Андрија	12	Евлалија	

[illegible]

ДАНИ, У КОЈЕ СУ РАДЊЕ ЗАТВОРЕНЕ ЦЕО ДАН

1. у све недељне дане;

2. на *Богојављење* (6 јануара), *Св. Сава* (14 јануара), *Проглас Краљевине* (22 фебруара), *Велики Петак*, (16 априла,) *Спасов-дан*, (27 маја) *Видов-дан* (15 јуна), *Дан рођења Краљева* (2 августа), *Преображење* (6 августа) *Ваведене* (21 нов.) и *Први дан Божића*.

У остале празничне дане, који су у овом календару означени црвеним словима, радње и дуђани затварају се само за време службе Божије у цркви.



ДРЖАВНЕ СВЕТКОВИНЕ У КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ

Краљевина Србија слави :

22. *фебруара*, као дан ступања на престо Његовог Величанства Краља *Александра I.* и што је тога дана проглашена Србија за Краљевину;

Цвети, као дан, када је Кнез *Милош Обреновић* подигао устанак на Турке;

15. *Јуна*, као дан, када се чини помен свима борцима изгинулим у ратовима за веру и отаџбину;

2. *Августа*, као дан, рођења Његовог Величанства Краља *Александра I.* и

30. *Августа*, као имен дан Његовог Величанства Краља *Александра I.*



СЛАВА (КРСНО ИМЕ) ЕКОНОМСКИХ ЗАВОДА У СРБИЈИ

1. *Фебруара*, *Св. Трифун*, слава Школе за винодеље и воћарство у Букову код Неготина;

23. *Априла*, *Ђурђев-дан*, слава Ратарске школе у Краљеву.

29. *Јуна*, *Петров-дан*, слава топчидерске економије.

30. *Октобра*, *Св. Краљ Милутин*, слава српског пољопривредног друштва (први пут прослављена 1897. год.).



РОДОСЛОВ
СРПСКОГ КРАЉЕВСКОГ ДОМА

АЛЕКСАНДАР I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ

КРАЉ СРБИЈЕ

РОЂЕН ЈЕ 2 АВГУСТА 1876 ГОД., СТУПИО НА ПРЕСТО 22 ФЕБРУАРА
1889 ГОД.; МИРОПОМАЗАН ЈЕ НА КРАЉЕВСТВО У ЖИЧИ 20
ЈУНА 1889 ГОД.; ПРОГЛАСИО СЕ ПУНОЉЕТНИМ
1 АПРИЛА 1893 ГОДИНЕ.

КРАЉЕВИ РОДИТЕЉИ:

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ — ОТАЦ:

МИЛАН

РОЂЕН ЈЕ 10 АВГУСТА 1854 ГОД., ПРОГЛАШЕН ЈЕ ЗА КНЕЗА СРПСКОГ
20 ЈУНА 1868 ГОД., ПРОГЛАШЕН ЈЕ ЗА КРАЉА СРБИЈЕ 22
ФЕБРУАРА 1882 ГОД. АБДИЦИРАО ЈЕ НА КРАЉЕВСКИ
ПРЕСТО У КОРИСТ СВОГ СИНА 22 ФЕБРУАРА
1889 ГОД. У БЕОГРАДУ.

ЊЕНО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉИЦА — МАТИ:

НАТАЛИЈА

РОЂЕНА ЈЕ 2 МАЈА 1859 ГОДИНЕ, ВЕНЧАНА ЈЕ С КРАЉЕМ МИЛАНОМ,
ОНДА КНЕЗОМ, 5 ОКТОБРА 1875 ГОДИНЕ

ЦРКВЕНА УПРАВА

АРХИЕПИСКОП БЕОГРАДСКИ И МИТРОПОЛИТ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ИНОКЕНТИЈЕ.

ЕПАРХИЈСКИ АРХИЈЕРЕЈ ШАБАЧКИ

ДИМИТРИЈЕ

ЕПАРХИЈСКИ АРХИЈЕРЕЈ НИШКИ

НИЖАНОР.

ЕПАРХИЈСКИ АРХИЈЕРЕЈ ЖИЧКИ

САВА.

ЕПАРХИЈСКИ АРХИЈЕРЕЈ ТИМОЧКИ

МЕЛЕНТИЈЕ.

МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ПОСЛОВА

АНДРА ЂОРЂЕВИЋ.

РЕФЕРЕНТ ЦРКВЕНИХ ПОСЛОВА

Тодор Петковић.

ЧИТАОЦИМА

Топли пријем на који су наишли издавачи календара „Жиче“ у првој години, како од стране просвећене браће свештеника тако и осталих пријатеља наше народне просвете — обадрио је потписане, да и даље продуже рад у овом правцу. Најјачи доказ, да је у првом почетку овога рада погођен пут: јесте једнодушна одлука свештеничке скупштине у овој години, која је календар „Жичу“ примила за календар удруженог свештенства, с тим, да потписани и даље буду њени уређивачи-

И ако је ова одлука свештеничке скупштине потекла иницијативом неколико искрених пријатеља „Жиче“ наше, са смером, да се тако обезбеди опстанак њен, на чији смо предлог пристали драговољно, ипак „Жича“ се није могла штампати о трошку свештеничког удружења из разлога, што благајна нашег удружења није имала новчаних средстава за издавање на овај циљ.

И може бити, да би „Жича“ с првом годином завршила своје излажење, да није Архијерејски Сабор, да нису Преосвећена г. г. Архијереји уверени и сами и у потребу оваквог једног посла дали потписанима помоћи из црквеног фонда, којом су помоћу олакшали знатно исплату штампе, на којој им просвећеној пажњи потписани најтоплије благодаре на овоме месту.

18. новембра 1898 г.

Чачак.

Дим. К. Михайловић

свешт. — члан жич. дух. суда

Драг. Димитријевић

ђакон.

ИНОКЕНТИЈЕ

Архијепископ београдски и митрополит Србије



Година 1898 била је по Цркву српску од велика значаја: у њој је имала она велики губитак смрћу Великог Поглавара свога, блажено - упокојеног Митрополита *Михаила*, који после кратког боловања изненадно, тихо и нечујно испусти своју племениту душу 5 фебруара у 12 часова и 10 минута по по дне. Смрт његову достојно оплакао је сав српски народ: сви државни фактори, а на првом месту Сатрудници Његови, Преосвећени Архијереји, Министар просвете и црквених послова г. Андра Ђорђевић, као одани син свете Цркве своје, целокупна Влада наша, уз топло саучешће нашег узвишеног Господара, указали су у сахрани Великог Јерарха нашег и своју велику преданост Матери Цркви нашој, која се у истини у томе времену налазаше у црно увијена, јер смрћу свога уваженог Поглавара она беше у неизвесности ко ће да замени оваквог достојног Представника њеног?

Благодарећи великој љубави Архијереја отачанствених, према Цркви својој, као и мудрости свију чланова Изборног Сабора, — у брзо су избором новог Поглавара у лицу Високопреосвећеног Митрополита господина *Инокентија*, тадањег епископа нишког, отклоњени бурни облаци, који се беху наднели над српском црквом и који броду цркве српске, који се повијаше без свога Крманоша, прећаху, да га баце у вихар недогледних људских страсти и пожуда.

Митрополит Инокентије беше у истини најпогодније лице, да замени Великог Јерарха српске цркве, блаженоупокојеног Митрополита Михаила. И као дугогодишњи професор и наставник омладине богословске, и као начелник Министарства просвете и црквених послова и као епископ нишки својом мудрој управом овом јепархијом, и својим личним одликама, просвећеношћу, и тактичношћу, при том вазда у великом благовољењу Круне, која све врлине и свештеничке и грађанске у садашњем Поглавару српске цркве високо цењаше — отворило му је врата у високи трон Преосвештеника српске цркве.

Високопреосвећени Митрополит Србије, господин *Инокентије*, рођен је у Шапцу 1 августа 1840 године. У мирском било му је име *Јаков*. Он је син чувеног и многозаслужног протојереја шабачког *Јована Павловића*, који је рано изашао на глас као добар црквени беседник и који иначе беше чувен са учешћа у државним пословима онога доба.

Високопреосвећени Митрополит г. Инокентије започео је своје школовање у месту својег рођења, где је основне школе и нижу гимназију изучио. По свршеној нижој гимназији уписао се у богословију, у којој је свршио прва два разреда, а за тим је године 1856 послат у Русију, где је прво ступио у богословски курс, а по том у духовну академију, коју је 1863 год. свршио у Кијеву. По свршеном школовању ожени се ћерком врло уваженог руског протејереја Модеста — Ксенијом, која је била врло образована, побожна, одлична супруга, нежна мајка.

По повратку своме у Отаџбину ступи у свештени чин и буде одмах, још исте године 1863 октобра постављен за суплента крагујевачке гимназије, а 1864 г. 1 децембра за професора исте гимназије. Поред редовне му дужности наставничке вршио је од 1864 до 1870 г. и дужност војног свештеника крагујевачког гар-

низона а сем тога и дужност свештеника казненог за-
вода у Крагујевцу.

Млади свештеник и професор Јаков вршио је своју дужност тачно, савесно и марљиво, да је већ тим самим стекао себи гласа и препоруке, те је на предлог блаженоупокојеног Митрополита Михаила год. 1870 јануара 15 постављен за професора богословије, где је поред ове дужности вршио дужност вероучитеља у београдској реалци.

Већ 1874 год. 2 јануара био је Кнежевским Указом постављен и за ректора богословије, а године 1877 и за вероучитеља више женске школе.

Кад је законом о црк. вл. установљено место начелника црквеног одељења у Министарству просвете и црк. посл. буде прота Јаков премештен из богословије и Указом од 5 марта 1880 г. постављен за начелника поменутог одељења у истом Министарству, где је остао све до 1 новембра 1886 г., и кад је те године ово место укинато у Министарству, буде враћен опет за професора у богословију, у којој је и ректор бивао све до 25 августа 1893 г., када је у пензију стављен.

Јула месеца 1892 год. остане без своје добре супруге, и као удов исте године 24 новембра ступи у монашки чин и добије име „*Инокентије*“. У брзо за овим буде произведен за архимандрита, а 2 августа 1894 г., после смрти епископа нишког Јеронима, буде најсвечаније посвећен за епископа нишке епархије у нишкој саборној цркви.

Ревновање његово у црквено-просветној и наставничкој служби донело му је и видљиве знаке признања, јер 20 априла 1870 год. био је произведен за прото-пресвитра у цркви светог апостола и евангелиста Марка, а као дворски протејереј кроз дуги низ година био је омиљена личност у Двору, те је као такав уживао и знаке особитог благовољења и Владалачке пажње. Тако одликован је Таковским Крстом V реда, Споменицом

из рата 1878 г., орденом Св. Саве III реда, Белог Орла IV реда, друштвеним Црвеним Крстом, црногорским орденом Даниловим II реда; после женидбе Књаза Милана Крстом са Круном на ланцу, а пред абдикацију Краља Милана напреним Крстом у бриљантима; од цара руског Александра I Крстом у бриљантима; руским Командерским Крстом, као епископ нишки орденом Св. Саве I реда и као Високопреосвећени Митрополит орденом Белог Орла III реда.

Високопреосвећени Митрополит г. Инокентије стекао је лепа гласа као наставник у школама, где је предавао, а поред редовне наставничке дужности радио је и на богословској литератури и црквеном проповедништву. Приредио је за школску употребу Догматично и пастирско богословље, Литургику и руску Читанку с речником, што је све штампано о трошку Министарства просвете и црк. послова. У рукопису му је готова Догматика, коју је израдио по Макарију, и која ће ускоро угледати света. У рукопису му је и превод Литургије св. Јована Златоуста, а сем тога написао је преко 250 црк. беседа, од којих су многе штампане у црк. часописима. Израдио је и Историју Педагогике и Педагогику и Методику по проф. Јурковићу.

Високопреосвећени Митрополит Инокентије стекао је лепа гласа и ван своје Отаџбине, а нарочито у братској нам Русији.

Високопреосвећени г. Инокентије још као мирски свештеник, својим лепим држањем стекао је уважења међу српским свештенством, јер године 1892, на свештеничкој скупштини, која је држана у Нишу изабрат је у Главни Одбор свештеничког удружења, а од својих другова у Главном Одбору почастиован је избором за Председника поменутог Одбора.

Митрополит г. Инокентије свагда је био болећива срца према невољнима, а хуманим и добротворним друштвима никада није изостајао својом помоћу. Сведок

су томе чланства његова као утемељача : у друштву Св. Саве, Црвеног Крста, свештеничког и монашког удружења, сиротних ученица в. женске школе и као првог добротвора сиротних ученика нишке гимназије. А између осталог, он је члан Чупићеве задруге од постанка њена па све до данас.

Високопреосвећени Митрополит г. Инокентије свагда се одушевљавао оним, што је лепо и узвишено, јер је још као професор крагујевачке гимназије основао у Крагујевцу певачко друштво, обновио тамошњу читаоницу, а осем тога суделовао је у сваком родољубивом и корисном раду по српски народ и своју милу Отаџбину:

За кратко време свога управљања нишком епархијом, стекао је Високопреосвећени љубав и народа и свештенства своје епархије. Српска црква у Краљевини може се само радовати, што је избор Митрополита српског пао на Високопреосвећеног господина Инокентија, јер опет има свога мудрог поглавара, који је достојан свога положаја и по свме образовању и по врлинама срца и досадањем раду своме

И календар „Жича“ као календар удруженог свештенства отачаственог поздравља Високопреосвећеног Архијепископа београдског и Митрополита Србије господина Инокентија, са жељом, да дуго поживи, да цркви српској послужи корисно на много лета, да нашој опалој вери и религиозном животу да нова живота и полета, да свештенству отачаственом, тој својој најпоузданијој потпори створи нове, сигурније погодбе за успешније вршење својег узвишеног задатка, а на првом месту, да као нежан отац и праведан старешина, коме су познате све прилике нашега црквеног живота *уређењем свештеничког стања*, овим проблемом целокупног религијског питања у Краљевини, које је одавно сазрело за решење на јачој и темељнијој подлози уздигне не само свештенство своје у погледу матери-

јалном и моралном, већ њиме улије нове животне сокове у целокупан црквени живот наш, чиме ће не само садање свештенство отачаствено но и будуће нараштаје његове задужити вечном благодарношћу на сва времена и лета. У то име кличемо узвишеном Поглавару српске цркве наше да живи на многа лета!



СРПСКИ ЈЕЗИК И НАРОДНОСТ

и
српски свештеници

Искони вѣкаше слово і слово вѣкаше отъ Бога.
і Богъ вѣкаше слово.
Свѣанѣкелне отъ

Іоана, I, 1.

Тежак је положај наше народности. Она је запала између два културна света и између две гране хришћанства, као између чекића и наковња. И када би она била од самога челика, не би јој лако било, а немо ли кад је то збир људи, који су, као сви људи, подложни свима особинама рода човечијег: добрим и рђавима. И још кад дођу људи, који су чланови једне малене народности, поцепане верски, културно и политички, од најстаријих времена све до сада као што је несрећом *наша народност српска*, — у тешке прилике, у којима ништа није лакше као с правог пута заћи; — онда није необично што је за њих, поред других интереса, материјалних и духовних, *питање национално* — и *питање о напретку и о будућности народној*, а које има значај већи него друга питања. Тако питање о нашој народности и о будућности нашега народа *за нас Србе* мора имати још много већи, много замашнији значај него за друге срећне народе, који су га или срећно решили (Италијанци и Немци) или у којих га није ни било (Французи и Енглези). А има га нарочито зато што се Српски народ нашао у близини исто тако малених народа, који су заборавили ону јеванђеоску истину: „Што себи ниси рад да ти се чини, не чини ни ти другоме“, истину која би увек требала да буде светом водилом и народима као год појединим људима. Још, што је горе, наш се народ мора

борити на све стране не само с иноплеменицима (Турцима, Румунима, Маџарима, Италијанцима, Грцима и Арбанасима), него и с народима исте крви (Хрватима) и исте вере и племена (Бугарима). С овим је све објашњено.

Велике се народности данас боре, да се прошире на рачун мањих, и ова се борба народносна осећа на свима пољима човекова рада: у просвети, у трговини и индустрији, у привреди и народном благостању. Државна организација, војничка сила, наука и уметност, школа и црква, трговина и индустрија, народна привреда — све су то оруђа у овој великој утакмици и борби народâ и народностî. Али су прве жртве, први плен у овој гигантској борби они остаци малих народности, који се под ударима валова тих народних мора све више смањују. Ова би борба могла ићи брже, наравно на штету малих, кад и ти малени, слаби народи не би све своје силе, физичке и духовне напрезали и са овим се џиновима борили оружјем, које може послужити, не може бити боље, сваком оном, који жели живети својим народним животом. А онда се ова народна борба претвара у културну утакмицу, у надметање, у културни прогрес. За ово нам могу пружити примерâ мање народности германскога порекла: Холанђани, Данци, словенскога порекла: Чеси, Словенци, и т. д.

Може се борба народносна толико изопачити, да о неком племенитом надметању, о некаквој културној утакмици не може бити речи, јер се сила физичка сматра као главно оружје. У том се случају идеја народности уништава и обесвећује, јер се Богом и вековима освештана права газе, врши насиље. Сliku такве борбе пружају нам први суседи наши на северу: Мађари и на истоку: браћа наша Бугари. У овој борби народностî може бити често да се све ради у корист трећему, који ће из ове борбе сву добит извући. Такав је случај с борбом између сродне нам браће: Бугара и Хрвата и нас — јер се само иноплеменици и иновџери користе свађом братском.

II.

Појам о народности врло је колебаљив, неодређен, а по ред тога и веома сложен. Док педесет и више милиона Немаца, четрдесет милиона Француза, скоро тридесет милиона Италијанаца, седамдесет милиона Руса чине народности: немачку, француску, талијанску, руску, — на словенскоме југу имамо т. р. четири народности: словеначку, хрватску, српску и бугарску, и ако се ни бројем, ни разликама не могу ни у ком

погледу поредити ове мрве народне с компактним масама споменутих и других великана-народа. И не само то, што имају четири народности, него је и између њих таква борба, таква заостреност, би се рекло, нису ништа једна другој: ни род ни помози Бог. И знаци, којима се одвајају народности, врло су разнолики: за једне вреди једна, врло велика мера, за друге врло ситна; али од свих знакова народних *језик* је једини, који се може узети као најближи истини, премда ни језик не може бити искључиво обележје народности. Вера, култура, физике особине још су мање поуздани знаци *народности*, и ако се, како где, различним груповањем тих знакова с језиком, стварају основе за карактеристику народности, основе за њезину самосталност.

Језик је не само најодличније обележје човеково, знак његове више развијености, него и најистакнутији знак народности. Доиста се с губитком језика губи основа народности. Зато је језик један од најсветијих аманета, оних добара, које су нам стари предали; зато је језик за сваки народ најдрагоценије благо. Али језик није само знак, особина, одличје човеково у опће, народа и племена понаособ, већ је језик и најлепше оруђе ума човекова, и најбољи орган за духовну културу, за оно што је у историји човечанства знак напретка, знак савршенства његова.

Језик, тај умни орган народни и најбоља свеза његова, у исто је доба оруђе за народни *духовни напредак*, јер је језик орган и грађа у *књижевности*, најлепшем плоду *народнога духа* и *вишега живота народнога*: та човек не живи само о хлебу но и о речи Божјој! И што је који народ достигао на већи ступањ културе и више се развио, све је више умео ценити језик као своје одличје и своје најбоље оружје, па је све већу пажњу обраћао на развитак и усавршавање овога божанскога дара. Историја културе старих и нових народа на сваком кораку пружа дивних примера о нези језика и потврдâ о значају језика у духовном животу народа, старих и нових. По неки су народи сачували свој стари језик као књижевни из најстаријих времена и уздигли га на ступањ *светога*: Инди, Перси, Јевреји, неки јевроп. народи, па и неки Словени.

III.

Између многих културних задатака, који чекају и наше просвећене релове, *његовање је српскога језика и српске књижевности* један од најзнатнијих и најприступнијих. Српски језик

и српска књига пак најбољи су израз наше националне свести, а зато и најбоље оружје у нашој националној борби. Радити на напредовању нашега језика и на ширењу српске књиге, то је исто што и радити о добру и напретку српског народа, о његовој бољој будућности. У првом реду позвани су просвећени синови народа нашега да помогну да се остваре наши народни идеали, да се приближимо идеалној мети на националном пољу: српском уједињењу. Ово је њихова света дужност, коју им не ће бити тако тешко савесно извршити *књигом и школом — језиком*, ако им је само на срцу народно добро.

Да се запитамо: како може народна интелигенција помагати српски језик и српску књижевност? Одговор је врло лак и врло прост.

1. Сваки, који се зове образован Србин и који је пријатељ свом народу, треба свој матерњи језик да употребљава усмено и писмено у оној чистоти и у оном облику, како су га одредили велики народни учитељи: Доситије, Вук, Даничић. Познавање и употреба чистог, правилног, израћенога језика књижевнога означаје већ један корак напред у националном напретку. Велики народи баш се у том и одликују, што поред многих покрајинских говора и наречја имају опћи књижевни језик, праву културну спону, којом се спајају географски, политички и социјално издељени чланови у велику националну целину.

И српски је језик подељен у више народних говора, дијалеката, наречја [маћедонски, косовски, тимочки, моравски, ресавски, сремски, дрински, црногорски, херцеговачки, босански, приморски, славонски; или источни, јужни, западни; или чакавски, штокавски, кајкавски, (екавски, ијекавски, икавски)]. Али су разлике између ових говора, нарочито кад се имају на уму прелазни ступњи, тако малене, тако незнатне, да се ни мало не кваре самотворност српскога језика. Зна се да ниједан народ у књижевности не узима све своје говоре, све своје дијалекте, него један, који је стечајем прилика, радом читавих нараштаја, постао књижевни, опћи народни и заједнички језик образованих људи. У нас је Вук Стеф. Карацић дрински говор, што се тиче граматике, најбогатији и најправилнији, поставио за основ новоме књижевном језику нашем. Узимајући овај говор за граматичку основу књижевном језику, он је само урадио оно, што је учињено и у другом свету, учинио један корак ка на родноме уједињењу духовном. Он није, као што се чује од мно-

гих необавештених, порушио ово јединство, радио на штету народа свога — јер се у овим пословима није ни могло друкчије поступати.

2. Да потпомаже народну књижевност — то треба да буде други национални задатак сваког образованог Србина. Права књижевност, права духовна храна нашега народа, нису сва дела народним језиком писана. Има на народном језику дела, која нису рађена у духу нашега народа, према његовим потребама; — она га ни у ком погледу не преосвећују, него су, шта више, народу од штете — и таква књижевна дела не треба народу ни давати. Образовани и школовани Срби треба да буду у овом погледу свесни о својој дужности, и да поклоне нарочиту пажњу овој културној потреби. Ово је у толико потребније, што се у веку индустрије и у књижевност уносе индустриски производи, дела народу непотребна, која не могу корисно послужити ни у ком погледу у народном васпитању духовном, јер не одговарају духовним потребама његовим. Често пута то су фабрички производи, а не изливи душе њихових писаца, отров а не духовна храна (као већина нове дневне књижевности од пет пара!)

3. Али народне се духовне потребе не могу тако лако познати. Ко би само овлаш и површно судио једино према укусу неколико људи, чланова народне масе, не би био на правом путу. Да би се народне духовне потребе сазнале, *потребно је народ познати, проучити*. А да се народ може проучити, да се може видети, како он живи, рали, мисли и осећа — *треба сити у народ*, треба завирити у његову кућу и колибу, отићи му на њиву и ливаду, доћи на његов састанак, гледати га у радости и жалости, у добру и у злу. Једном речи треба систематски проучити целокупан материјални и духовни живот народни. Истом после тога може се и радити на добру и напретку тога народа, на развијању добрих и утамањивању злих страна, на одржавању народног капитала и на лечењу народних болести. Ко тако не ради, само воду вари — воду хлади. Када се тако добро проучи народ, онда се тек може приступити правом просвећивању народном, и може му се објаснити и прави значај његова језика и његове књижевности, те се он може задобити негује свој језик и да помаже своју књижевност. А да се до овога дође — треба и просвећени синови народа нашега да траже додира с народом, да се у његовој средичи јављају као истински преставници просвете и напретка, а не као преставници некакве

власти, која само о народу води рачуна, док му је потребан као извор за државне потребе. И најбољи извор усахне, кад се из њега само црпе, а не одржава се !

IV.

Међу свима синовима нашега народа, који се зову просвећени, образовани људи, *свештеници су народу најближи*, као лекари народне душе, као људи, којима је посао да народу објасне, какав је његов морални положај, које су његове моралне обавезе : *да би могао бити на земљи срећан, а на небу стећи рајско насеље*. И кад су, по положају у народу и према културној мисији својој, свештеници најпозванији да раде на народном образовању и просвећивању, — народни језик и народна књижевност морају им бити особито блиско, врло добродошло оруђе, зато се они морају озбиљно старати о добру и напретку њихову. Свештеници, ако хоће да буду преставници истинске културе и просвете, прави апостолски следбеници, морају се и за свој позив озбиљно спремити, и нарочито бити добро упознати са својим *главним оруђем — речју и беседом и књижевношћу свога народа*.

Не говори се узалуд у јеванђељу, да су апостоли после педесет дана добили благослов Божји силаском Светога Духа у облику ватрених језика, благослов да народима могу проповедати славу Христову на њиховим језицима. И као што се у почетку показало добро и корисно знати народне језике, та се мисао показала врло плодном у даљој историји хришћанства све до наших дана. Али није за свештенике само важно знање језика као оруђа проповеди, као носиоца јеванђеља, него и као оруђа човекове културе, као најбољега израза духовне културе. За то су у другом свету свештеници најбољи, највреднији пријатељи народнога језика и народности и заступници националне мисли — а то им се богато надокнађује утицајем, који имају на народне масе.

Наше свештенство, које је заиста поникло из народне средине, које је кост од кости народне, нема у себи ни у своме уређењу ништа сталешко, кастинско. Зато је њему могућно прићи ближе народу, упознати се са свима духовним и културним потребама свога народа, и бити прави пионир сваке истинске просвете у народној средини. До душе, с овим су задатком скопчани велики трудови, велике жртве, али зар пастир, који душу полаже за своје овце, не ће на ово пристати: да буде прави духовни пастир, прави васпитач наро

днога духа? Зар није боље да он буде крманаш својој духовној лађи, него ли да пушта да је ветрови случаја тамо амо бацају по пучини наше немарности и разбијају о стење незнања и неваљалства?

Нашем свештенству није нов, није тако туђ овај задатак. Оно у својој историји може наћи и такве сјајне периоде, када је оно било једини свестан носилац духовне културе и прави преставник народне мисли. У новије је време световни ред просвећених људи претегао у раду на књизи и просвети над духовним; раније су били са свим обрнути односи. Као што је познато из наше историје књижевности, свештенички је ред дао најглавније књижевне раднике наше, он је једини и неговао нашу књижевност, он је и могао у доба средњега века и народнога робовања очувати књижевно предање, које му завешташе свети апостоли словенски и њихови ученици. И кад је нестало државне самосталности, и у српским земљама завладао иноверац, — свештенство је, чувајући у својим црквама и манастирима старе књижевне тековине, радило на народној књизи и даље, колико је само могло и како је већ умело. Исто тако у ново доба, кад је наш народ устајао из мртвих, из свештеничких редова изишли су многи славни књижевни посленици. И тако се са св. Савом, Доментијаном, Теодосијем, Данилом, Цамблаком могу загрлити на овоме народном послу Рајић, Мушицки, Зелић, Његош и Грујић, да имена многих других, старих и нових, не потржемо.

Али нису велике само заслуге оних старих који су књиге писали и састављали но и који су их чували и читали. И данас није сваком дано да може сам делати на књижевној њиви, али треба да буде сваком свештенику света дужност помагати народну књигу и народну књижевност. Као духовни учитељи народни они могу и треба да буду најискренији, највреднији, најпреданији помагачи у делу народне просвете, Просвету креће књига и школа, и у књизи и у школи народна је реч главно оруђе, зато су они позвани да буду будни чувари народне речи, народнога језика, књижевнога језика, који су најбољи синови нашега народа тако лепо опремили, да може бити носилац народне свести широм свега српскога света.

V.

Схвате ли наши свештеници свој велики просветни позив како треба и, између осталог, језику нашем и народности нашој поклоне ли свуколику љубав своју, можемо се надати

да ће наш народ моћи много лакше истрајати у борби за свој опстанак и за своју словенску индивидуалност. Њему није могућно без духовних вођа ни погодити правога пута, ни изабрати подесно оружје за ову националну борбу. Као духовне вође народне свештеници ће му указати на најбоље оружје: школу и просвету, чување народнога језика и народне књиге. И заиста не ће погрешити, *јер је увек народ који је ценио истинску просвету, могао сачувати своју слободу и одржати се као народ, док је мрак и незнање доносило пропаст и ропство.* А нашем је народу, коме грози опасност однарођивања, губитка језика народнога, нарочито потребно имати поуздане духовне вође, добре учитеље — пошто га с однарођавањем очекује страховито господство туђиново. Свештеници су први и најпречи народни учитељи, на њима је да њихово стадо не изгуби своје властито обележје: *српски језик*, иначе ће њихове овце наћи друге пастире. Нека им буде света дужност да се труде да чувају и негују *српски језик као најбитнији знак српске народности!*



О В Е Р И



„Без вере није могуће угодити Богу.“ Овако пише ап. Павле у својој посланици Јеврејима (11, 6). Он нас учи и шта је вера? „Вера је пак тврдо чекање онога чему се надамо, и доказивање онога што не видимо“ (11 1), Хришћанин верује, значи, он очекује, да ће се све оно, што је Бог обећао испунити. Он не верује у оно што види, он то зна; већ у оно што не види, дакле у царство небеско, које му је Бог преко свога Сина Ис. Христа обећао. Према томе хришћанин је дужан, да у своме животу подражава животу онога, кога верује.

Човек који не верује, признаје само оно, што види и што се зове видљиви свет. Он живи само земаљским животом: једе, пије, прикупља земаљска блага, и сматра за највеће и најбоље оно благо, које му може послужити да угоди своме телу.

Тако су живели у старо доба, не само полудивљи, већ и образовани незнабошци. Они су знали за правило живота : „једи, пиј и весели се ; после смрти нема никакве радости“ — и често се њихов живот мало разликовао од животињског живота, а по некад био је још и гори. Хришћанин са вером гледа на земаљски живот само као на време, које му је одређено, да се спреми за загробни вечни живот. Хришћанин не верује, да са смрћу тела умире и душа, и за то он мање цени своје тело, не угађа му, већ га подчињава души, и ако је потребно жртвује га за Христа и за браћу своју, као што су то радили апостоли, мученици и други добри хришћани у прва времена хришћанства и сада.

Вера је дар Божји и није подједнака код свих хришћана. Код једних је већа вера, већа увереност у испуњењу речи Божје ; код других мања. Где се сумња, тамо нема истините вере. Сам ап. Петар, док је с вером гледао у Ис. Христа, који је ишао по води, докле је и он ишао по води, али чим је посумњао „*почео је шонути*“ и Христос га је ухватио за руку и рекао му ; „*маловерни ! за што се посумња ?*“ (Мат. 14, 31).

Христос је и друге своје апостоле користио за неверовање, док они још нису били стално утврђени у вери. Тако исто сви хришћани верују, али та вера није код свих једнака и истинита, није код свих онаква, каква је била код оних угодника Божјих, које ми зовемо светима. Јака и стална вера ретка је појава код нас; она је особити дар Божји, кога су мало њих достојни да имају.

Али, ипак је сваки хришћанин дужан, да у себи постави веру молитвом, читањем св. Писма, посећивањем цркава, дељењем милостије, размишљањем о животу и даровима, које нам је Бог даривао, и т. д. Срећан је онај, чија је вера тако јака, да га никоји случај у животу од ње не може отуђити. јер она ублажава тугу у несрећи, а у срећи радосно је са вером

срце човечје; она је једини извор утехе у црним данима жалости и несреће, као што је и једина и права радост у данима среће и весеља. Да човек може имати јаку и праву веру, није му потребна велика мудрост, за то, што и сам ап. Павле вели: „*да вера ваша не буде у мудрости људској, него у сили Божјој* (1. Кор. 2, 5).

Вера је велика и непобедна *сила*. Да је то истина доста је, ако бацимо летимичан поглед на прва времена хришћанства; то нам сведочи црквена историја тог доба. Велики број првих хришћана није се устезао да проповеда Христа распетог и св. Јеванђеље, и да своју веру запечатити крвљу у областима незнабоштва и у велике римске царевине.

За веру је поносно ишао на смрт св. архиђакон Стеван и затрпан је камењем; Петар је распет; Павлу је мачем одсечена глава. За веру је св. Игњатије Богоносац растргнут и разграбљен био дивљим зверовима у Риму, а св. Поликарп епископ смирнски спаљен је и изгорео на згаришту. И све прве хришћане гонили су, тукли, мучили, спаљивали за њихову јаку веру у Христа и његову св. науку. Њихова грозна смрт била је настрада и увесељавање подивљалим гомилама незнабожачким, јер су хришћане доводили у театор и ту на њих пуштали дивље гладне зверове: лафове, тигрове, хијене и др., који су у маху растрзали и прождирали незаштићене и невинне мученике, уз велику дреку и пљескање веселих и радосних безумних гледалаца. Нерон, римски цар, заповедио је, да се хришћани намажу смолом и привежу за укупане у земљи стубове и да се у вече запале, те да светле онима, који су се шетали и уживали; то је чак за њега било нека врста особитог задовољства! Друге су хришћане затварали у нечисте, влажне тамнице, ту их везивали, тукли, и на њих метали велико и тешко камење, и тако остављали док не издахну. Другима су незнабош-

ци измишљали свакојаке муке и начине, како ће их их што страшније мучити, не би ли их тиме натерали да се одрекну Христа и његове науке. Но, ма каква да су била жестока и страшна гоњења и мучења, опет се број хришћана није умањавао, већ су се јављале нове и нове гомиле верујућих, који су неустрашиво исповедали Христа и радосно, и са песмом Богу, давали свој живот за веру у Њега. Крв је ових мученика била семе, из кога су ницали хиљадама хришћана. Јевреји и незнабошци видећи, како смело хришћани умиру за своју веру, желели су, да се упознају с њоме и кад су је познали, постали су њени најревноснији чланови и проповедници. Што је веће било мучење, то се више множио број хришћана.

Прошло је три стотине година и вера у Христа процрла је већ и оживила све друштвене слојеве многобројног народа силне римске царевине, не изузимајући ни војнике, ни велике чиновнике, најближе царском престолу. Цар Константин Велики видећи пропаст незнабоштва, а изненађен виђењем крста на небу, дозволио је хришћанима, да могу слободно исповедати своју веру и одмах за тим, хришћанска је вера постала владајућа у целој римској држави.

Сила православне вере појавила се у свој својој јачини и код нас Срба; због тога у нашем народу, православна вера и народност српска нераздвојни су појмови, и као да значе једно исто.

Ми Срби дужни смо, на првом месту, да највећу благодарност и поштовање одајемо својој православној вери, за одржање своје народности. Доста је, ако се сетимо нашег петвековног ропства под Турцима; јер онда, када је Србија изгубила своју државну самосталност; када су наши предци били изложени свемогућим мучењима и унижењима; када Србин није смео поменути своје народно име; када је Србину грозила опасност, да га нестане као народа, — онда је једину

наду Србин полагао у Бога, да он неће допустити, да неправда и насиље царује до века. Једино место да изјада своје јаде, да слободно погледа око себе, да се узвиси до неба, да открије своје невоље, да се сети своје прошлости и да са неком св. вером, која му улива наду погледа у будућност, — Србину је била црква или манастир; ту се учио својој светој вери, ту је слушао од свештеника или калуђера некадању славу, величину и пропаст својих предака, ту се молио топло и искрено Богу за лепше дане своје будућности. Вера и нада у лепшу будућност бадрила га је да истраје до краја, и он је истрајао.

С вером и надом у планини орашачкој 1804. год. Срби су устали под вођством Кара-Ђорђевићем, да се боре „за крст часни и слободу златну“ против велике Турске царевине.

С вером и надом 1815 год. после службе Божје у Таковској цркви, Велики Милош је код Таковског Грма изговорио оне, по Србина, значајне речи: „*ево мене, ето вас, раш Турцима*“ и повео оголићени и бројно нејак Српски Народ, против богате и моћне Турске царевине; и, за не пуне две године дана извојевао са тим истим голим и немоћним, али вером богатим и јаким, народом, самосталност Кнежевини Српској.

С вером је Књаз Милан Обреновић IV, 1875 год., повео малену Кнежевину Српску у рат против силне Турске царевине, и ослободио један део наше браће, који су били у ропству турском, извојевао независност и прогласио Краљевину Српску.

С великом вером и надом у Бога, гледа Србин у своју будућност, за то, што је он и сада остао веран син православне цркве, што је поштује и уважава више него себе.

С великом вером и надом у Бога гледа Србија у остварење својих националних идеала, мирно чека своју

сјајну будућност, када ће све потлачене српске области, под владом Његовог Величанства Краља Србије Александра I, бити сједињене у једну моћну Српску Царевину; када ће се повратити све што је српско било, јер „*Бог чува Србију*“; Он је њен **заштитник**.

О Србине брате! Чувај твоју св. веру православну која је спасла твоје претке и тебе спасава, која ти је сачувала оно, што ти је најмилије; бежи од лажљиве човечје мудрости, која се противи и твоме духу и твоме срцу; непријатељи твоји бацају семе неверства у твоју питому душу, како би лакше разорили твоје српске наде и бацили семе раздора у твоју Богу одану и верну породицу!

Опомени се, како је један младић, српски син, Пајсијев ђак, презрео свој млађани живот и погинуо, те је тако мученички, светитељски, испустио своју душу; а није хтео, — кад су га Турци нудили, и једна стара српска бака молила, да се потурчи па ће му живот поклонити, — преврнути вером, изневерити своју св. веру; већ им је неустрашимо запевао:

„Нема вере боље од ришћанске!

„Чин’те Турци, што је вама драго;

„Скоро ћете и ви долијати;

„Еда Бога и његове правде“!

Као зеницу свога ока, чувај Србине твоју православну веру.



ПЛОД ХРИШЋАНСКЕ ЛЈУБАВИ

„Ако ко рече: ја љубим Бога, а мрзи на брата свога, лажа је; јер који не љуби брата свога, кога види, како може љубити Бога кога не види?“ (1 Јов. 4, 20).

Кад би ми имали праву и истиниту љубав, то би онда она отерала сваку несрећу од нас; вароши, села, засеоци, домови наши били би *рај*, испуњен сваком радошћу и задовољствима, јер без тога нема љубави.

Кад би људи имали љубави, — не би се бојали разбојништва, убиства, насиља, грабежи; јер љубав не чини зло ближњему.

Кад би имали љубави, — не би било крађе, преваре и друга зла: љубав ближњему не чини зло.

Кад би имали љубави, — људи не би трпели клевете, оговарања, прекоре, клетве, псовке, поруге и друга зла: љубав ближњему не чини зло.

Кад би имали љубави, — људи нас не би обмањивали, вараи и лагали: љубав ближњему не чини зло.

Кад би имали љубави, — не би нам требали судови: јер не би имали шта судити и за што осуђивати, за то што не би било злочинства и криваца. Судови су установљени за кривце: онај, који искрено љуби, слободан је од суда, као и од греха.

Кад би имали љубави, — не би нам требале страже, затвори, амбари, вајати и т. д. да би сачували наше имање, јер се не би бојали преваре и крадљиваца.

Кад би имали љубави, — људи не би били у тамницама за своје дугове; љубав не би то дозволила, она би им дугове опростила; *јер је љубав милокрвна*⁴ (1 кор. 13, 4).

Кад би имали љубави, — људи не би ишли ицепани у дроњцима и полунаги; љубав би их оденула: *јер је љубав милокрвна*.⁴

Кад би имали љубави, — људи се не би скитали и били без кућа и станова; љубав би им помогла, дала би им место за одмор: *јер је љубав милокрвна*.

Кад би имали љубави, — не би било просјака и сиротиње; љубав богаташа помогла би им и побољшала њихово зло стање: *јер је љубав милокрвна*.

Кад би имали љубави, — не би се жалили старији на млађе, нити млађи на старије; господари на слуге, нити слуге на господаре, родитељи на децу, нити деца на родитеље и т. д.

Кад би имали љубави, — то би нам она била јак бедем, против свих наших непријатеља, који би нам хтели да учине какву несрећу: јер где је љубав, тамо је сам Бог.

Без хришћанске љубави све је рђаво и несрећно; с хришћанском љубављу све је добро и срећно.



ПОРОДИЧНЕ ВРЛИНЕ



Док свет још није био просвећен светлошћу Христове науке, врло се ретко код незнабожаца могло наћи на примеран породичан живот. Далеко су боље у том погледу стајали Јевреји, који нису допуштали многоженство. Али и код Јевреја и код незнабожаца жена није била слободна личност. Незнабожац није био везан са својом женом никаквом верском везом, а Јеврејин је могао са својом женом раскинути брак у свако време, давши јој само у руке разводно писмо. Само доласком Исуса Христа на свет, брак је подигнут на висину духовно-моралне нераздвојне свезе. Муж и жена, учио је Спаситељ, већ нису два, него једно тело. Према томе *„што је Бог саставио, човек да не раставља“*. (Мат. XIX, 6). Мужеви, учи апостол Петар, живите са својим женама по разуму, и поштујте их као слабији женски суд и као сунаследнице благодати живота (1 Петр. III, 7). Врло јасно учење о хришћанском браку налази се у посланицама св. апостола Павла, који заповеда мужевима да љубе своје жене, а не да господаре њима: *„љубите своје жене, као своја тела“* (Ефес V, 28). Он брак назива: *„великом тајном“* (Ефас. V, 32). Када су у прва времена хришћанства, исповедници христове вере засијали чистом светлошћу породичног живота, који је био испуњен љубављу и добрим делима, прекрасним васпитањем деце, братољубљем и примерном моралношћу, — од тога доба законити брак сматра се као награда божанског живота женика и невесте; у ствари он је основ друштва и државе.

Кад говоримо о законитом браку, не можемо, а да не обратимо пажњу на благослов, који даје црква супрузима. Ко хоће у брак да ступи, треба да је провео невину младост, и ове невине душе, које нису скли-знуле од законитог пута, које су провеле младост у те-

лесној чистоћи благосиља Господ и црква пева женику: „жена је твоја као родна лоза усред дома твојега, синови твоји, као гране маслинове око стола твога.“ Врло лепо пореди псалмопевац такву жену с виноградском лозом, на којој висе сочни, слатки гроздови, који веселе поглед и срце човечје.

Сетите се овога ви, млади људи, у младим годинама вашим. Окрените ваше погледе, уши и срца од телесних искушења, која, врло често доносе горке плодове и одузимају Божји благослов, а на ове који им подлегну, навлаче срам и бешчасће. Живите и радите тако, како би без гриже савести могли примити у цркви венце невиности и како би ваш брак, на коме ћете доцније сазидати будући ваш живот, био прави *хришћански брак*.

Ма како да се говори, да је покварен данашњи свет, ипак често срећамо срећне парове брака у нашем православном народу. Налазимо их код богатих и код сиромашних, који, једва ако неуморним радом зараде парче хлеба. Но и богати и сиромашни супрузи подједнако имају у животу дана и година срећних и тешких. У срећно доба они заједно проводе срећне дане умерено и несебично; а у црне дане подносе заједно ударце несрећне судбине и узајамно, једно другом олакшавају терете нужде, крајње сиротиње, несреће, унижења и непријатељска гоњења. Гоњен несрећном судбом, уморен тешким радом, наљућен непријатељским нападима човек, где ће наћи утехе у својој тузи, ако не у својој кући, у друштву љубљене супруге и миле деце? Ту пада камен с његова срца, ту се он крепи надом, задобива вољу и снагу за већи и тежи рад, како би само својој милој деци прибавио средстава за живот и, по могућности, обезбедио им будућност. Но о ваке породичне среће има само тамо, где се у супруга срце са срцем, душа са душом сјединила и спојила по Божјој вољи а не човечјој, и, што је главно, где није

беочуг брачне свезе једино телесна љубав, већ где се сроди душа са душом неком вишом моралном свезом духовне љубави, која излази од вере у Бога, Творца васељене, који је створио мужа и жену као једну целину, да буду круна свих других створења; — где су супрузи обавезани једно према другом дужностима за поштен, добродетељан живот; где су искрени, нелицемерни, побожни, разумни, радни, трпељиви, и увек готови да се жртвују једно за друго.

Како је пријатно и лепо, како је утешно видети породицу, у којој све чланове веже свети и кротки дух наше православне вере! Ту се све почиње и свршава молитвом; ту сви носе Бога у срцу своме, сви се надају у његову помоћ и Бог их видљиво благосиља. Ту је и најмање детенце, које још не зна говорити ништа, већ научено да приклони своју малу главицу пред иконом, клања се крсту; оно расте и подражава другима који се моле, и молитва од детињства постаје нераздвојна потреба његове душе. Какву силу и моћ у животу имају речи и примери добрих родитеља, особито добре мајке, на невине, неискварене душе малишана, упитајте, православни, себе саме, ако вам је Бог дао побожне родитеље, особито добродетељну мајку.

Блажени Августин, велики учитељ црквени, који је живео у четвртом веку после Христа, био је епископ, рођен је оца незнабожца Петрикија и мајке хришћанке Монике. Отац му је био неваљао човек, незнабожац, који не зна Бога, и који није везан никаквим моралним законом ни према жени ни деци. нити пак према ближњима. У рђавим незнабожачким обичајима био је васпитан и Августин, као што он сам признаје у својим „*исповестима*“. Но добра, побожна мати његова, задржавала је сина од страсти и усађивала у његовом срцу хришћанску истину. Без мајке би Августин остао најокорелији незнабожац; али семе, које је његова мати посејала у његову срцу, пробудило га је да

тражи истину и да је нађе. Он је њу тражио у философији старог света и тамо је није нашао ; био је присталица безумне хришћанске секте манихејске и дуго се занимао њеним глупостима, па је доцније видео, да ту нема истине, и нашао је само онде, где су га повеле успомене детињства, учења љубљене мајке, — нашао је у св. апостолској православној цркви.

Њему није било лако, да се растави од незнабожачког света, од његове раскоши и од сваке врсте телесних уживања, да прими крштење и да се одрекне ђавола, да прими терет Христов : смиреност, љубав према Богу и ближњима, па чак и према непријатељима. — Нико други, осем добре мајке, није дао хришћанству великог просветитеља незнабожаца и цркви најдостојнијег пастира. О својој мајци пише Августин, да је још као дете слушао од ње о загробном животу, да је још у утроби мајчиној био крштен св. крстом, освећен речима Божјим.

Хришћани ! узмите св. Писмо и прочитајте 31-ву главу Прича Соломонових. Лемуилу цару казала је његова мати : „Ко ће наћи врсну жену ? јер вреди више него бисер. Ослања се на њу срце мужа њезина и добитка неће недостајати. Чини му добро, а не зло, свега века свога. Тражи вуне и лана и ради по вољи рукама својим. Она је као лађа трговачка, из далека доноси храну своју. Устаје док је још ноћ, даје храну чељади својој и посао девојкама својим. Мисли о њиви, и узме је, од рада руку својих сади виноград. Опасује снагом бедра своја и крепи мишице своје. Види како јој је добра радња, не гаси ноћу жијак. Рукама својима маша се преслице и претима својим држи вретено. Руку своју отвара сиромасу, и пружа руке убогоне. Не боји се снега за своју чељад, јер сва чељад њезина има по двоје хаљине. Покриваче сама себи гради, танко платно и скерлет одело јој је. Зна се муж њезин на вратима кад седи са старешинама земаљским. Кошуље гради и

продаје, и појасе даје трговцу. Одело јој је крјепост и лепота и осмева се на време које иде. Уста своја отвара мудро и на језику јој је наука блага. Пази на владање чељади своје, и хлеба у лености не једе. Синови њезини подижу се и благосиљају је; муж њезин тако ђер хвали је. Многе су жене биле врсне, али ти их надвишујеш све. Љупкост је преварна и лепота ташта; жена која се боји Господа, она заслужује похвалу. Подајте јој од плода руку њезиних, и нека је хвале на вратима дела њезина.

Чувени светски песник Гете, никада то не би био, да није имао добру мајку, која је још од ране му младости неговала у њему песнички дар. Он сам признаје да је од оца наследио стас и понашање, а од мајке дар за песникство и књижевност.

Нерон, римски цар, један од највећих тирана и мучитеља хришћана, није такав био, док му је мајка у животу била, јер је она док је жива била утицала на њега, да не чини неваљала дела.

Св. цар Константин Велики не би био *велики* да није постао хришћанин, на чему је највише радила његова мати св. царица Јелена; и утицај њен на њега био је тако јак, да је он, још као незнабожац пустио хришћанима слободну вероисповест и зидање богомоља, и то онда кад су хришћане на све стране гонили, мучили и убијали.

Добра је мајка за дете у првим годинама *све*. У њеним је рукама, може се рећи, његова срећа или несрећа. Она непрестано поучава речју и примером. Ако је она побожна, верна, поучна, радна, поверљива у свему, ако је она кућеница, неуморна, стрпелива, — то је онда она драги бисер, који је нашао њен муж. Он иде на своју дужност, или на рад, и нема времена, нити прилике да се, у толикој мери, занима васпитањем своје деце; али, он иде спокојно, остављајући кућу и рад бризи своје супруге. Она децу чисто одева,

Богу се моли и свакоме наређује шта има да ради, чува их од лености и учи вредноћи и раду. У дому њену, у газдинству, све се одликује чистоћом и поретком, све се ради благовремено; код ње је за све разуман савет. Ако Бог пошље ма какво искушење, она не губи јунаштва, не изнемаже у раду. Разболи ли се ко у дому, она над њим лебди својски, проводи несаване ноћи и ради све, што је потребно за спасење болног, уз помоћ свога мужа.

Само је она породица права хришћанска породица, која негује хришћанске породичне врлине и где су сви, почињући од оца, па до најмањег детенцета, задахнути вером у Бога и љубављу. Само таква породица може дати цркви добре хришћане, држави добре грађане и друштву добре и поштене људе. Такву породицу Бог благосиља и благослов Божји прати је целог века.

Хришћанска породица треба да светли као сунце примером у свету, да привлачи себи друге нехришћане, да је онака, као што је била у прва времена хришћанства. Онда није прошло ни пуних три стотине година, а хришћанство се распрострло, готово, по целом свету, и сви су га примали, који су само видели живот првих хришћана, њихову побожност, поштење; љубав породични мир и срећу. Да ли је сада, после толиких векова, достојно нас хришћана, да нам дају пример Јевреји и мухамеданци, у вршењу дужности према вери и моралу.

Кад су нас крстили, ми смо обећали, да се одрећемо ђавола и слугу његових, обећали, да верујемо у Христа и да живимо и владамо се по његовој св. науци; то обећање треба и да испуњавамо у животу, јер само тако можемо и смемо носити име хришћанина. Живећи и радећи по науци Христовој, ми смо положили темељ нашем животу и нашој породици. Нека је увек Христос у мислима, Христос у речима, Христос у

делима нашим. Не говоримо рђавих речи, не чинимо грешних дела, угледајмо се на прве хришћане! Угледајмо се и на многе садашње хришћане, који живе свето и мирно у домовима и породицама својим! У њиховим домовима влада мир, код њих је страх Господњи, код њих је љубав, ред, чистоћа и задовољство. Црквено звоно за њих у залуд не звони, оно им напомиње време Божје службе; они чују његов звук и одлазе у цркву на молитву. Они читају св. Писмо, певају црквене песме, узносе своје срце и ум Творцу васељене, благодаре му за живот, здравље и свакидашњи хлеб. После службе Божје слушају, или сами читају коју свету или корисну књигу, из које се уче, какав је Божји свет, како живе други народи у свету, како смо ми живели пре неколико векова, шта је са нама Србима било и познају нашу историју. Из књига је могућно научити се бољем газдинству: како треба семе сејати, њиве ђубрити, воће садити, пчеле множити, и у опште како треба радити и урадити све, што би нам донело већу корист и моралну насладу

Одбаците све, мрске Богу, рђаве обичаје, уредите живот ваш у дому тако, да одговара у свему хришћанским породичним врлинама, научите и друге да се на вас угледају, јер само вашим праведним радом, испуниће се ваши домови сваким добром и напретком, у породицама биће Божји мир и благослов; истина Христове науке засијаће на дѣлу пуном својом светлошћу, као што је сијала код првих хришћана, сузбијајући таму незнабоштва.



ПРЕОСВЕЋЕНИ ЕПСКОП НИШКИ Г. НИКАНОР

Преосвећени епископ г. Никанор рођен је у селу Свилеуви, окр. подринског године 1845. Основне школе изучио је у месту рођења, гимназијске науке у Шапцу, а Богословију у Београду.

По свршетку Богословије био је учитељ а по том свештеник у месту рођења. Пошто је обудовио и остао без деце отишао је у Русију да продужи школовање и свршивши кијевску духовну академију 1874 године са степеном кандидата врати се у Србију и буде постављен за професора Богословије, у коме је звању провео 7 год. а по том за ректора Богословије, у коме је положају био 6 година.

Године 1886 изабран је био за епископа жичког и био до 1889 год., када је са друговима дао оставку по повратку Блаженоупокојеног Митрополита г. Михаила. Као епископ жички Преосвећени г. Никанор радио је неуморно на појачању малаксале побожности у народу, на моралном бољитку пастве и интелектуалном унапређењу подручног му свештенства, које до његова доласка беше не само зачмало у погледу својега моралнога унапређења и вршења свешт. службе, већ доста и развраћено ранијом партијском, тесногрудом црквеном управом.

Као епископ жички он је први завео изашиљање по срезовима нарочитих ревизора од стране одличних и спремних свештеника ради већег контролисања немарних свештеника и упознавања свештенства и потреба народних. Извештаји ових ревизора штампани су у неколико, у српским, званичним, новинама и они су својом појавом као први покушај донели неочекивана успеха по морално уздигнуће свештенства и успешније вршење свешт. службе, јер је до тадањи надзор свештенства од стране окруж. протојереја и намесника по-



Никанор
Евдокимовъ.

казао негативна rezultata, a највећи успех овим изапицањем нарочитих ревизора постигнут је у томе: што је овим дато на знање свему свештенству да се води строга рачуна о владању и раду сваког посленика у Цркви, и да ће ваљани и вредни трудбеници само радом а не протекцијом и сервилношћу доћи до признања свога труда и рада, — за немарне и неуредне ово је био најпоузданији пут да се тргну са рђава пута и упуте на боље вршење своје свештеничке службе. Нема сумње, да би изапицање ових ревизора и данас било од велике користи по дисциплину свештенства, да би опао континент свештеничких кривица а нарочито учестано оптуживање свештеника, често и без основа, јер је факат да је већи надзор свугде, па и у свештенству потребан толико исто као што је потребна правда и гаранција у судовима за ваљане и добре свештено-служиоце.

Преосвећени епископ г. Никанор први је иницијатор удружења свештеничког. Он је уз припомоћ свију бољих свештеника жичке епархије први засновао епархијско удружење у својој епархији, које је имало свој гласник „Жичу“, које је удружење утрло стазу општем свештеничком удружењу, које је данас једна наша највећа снага и слава. Његова расписи и посланице Архијерејске свештенству поводом оснивања удружења и иначе, прожете су Архипастирском бригом и и старањем за напредак пастве и свештенства свога. Желео је многе реформе да изведе и у својој епархији и у Цркви, које одговарају савременим потребама и Цркве и свештенства, али, кад су се политичке прилике измениле у земљи, и кад је наступило време да се ранијој Јерархији поврате места, која су на незаконит начин одузета била, он је с друговима дао оставку, и после кратког времена отишао је у Немачку и на универзитетима слушао пуних 7 семестара богословско-философске науке.

Након 9 година Преосвећени г. Никанор васпо-
стављен је на епархију нишку, у којој је наставио рад
свој у правцу у коме је радио раније у епархији жич-
кој. Наш верски живот у Краљевини поред познатог
безбожја и антагонизма према свему што је верско
и црквено препун је сујеверја и погрешног поимања
многих верских установа. Преосвећени г. Никанор и у
својој новој јепархији живо ради на уништењу заблуда
и штетних обичаја народних, на појачању праве по-
божности, која се огледа у чистој нашој православној
вери и узвишеним хришћанским врлинама. Он то ради
путем Архипастирских посланица, које су прожете ду-
хом истинске Архипастирске бриге за напредак вере и
пастве своје, личним похођењем цркава и својом не-
исцрпном живом речју, писменим саветима и упутима
свештенству. На овоме путу он се срета са многим
сметњама, али лекар, који лечи болесне, не сме да се
заустави пред јауцима боника, тим пре, то не сме да
чини морални лекар друштвени, јер је непобитна и-
стина: да је лечење моралних друштвених недуга теже
и опасније од лечења физичних недуга појединаца и
читавог народа, а истина је грка и тешка, па долазила
она из уста обична човека или са освештаних усана
Архијерејских.

У Цркви нашој треба рада, треба живота, треба
прегнућа, треба истрајности, а на првом месту слоге
и једнодушности, јер је нерада било доста, јер је чаме
било и сувише, која је почела да прети, да се и само
стабло црквена живота нашега не осуши. Преосвећени
г. Никанор наћи ће потпоре на овоме путу од свију
својих по служби другова, пријатеља Цркве и вере
наше, а на првом месту свештенства, које уме да по-
зна време у коме живи и потребе народне и црквене.

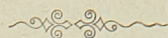
Сем јавног рада као епископ жички и сада нишки
Преосвећени г. Никанор радио је неуморно и на пољу
књиге наше. Написао је до сада преко 30 засебних

дела, сем појединих расправа и чланака својих по разним часописима. Неколико чланака штампао је у руским и немачким новинама, као и 3 књиге на немачком језику. Он се сматра у нас за првог канонисту после познатог канонисте Д-ра Ник. Милаша.

Почасни је члан Академије Наука у Србији, члан Матице српске у Н. Саду, редовни сарадник *Revue internationale de Theologie* у Берну, а члан је и многих других хуманих друштава у Србији.

Носи ова Владачка признања: орден св. Саве I реда, велики Крст Кнеза Данила са звездом, бели орао, таковски крст I реда, орден црвеног крста.

Желимо му дуг живот и поспешно здравље да послужи још много лета Цркви и Отаџбини својој, а као Крунин посланик припомогне, да се свештеничко стање преуреди онако, како ће одговарати у истини потребама и народа и државе а свештенство српско тиме буде у могућности, да се у јачој мери посвети само своме свештеничком и патриотском раду. Он је био свештеник парохијски и као некадашњем свештенику познате су му тешке и невољне материјалне прилике свештенства српског, које сметају успешном вршењу службе свештеничке, а познате су му и иначе потребе црквене, те скупа узевши надамо се, да ће свештенство у њему имати свога правог заступника и пред лицем Земље и Круне. Ми му на овоме у напред од стране свештенства благодаримо најискреније



ЗНАЧАЈ КРСТА ЗА ХРИШЋАНЕ

Шта је то крст? Пренесимо се, хришћани, за часак са нашим мислима, у назад за 19 векова, и упитајмо људе из онога доба: шта је то крст? Јевреји и незнабошци рећи ће нам: крст је оруђе казне, мрзак и страшан предмет. Тада није

било нечасније казне од казне на крсту. Том казном кажњавани су само робови, које и нису сматрали као људе, разбојници и бунтовници. Осудити преступника казном на крсту, значи лишити га имена човечјег, предати га општем презрењу на свагда.

Упитајмо сада хришћане, шта је то крст? Крст је пут за наше спасење, казаће нам они, предмет љубави, који ми особито поштујемо. Носити крст није само дужност сваког хришћанина, него је још и особита заслуга и одликовање. Ма куда упрли поглед свој, свуда видимо крст. Он је најбољи украс храмова и олтарâ, он стоји на врховима круна земаљских владара; ми га налазимо и у богатим палатама великаша, и у бедној кућици сиромашковој; он нас среће при рођењу у нов живот духовни(крштење), проводи нас у будући живот и испраћа у гроб.

Шта је узрок овакој промени мишљења о једном и истом предмету? Кадасе крст почео поштовати? Који је први крст који се поштовао? Ако упитате о овоме и најпростијег хришћанина, он ће вам говорити о *Великом крсту*, који је био подигнут на Голготи, и на коме је излио своју животворну крв и умро Спаситељ света. То је први крст, који је постао предмет поштовања, а сви се други поштују као његова слика.

Христов је крст за хришћанина велика књига, у којој је све учење о Богу, о човеку и о свету.

Васељена, са свима својим чудима врло нам лепо прича о свемогућности Творца, који је из ничега створио све што постоји. Поредак и стална хармонија у свету говоре нам о премудрости врховног Господара, који је прописао законе, по којима се крећу небеска светила. Легиони ангелâ, који су свргнути у понор пакла; човек, цар овога света, који је лишен уживања изгнањем из раја и постао самртан са целим својим потомством; изгорели Содом, људи који су били жртва, због својих рђавих дела, — све нам то сзедочи о строгости правосуђа Божјега. Али је све то тек почетак познавања Бога, крст је потпунија и савршенија поука о Богу. Он је божански Промисао, који је вечношћу намењен нашем спасењу, и најсветија правда, која од нас тражи великих жртава, и неизмерна благост која нам је даровала те жртве. Крст нас учи да познамо човека. Војне, свађе народне и домаће, непрестане борбе, које ми у самима себи осећамо, показују нам да је човек пао, да је он пао зато, што је згрешио Богу. Божанско откривење, учење пророка, неизмерне милости, које су се на

човечанство изливале, говоре нам о важности наше душе у очима Божјим; али нам крст показује ово још јасније. Престављајући нам Бого-човека, који је на крсту умро за наше грехе, он нам говори: гледај, душо човечја, ово је све за тебе! Тако нам само крст, као свршетак свих открићења, од свега јасније говори о нашој природи, о нашем греху пред Богом, о средствима нашег спасења и о важности наше душе. Крст је најпотпуније и најсавршеније познавање човека.

Крст нас учи, да познамо свет. Историја прича о животу народâ, о добу њихове славе и пада, о њихову утицају на добро и зло, но једини крст објашњава нам велики план светских догађаја, судбину и циљ свих народа, који су један за другим ишчезавали, Он нам једини излаже историју рода човечјега у правој истини. Крст собом спаја све векове, он нам објашњава стари и нови свет, он је стари свет спасавао вером у будућег Спаситеља, спасава и просвећава нови свет вером у Спаситеља који је дошао. Прелистајте у памети историју света од догађаја на Голготи, сви ће народи изаћи пред вас један за другим. Они ће се у почетку, с мачем у руци одупирати победи крста, доцније, ви ће те их видети, како се одмарају под сенком овог животворног Дрвета, крсте се и погружавају у води св. крштења. Ако има, ма где на земљи, и таквих, који њега не траже, он сâм хита к њима, и по свој земљи иду његови проповедници. И још више од свих народа и историје, крст нам показује Бога, који у својој руци држи конце света, и једним мигом своје воље подиже државе, цркву и човечанство. Свуда само крст, све служи његовим успесима, векови стари и нови помажу његовим победама. Крст је најсавршеније и најпотпуније познавање света и човечанства.

За то није чудо, што хришћанин поштује и уважава св. крст. Сваки човек, па ма ко то био, мора бити смирен пред њим; он је утврђење престолима, знамење просвети, ризница великих истина, најбоља утеха у свима жалостима; он је уништио идолопоклонство, са свима његовим неваљалствима и несрећама; он је растерао и растерује мрак незнања; он чува и одржава благостање породица и држава. Место где он господари, светло је и радосно, као земља, када сунце на њу расипа своју светлост. Тешко онима који га гоне из својих домова!

Ми, деца православне цркве, поштујемо крст, као залогу љубави Божје према нама. На крсту нам је Спаситељ дао мир који нам нико не може одузети; на крсту је Син Божји, пре-

давши себе драговољно на жртву правосуђу Божјем, узео на се све грехе наше и покрио сва безакоња наша. Крстом је Исус Христос победио смрт и удостојио нас, да будемо учесници вечног живота. Размишљајмо често о крсту и задржимо у уму и срцу нашем његово учење! Где су сви св. мученици добили снагу да подносе најтежа гоњења и страдања, ако не од крста Господњег? Где су сви пастири и учитељи црквени добили сведочанства и постали велики просветитељи црквени, ако не у размишљању о крсту Спаситељеву? Зар није код крста разбојник прво осетио силу спасоносне жртве Христове и чуо речи помиловања? Један поглед на крст више може обратити грешника, него све човечје поуке.

Ово велико значење крста хришћанин може јасно видети у црквеној употреби његовој. Света црква нам увек и свагда напомиње о крсту. Утврђујући га на кубетима храмова својих она нас позива, да обратимо ум и срце к небу, где је он управљен, и уједно с овим сведочи, да је крст глава нашег спасења и предмет, коме треба сви да се клањамо. Полажући крст на свој престо напомиње нам о томе, да је божански управљач наш, својим заслугама на крсту, испросио за нас помиловање пред престолом Божјим и крстом излива на нас небесне дарове. Износећи га ради поклоњења и љубљења, она нам указује на њега, као на најбољи лек против болести душе и тела, као на верно прибежиште у свима жалостима и напастима. Крстећи нас њиме и заповедајући нам да се крстимо, она нас учи, да је крст штит против свих саблазни и искушења тела, света и ђавола. У дане поста, нарочито у средини св. Четрдесетнице, црква нам износи крст, показујући у њему најјаче побуде и бадрења за покајање; а у време својих великих празника н. пр. на Васкрсења Христовог, исти крст нам представља знамење победе над свима непријатељима нашег спасења, а уједно он је залога небесне свечаности. То је значење хришћанског крста.



ПРЕОСВЕШТЕНИ ЕПИСКОП ЖИЧКИ Г. САВА

Преосвештени епископ г. Сава рођен је 1831 год. у селу Гњежданима, у Рогозни, новопазарског округа, недалеко од косовске Митровице. Родитељи су му били



Епископ Жички

Сава

Марша и *Димитрије Бараћи* из врло угледне, имућне и велике породице Бараћа, која је често бројала по 60 чељади у задрузи.

Крштено *Му* је име било Ђорђе. Основно знање Ђорђе добио је у манастиру Високим Дечанима, којим су тада управљали врли духовници и Срби Антим Седларевић и Серафим Ристић.

Када је Ђорђе „изучио књигу“ ступи у монашки чин на сами дан Божића 1854 год., добивши име Сава. А 2 марта 1855. год. митрополит Рашко-призренски, Мелентије, рукоположи Саву у Дежеви, при освећењу старе Неманићске цркве за јерођакона, а за јеромонаха 5 истог месеца у цркви св. Петра на утоку Дежаве у Рашку код Новог Пазара, у којој је цркви крштен први Немања и његови синови.

И ако је тим рукоположењем млади јеромонах Сава добио благодат светог Духа да може вршити све св. тајне и обреде, које свештеник врши, ипак као калуђер Дечански немаше још одобрења и права којима је Дечанско братство, да може вршити *дужности Дечанског духовника у српском народу* ван околине В. Дечана по старој Србији, Македонији, на име: да носи по народу старинске крстове и светиње, да проповеда, да исповеда, купи милостињу, доводи госте у манастир и т. д. — то право добија се тек доцније, кад се долично лице доста у трогодишњем богослужењу у манастиру спреми, при том покаже достојно тога високог поверења Дечанског братства. Но младом јеромонаху Сави није требало много времена, да се спреми за тај свети позив, нити је требало дуго да прође, па да га братство оцени као челична Србина, поштена човека, савесна духовника, вредна раденика и штедљива члана свога, и г. Сава заслуживши поверење свога братства, походио је готово сва већа и знатнија места на балканском полуострву — од Београда до Софије, и од Сарајева до Скадра и Солуна. Неочењиве су заслуге

његове по Српство наше на овоме путу и раду као Дечанског калуђера.

Али живећи у народу, г. Сава је могао да упозна и осети народне јаде и невоље, да појми потребу у чему да му се пружи помоћ, да увиди да су дужности Дечанског калуђера веома узвишене, велике и тешке, и да је већа спрема неопходна за њихово корисно вршење; па с тога је продао све своје ствари, што их је имао, и дошав у Београд, ступио је као јеромонах у београдску Богословију 1861. год.

До доласка његова у Богословију, у Старој Србији Богословија је позната била само по имену, јер немаше ни једног васпитаника из Старе Србије. Г. Сава је био са Миланом Новичићем, ђаком дечанским први богослов старо-Србијанац, и од тога доба број младића из Старе Србије јако је растао у Богословији, школе су се множиле у Ст. Србији и преко њих јачала је веза између слободног и неослобођеног српског народа.

Камо српске среће, да је се још при отварању београдске Богословије 1836. год. погледало на Ст. Србију и Македонију, и да је сама Кнежевина Србија примала и призивала српске младиће од туда, да их васпита, да не чека да се сами онако невешти јадници обраћају молбом, да се приме у српске школе — велим, камо лепе среће, па је тако још из ранијих онда времена рађено, па ми не би овако тужно јадиковали за светињама и старинама српским, које пропадају, за притиснутом нам Старом Србијом, за готово отетом нам Македонијом; и тек сад, пошто противници и дошљаци поплавише с учитељима, школама и нама противним владикама, боримо се на смрт и живот са огромним материјалним жртвама, једнако губећи у тој борби одличне народне родољубе. —

Г. Сава свршио је Богословију нашу с врло добрим успехом.

По свршеној Богословији вратио се у Ст. Србију

и као учитељ у Пећи радио је неуморно да од „стариј-ске школе“, у којој се учило само славенско читање и писање подигне основну школу на ону висину, на којој је тада била у ослобођеној Србији. У овоме је налазио доста препона, нарочито у прво доба, али успех је у скоро постигао, и у почетку друге школске године број ђака порастао је од 80 на 200.

Осим учитељског рада у школи г. Сава је вршио дужност проповедника у манастиру Патријаршији, коме иду Пећски Срби, као својој најближој цркви, који су били жељни речи Божје и који од времена патријарха Арсенија нису чули црквене речи — зато је проповедник био примљен с ретким одушевљењем, нарочито и зато, што је његов скроман духовнички живот потпуно одговарао хришћанским поукама, које је народу говорио.

Али учитеља и проповедника Саву није могла да заустави љубав Пећанаца и побожних његових слушаца од намере, коју је носио у души својој. И по свршеној Богословији, увидео је он, да му је потребна јача спрема за потоњу службу своме народу и идеји, коју је носио у својим родољубивим грудима. Зато супрот толиком наваљивању добрих Срба, Пећанаца и њиховом сметању, да им не иде из средине, учитеља и духовника Саву видимо 1867. год. на кијевској дух. академији, коју је он и свршио 1871. год. са степеном *кандидата богословља*.

По свршетку духовне академије врати се у Стару Србију и у Призрену отвори православну Богословију у дивној зради, коју је подигао и поклонио Српству добротвор Сима А. Игуманов, Призренац. У њој је г. Сава био први ректор и професор са друговима г. Миланом Новичићем и пок. Илијом Ставрићем, а ове су заменили вредни призренци: Петар Костић и Ђорђе Камперлић.

— — — — —
 Ал' насташе бурни
 И одсудни дани,
 — — — — —

И зачу се клетва
 По целом Балкану :
 — — — — —

Изрод ко не дође
 С нама на бојиште
 Кад слобода српска
 Кад народност иште!“
 — — — — —

Сваки покрет против Турске, било од стране Русије било од Црне Горе а нарочито од Србије — стајао је стотинама глава српских у Старој Србији. И за време Босанско-Херцеговачког устанка, па даље све што бијаше у извесни рат српски, постајаше све већа опасност за све, тако да кажемо србастије Србе, за све виђеније личности, истакнутије раденике на српској ствари. Срби се раније затвараху у своје домове, а улицама иђаху погнуте главе, снуждени, да би скрили своју радост, своју наду, да ће их скоро од Србије огрејати сунце слободе. У ово доба г. Сави не беше могућан опстанак у Турској, због опасности по њега и његове пријатеље он пређе у слободну Србију. Онај исти духовник, који проносаше крст дечански и проповедаше име српско по свим српским местима показа да уме и сабљом да влада — Г. Сава је учествовао у првом и другом српском покрету за ослобођење и уједињење као командант усташа батаљона Дежевско-ибарских, а у рату с Бугарском као командант II добровољачког одреда.

По свршетку рата, када је се у Берлину решавала судбина Балканског полуострва год. 1878. г. архимандрит Сава (који 5. маја те године би произведен за архимандрита) као пуномоћник српског народа из Старе Србије и Македоније са иљадама потписа и печата представио је Берлинском конгресу жељу и молбу рече-

их српских покрајина да се уједине са Књажевином Србијом.

И ако на жалост та праведна народна молба није уважена ипак остаје непобитни факт пред целим светом: да је манифестована жеља Старосрбијанаца и Македонаца да дођу у заједницу са Србијом и да је тиме прокламовано природно, историјско и народно право Краљевине Србије на ове српске неоспорне покрајине.

По свршетку Берлинског конгреса г. Сава се је хтео вратити у Ст. Србију, но пријатељи задржали су га до бољих прилика, и онда је постављен за Администратора Врањске Епархије, коју је дужност вршио до год. 1882., док се није Врањска епархија придодала нишкој епархији. Тада је постављен за члана ужицке конзисторије, а после године дана буде премештен за члана нишке конзисторије, у коме га је звању затекао и избор за епископа жичког.

Као епископ жички управља епархијом осам година. У разним политичким приликама нашим заступао је свештенство своје од неоправданих насртаја, који су настајали сваком политичком променом у нас, иначе је према свештенству своје нежан отац и истински пријатељ за његово и материјално и морално побољшање.

И као архимандрит и епископ почаствован је у више прилика за председника просветних и хуманих удружења. А био је и председник прве редовне свештеничке скупштине, која је била у Нишу 1890. године.

Написао је *„Садашње жалосно стање Старе Србије и Македоније“*, *„Судбина Дечана, њихов значај за Славенство и Православље“*, који је рад штампан у „Црк. Гласнику у течају 2 године, а који није завршен услед престанка овога црк. часописа. „О Призрену“ ваљан чланак штампан у II књ. „Братства“, друштва св. Саве. Написао је и повелику књигу *„Владалац и Народ“*, о крунисању владалаца, почињући још из старог за-

вета, по том о крунисању владалаца у хришћанству у православној цркви до српског Краља Александра I и закључно до цара Николе II 1896. г.

Написао је сем овога дела као епископ десетак својих посланица, које су богате духовном садржином и прожете родољубљем српским.

Писао је раније простране чланке о Старој Србији и Македонији у политичким листовима, а има огромну масу мемоара, које је предавао владама од више година као и за време берлинског конгреса, који ће потоњим историцима бити од неоцењиве користи.

Одликован је у знак Владалачког признања Таковским Крстом V реда у првом рату с Турском, ратном споменицом, медаљом за ревносну службу, доцније после другог рата орденом белог орла IV реда, за време српско-бугарског рата Таковским Крстом III степена, као епископ орденом св. Саве I реда и Таковским Крстом I реда, и Даниловим орденом II реда.

Велико и неограничено родољубље и чежња да служи Српству у Старој Србији и Македонији и да дели с њиме несрећу и тугу били су му од пре јаки разлози, докле је имао наде, да ће се моћи повратити у своје пређашње место : Стару Србију и Македонију — није се хтео примити никако нуђеног владичанства ; но докле су са свим политички разлози прекинули ту наду, да ће му се моћи дозволити да тамо заузме какво важно место, с ког би могао општој ствари приносити ползу, тек се тада могао и примити овог високог положаја, који данас заузима.

Г. Сава се вазда одликовао примерним животом и великим родољубљем. Желимо му да и на овом високом месту послужи и даље православној српској цркви и Отаџбини онако, како је и досада делима засведочио да љуби српску цркву, српски народ и његову свету идеју : *народно ослобођење и ујединење.*



Кратке Христове поуке за сваког хришћанина

1. А кад он (Господ Исус Христос) виде народ, попе се на гору и седе, и приступише му ученици његови.

2. И отворивши уста своја учаше их говорећи :

3. Благо сиромашнима духом, јер је њихово царство небеско ;

4. Благо онима који плачу, јер ће се утешити.

5. Благо кроткима, јер ће наследити земљу ;

6. Благо гладнима и жеднима правде, јер ће се наситити ;

7. Благо милостивима, јер ће бити помиловани ;

8. Благо онима који су чистог срца, јер ће Бога видети ;

9. Благо онима који мир граде, јер ће се синови Божји назвати ;

10. Благо прогнанима правде ради, јер је њихово царство небеско ;

11. Благо вама ако вас узасрамоте и успрогоне и реку на вас свакојаке рђаве речи лажући, мене ради.

12. Радујте се и веселите се, јер је велика плата ваша на небесима, јер су тако прогнали пророке пре вас.

20. Ако правда ваша не буде већа него што је правда књижевника и фарисеја, не ћете ући у царство небеско.

21. Чули сте како је казано старима : не убиј, јер ко убије биће крив суду.

22. А ја вам кажем да ће сваки који се гњеви на брата свога ни за што, бити крив суду ; а ако ли ко рече брату своме : рака ! (*што ће рећи : лудаче !*) биће крив скупштини ; а ко рече : будало ! биће крив паклу огњеном.

23. За то дакле ако принесеш дар свој к олтару и онде се опоменеш да брат твој има нешто на те,

24. Остави онде дар свој пред олтарем, и иди те се најпре помири с братом својим, па онда дођи и принеси дар свој.

25. Мири се са супарником својим брзо док си још на путу с њиме (у суд) ;...

27. Чули се како је казано старима : не чини прељубе.

28. А ја вам кажем да сваки који погледа на жену са жељом, већ је учинио прељубу у срцу своме.

33. Још сте чули како је казано старима : не куну се криво, а испуни што си се Господу заклео.

34. А ја вам кажем : не куните се никако, ни небом, јер је престол Божиј ;

35. Ни земљом, јер је подножје изама његовим ; ни Јерусалимом, јер је град великога цара.

36. Ни главом својом не куни се, јер не можеш ни длаке једне беле или црне учинити.

37. Дакле нека буде ваша реч : да, да ; не не ; а што је више од овога ода зла је.

38. Чули сте да је казано : око за око, и зуб за зуб.

39. А ја вам кажем да се не браните ода зла, него ако те ко удари по десном твом образу обрни му и други ;

43. Чули сте да је казано : љуби ближњега свога и мрзи на непријатеља свога.

44. А ја вам кажем : љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас куну, чините добро онима који на вас мрзе, и молите се Богу за оне који вас гоне;

45. Да budete синови оца свога који је на небесима ; јер он заповеда своме сунцу, те обасјава и зло и добро, и даје дажд праведнима и неправеднима.

Из главе 6-те Еванђеља по Матеју :

2. Кад дајеш милостињу не труби пред собом, као што чине лицемери по зборницама и по улицама да их хвале људи.....

3. А ти кад дајеш милостињу нек незна левица твоја што чини десница твоја.

4. Тако да буде милостиња твоја тајна ; и отац твој који види тајно, платиће теби јавно.

5. И кад се молиш Богу, не буди као лицемери, који радо по зборницама и на раскршћу по улицама стоје и моле се да их виде људи...

6. А ти кад се молиш, уђи у клет своју, и затворивши врата своја, помоли се оцу своме који је у тајности ; и отац твој који види тајно платиће теби јавно.

7. А кад се молите не говорите много као незнабошци, јер они мисле да ће за многе речи своје бити услышени.

8. Ви дакле не будите као они : јер зна отац ваш шта вам треба пре молитве ваше.

9. Овако дакле молите се ви : Оче наш који си на небесима, да се свети име твоје ;

10. Да дође царство твоје ; да буде воља твоја и на земљи као на небу ;

11. Хлеб наш потребни дај нам данас ;

12. И опрости нам дугове наше као и ми што опраштамо дужницима својим ;

13. И не наведи нас у напаст; но избави нас ода зла. Јер је твоје царство, и сила, и слава на век. Амин.

19. Не сабирајте себи блага на земљи, где мољац и рђа кваре, и где лупежи поткопавају и краду ;

20. Него сабирајте себи благо на небу, где ни мољац ни рђа не кваре, и где лупежи не поткопавају и не краду ;

— — — — —
24. Нико не може два господара служити... Не можете Богу служити и Мамону. —

Из главе 7-ме истога Еванђеља :

1. Не судите да вам се не суди ;

2. Јер каквим судом судите, онаквим ће вам се судити ; и каквом мером мерите, онаквом ће вам се мерити.

3. А за што видиш трун у оку брата свога, а брвна у своме не осећаш ?

— — — — —
5. Лицемере ! извади најпре брвно из ока свога, па ћеш онда видети извадити трун из ока брата свога.

— — — — —
7. Иштите и даће вам се; тражите и наћи ћете; куцајте и отвориће вам се !

— — — — —
12. Све што хоћете да чине вама људи, чините и ви њима јер је то закон и пророци.

13. Уђите на уска врата; јер су широка врата и широк пут што воде у пропаст, и много их има што њим иду.

— — — — —
21. Не ће сваки који ми говори : „Господе, Господе !“ ући у царство небеско ; но који чини по вољи оца мога који је на небесима.



ПОУКЕ АПОСТОЛА ПАВЛА

— — — — —
У посланици својој Римљанима у глави 12-ој и 13 ој Апостол Павле даје хришћанима савете за понашање у животу. Исписујем овде оно што почиње од 8-ога стиха главе 12-те ;

8,... ко даје, нека даје просто ; ко управља нека се брине ; ко чини милост, нека чини с добром вољом.

9. Љубав да не буде лажна. Мрзећи на зло држите се добра.

10. Братском љубављу будите један к другоме љубазни. Чашћу један другогa већег чините.

11. Не будите у послу лењи ; будите огњени у духу, служите Господу.

12. Надањем веселите се, у невољи трпите ; у молитви будите једнако.

13. Делите потребе са светима ; примајте радо путнике.

14. Благосиљајте оне који вас гоне, благосиљајте а не куните.

15. Радујте се с радоснима, и плачите с плачнима.

16. Будите једне мисли међу собом. Не мислите о високим стварима, него се држите ниских. Не мислите за себе да сте мудри.

17. А никоме не враћајте зло за зло ; промишљајте о томе што је добро пред свима људма.

18. Ако је могуће, колико до вас стоји, имајте мир са свима људима.

19. Не освећујте се за себе, љубазни, него подајте место гњеву, јер стоји написано : моја је освета, ја ћу вратити, говори Господ.

20. Ако је дакле гладан непријатељ твој, нахрани га ; ако је жедан, напој га ; јер чинећи то угдевање огњено скупљаш на главу његову.

21. Не дај се да те зло надвлада, него надвладај зло добрим.

Ово што даље иде из исте је посланице а главе 13-те :

1. Свака душа да се покорава властима које владају ; јер нема власти да није од Бога, а што су власти, од Бога су постављене.

7. Подајте дакле свакоме шта сте дужни : коме дакле порезу, порезу ; а коме царину, царину ; а коме страх, страх ; а коме част, част.

8. И не будите никоме ништа дужни, осем да љубите један другогa ; јер који љуби другогa закон испуни.

9. Јер ово : не чини прељубе, не уби, не укради, не сведочи лажно, не зажели, и ако има још каква друга заповест, у овој се речи извршује, то јест : љуби ближњегa својегa као себе самог.

10. Љубав не чини зла ближњему ; дакле је љубав извршење закона.

12. Одбацимо сва дела тамна и обуцимо се у оружје видела.
 13. Ходимо поштено као по дану : не у ждерању и пијанству, не у похотљивости и нечистоти, не у свађању и зависти :
 14. Него се обуците у Господа нашег Исуса Христа ; и телу не угађајте по жељама.

У посланици Колошанима Апостол Павле пише :

8. Одбаците гњев, љутину, пакост, хуљење, срамотне речи из уста својих.

9. Не лажите један на другога.

12. Обуците се као изабрани Божји, свети и љубазни, у срдачну милост, доброту, понизност, кротост и трпљење.

13. Сносећи један другога и опраштајући један другOME ако има ко тужбу на кога : као што је и Христос вама опростио тако и ви.

14. А сврх свега тога обуците се у љубав која је свеза савршенства.

15. И мир Божји да влада у срцима вашима.

17. И све што год чините речју или делом, чините све у име Господа Исуса Христа, хвалећи Бога и оца кроза њ.

18. Жене, слушајте своје мужеве као што треба у Господу.

19. Мужеви, љубите жене своје и не срдите се на њих.

20. Децо, слушајте родитеље своје у свачему ; јер је ово угодно Господу.

21. Оцеви, не раздражујте деце своје, да не губе воље.

22. Слуге, слушајте у свему своје телесне господаре, не само пред очима радећи као да људима угађате, него у простоти срца, бојећи се Бога.

23. И све штогод чините, од срца чините, као Господу а не као људима. —

Господари, правду и једнакост чините слугама, знајући да и ви имате господара на небесима. (Ово је 1 стих главе 4-те исте Посланице Колошанима). —

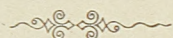
Из прве посланице Солуњанима, гл. 5:

11. Утешавајте један другог, и поправљајте сваки ближњег,...

12. Припознајте оне који се труде међу вама, и настојнике своје у Господу, и учитеље своје.

13. И имајте их у изобилној љубави за дело њихово. Будите мирни међу собом.

14. Поучавајте неуредне, утешавајте малодушне, браните слабе, сносити свакога.
15. Гледајте да нико не враћа коме зла за зло ;
16. Него свагда идите за добром и међу собом, према свима.
17. Радујте се свагда
18. Молите се Богу без престанка.



Пробране српске народне пословице*)

Ако хоћеш кога да познаш подај му власт.

Ако човек не може бити леп и богат као што би хтео, може бити добар и поштен.

Ако човек не штеди сврх вреће и са врх пила, залуду штеди кад је у дно.

Без друштва нема јунаштва.

Без збора нема договора.

Без здравља нема богаства.

Без муке нема науке.

Без алата нема заната.

Беле новце ваља оставити за црне дане.

Беле руке туђ посао милују.

Боља је унча памети него сто литара снаге (у Црној Гори).

Боља је добра штедња него рђаво течење.

Боља је штедња него добра радња

Боља је сложна инокоштина него несложна множина.

Боље је доброга служити него рђаву заповедати.

Боље икад него никад.

Боље ишта него ништа.

Боље је на мекињама добити него на злату штетовати.

Боље је не почети него не дочети.

Боље је неправдо трпети него неправдо радити.

Боље поштено умрети него срамотно радити.

Боље је поштење са сиромаштвом него богаство без поштења.

Боље је умети него имати.

Бољи је добар глас него златан пџс.

Вас свијет живи на вјеру и аманат (црногорска).

*) Из Вукове збирке „Српске народне пословице“.

Где се старији не чују ту Бог не помаже.

Глава је старија од књиге.

Док не рекнеш крајцара не мош рећи форинта (војвођанска).

Док се човек сам не осрамоти не може га нико осрамотити.

Док се човек чува и Бог га чува.

Доцкан је штедети кад нестане.

Дуг је зао друг.

Дужан кесе не веже.

Залуду је зачина када није начина.

Зрно до зрна погача, камен до камена палача (приморска).

Кад би трговац свагда добивао не би се звао трговац него добивалац.

Кад се човек чега прихвати тога нека се и држи.

Кад човек нема свога добра туђе зло премеће.

Какав господар онаки и млађи.

Касно али часно!

Кесега побије цену моруни.

Ко брзо суди брзо се и каје.

Кога није на делу нема му ни дела.

Ко добро чини боље дочека.

Ко зло чини горе дочека.

Ко до двадесет (година) не зна (не научи) а до тридесет нема (не стече), тешко кући која га има!

Ко доцне устаје обојака му нестаје.

Ко је рад у старости да отпочине, у младости ваља да се труди.

Који домаћин не мисли у вече шта у јутру ваља радити. ту нити је куће ни домаћина.

Који се камен често премеће не ће маховином обрасти.

Ко ласно верује ласно се и превари.

Ко лети хладује зими гладује.

Ко не држи брата за брата, он ће туђина за господара.

Ко не зна служити не зна ни заповедати.

Ко не купи мрвице неће стећи пунице.

Ко не чува „мало“ не може „доста“ имати.

Ко не чува туђе не ће имати ни своје.

Ко пита (с пута) не залази.

Ко радо лаже радо и краде.

Ко рано рани две среће граби.

Ко рани не мркне.

Ко се неда познати мотри га с ким се меша.

Ко се с трицима помеша ваља да га свиње изеду.

Ко се фајди нада, онај ваља и штету да трпи.
 Ко старо не крпи ни ново не носи.
 Ко у један пут много иште, с празном се тѳрбом кући враћа.
 Ко хоће да штеди нек за рана почне.
 Крпеж кућу држи.
 Крпи рупу док је мања.
 Лакше је чувати овце него новце.
 Лакше је стећи него сачувати.
 Лепа реч гвоздена врата отвара.
 Луда памет готова погибија.
 Мало беседи ал' много твори.

Мером мери а ценом цени! (т. ј. измери право па ишти
 шта вреди).

Не веруј летици док је не метеш у амбар.
 Не ортачи се с оним с ким ћеш се гологлав есапити.
 Неправедно тециво на треће колено не слази.
 Новци ситно звече ал' се далеко чују.
 Обећање тешко дуговање.
 Од готових новаца не ваља вересију чинити.
 Оно ствар вреди пошто се може продати.
 Отето проклето.
 Очи господарева коња гоје.
 Пазар — љубав (т. ј. ни купац ни продавац не треба да
 се срде ако се не погоде).

Паметан полако иде а брзо дође.
 Права мука никад не гине.
 Празна кеса готова грозница.
 Према губеру ваља се пружати.
 Радиши Бог помаже.
 Ради као да ћеш сто година живети, а моли се Богу као
 ћеш сутра умрети.

Раноранилац и доцнолегалац кућу тече.
 Свака штета учи човека памети.
 С ким те виде с тим те и пишу.
 Скуп је град за динар кад динара нема.
 Служба није дружба.
 Средња је срећа најбоља.
 Тешко је добро видети а ласно га је познати.
 Тешко кући где није господара.
 Тешко ногама под лудом главом.
 Туђа рука не тече.
 Туђину се хвали а своме се пожали.

У злу се човек види какав је.
 У лажи је плитко дно.
 У лажи су кратке ноге.
 У погодбу срџбе нема.
 У радише свега бише ;
 У штедише јоште више.
 У ратара црне руке а бела погача.
 Учини добро не кај се, учини зло надај се.
 Чест рачун дуга љубав.
 Чист рачун дуга љубав.
 Човек се до смрти учи.
 Штедња је прво течење.



ОСНИВАЈТЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ.

„Не требају здрави лекара него болесни“ (Мат. IX, 12).

Србија је земља богата и лепа, али још нова, која мора да корача гиганским корацима, да би осигурала себи опстанак и будућност, да би остварила идеале своје, без којих би се морала, овако притешњена од својих суседа, угушити, те достигла друге напредније и просвећније народе. И највише је, то њено нагло напредовање са напрезањем, допринело, да се она материјално истроши и већ сваки њен поданик осећа терет, који треба и мора да подноси, да би јој олакшао задатак који она има да изврши и осигурао што лепшу будућност.

Ми смо већ у прошлогодишњем календару „Жичи“ напоменули нашим читаоцима: какве услуге чине земљорадничке задруге нашем народу, да би могао лакше сносити терете, који га све већма даве у материјалном погледу, и какав утицај имају оне на морални препорођај нашег народа, који утицај, као важнији, и служи за подлогу материјалном богатству.

Нећемо се упуштати у детаљнију расправу овог питања правила и циља земљорадничких задруга, доста ће за сада бити, да нашим читаоцима изнесемо, по слободи, неколике мисли једног нашег пријатеља, који је врло добро обавештен о напретку и развијању земљорадничких задруга код нас, а као покретач и најнадлежнији, да суд о њима изрекне.

„Скоро ће се навршити пет година као је грва земљорадничка задруга основана у нашој земљи и данас их већ има 100, на послу, расејаних, без мало, по свима крајевима наше питоме Србије.

И ако је време одвећ кратко, и ако су све четири и по године прошле више у упознавању са земљорадничким задругама, оне су ипак кадре да данас покажу свету извесне резултате, који су тим више за похвалу, што су плод првог њиховог развитака и доба, када су се и иначе највеће тешкоће имале да савлађују.

„Тако н. пр. земљорадничке задруге имале су да издрже оглед у двама неродним годинама — у години 1894. и у години 1897. Какве су се оне у овим огледима показале и колико су биле кадре да одгоре свом задатку, доста ће бити да наведемо само два места из њихових сопствених извештаја — и то : први за 1894., а други за 1897 годину :

„Оснивање наше задруге, вели управни одбор *Михаиловачке* Земљорадничке Задруге у свом извештају који је поднео скупштини задругара за 1895 год.,¹⁾ као четврте установе у округу подунавском, изазвала је прека потреба наших сељана... Може бити, да она још основана не би била, да нас није прошла година (1894) унесрећила великом сушом, а за тим градом скоро у сваком кутићу нашег атара, услед чега је велики број наших сељана остао био без хране и семена... За време од 25. августа до 31 децембра т. год. задруга је наша дала својим задругарима 72 позајмице укупној суми 10.337.50 динара. Само на набавку хране и семена издала је наша задруга 39 позајмица у укупној суми 4.767. динара... Можемо смело рећи, да после ових позајмица ни један наш задругар, а то ће рећи 89 домаћина, није оскудевао било у храни или семену. Опасност, лакле, од глади, ми смо свели у нашем селу на најмању меру, а за то се има благодарити једино нашој земљорадничкој задрузи....“

„А председник *Ресничке* Земљорадничке Задруге отвара прву редовну скупштину задругара (за 1898 годину) овим речима :

„Као што вам је познато задруга наша отпочела је свој рад 15 фебруара т. г., дакле онда, кад је у нашем селу владала највећа оскудица, која је била наступила услед неродне — 1897 — године. Управни одбор, да би својим задругарима

¹⁾ Земљорадничка Задруга, од 15 маја 1895 г. стр. 142.

притекао у помоћ, а имајући на уму одлуку скупштине од 18. децембра пр. г. обратио се Савезу земљорадничких задруга у Београд и добио од њега позајмицу од 950 динара, за коју је суму за тим купио кукуруза и раздао својим оскудним задругарима. Близу 30 домова спасени су били овом позајмицом од глади...”

„Земљорадничке задруге су се тако исто показале и на пољу унапређена сточарства, за шта нам као доказ могу најбоље послужити такође њихови сопствени подаци, које је прибрао савез српских земљорадничких задруга, и по којима су :

У 1894. години 5 земљорадничких задруга дале својим задругарима на набавку спрежне и приплодне стоке 12.600 динара.

У 1895 години 13 задруга дале су 28.200 динара

„ 1896	„	17	„	„	„	36.025	„
„ 1897	„	89	„	„	„	63.030	„

„Нису оне заборавиле ни на увођење савршенијих пољопривредних справа, јер су :

У 1894 години издале на то 1.040 динара

„ 1895	„	„	„	„	4.280	„
„ 1896	„	„	„	„	6.750	„
„ 1897	„	„	„	„	7.403	„

„А колико су оне тек сиромаша сачувале, да не падну у руке зеленаша, да се не запетљају у тешке и несавладљиве дугове, који на крају крајева воде до просјачког штапа, о томе се не може у мало речи све рећи ; о томе треба писати читаве књиге, које ће се јамачно и писати, кад дође час да се отвори и јавности преда књига догађаја, које су земљорадничке задруге преживале у нас !....

„Тако исто је немогуће побројати све случајеве у којима су се оне показале као изврсно средство за лечење наших моралних (наравствених) и друштвених недуга. Има уочљивих примера, да је у селима, где је пређе владало картање — да се није могло рећи : ко не игра карата — ово са свим искорењено ; има случајева, да су се људи, који су били одани пијанству, остављали тог порока и приступили у задруге ; имало је извиканих потричара, који су се оставили тог наопаког посла посла и данас су врло добри задругари у задругама ; било је свађалица, отмичара, лопова, који су се свега тога оканули и скупили у коло озбиљних и часних људи, да и сами такви буду, те да не служе више никоме на подсмех.

А баш пре неколико дана прегледом земљорадничких задруга у Посавини наишло се на овакве случајеве :

„У селу *Вукићевици* (срез посавски округ ваљевски), где такође има земљорадничке задруге, два њена задругара, почела су се гложити око земљишта и изгледало је да ће ствар доћи до суда. Увиђајући то, управа задругина предложи им, да њихов спор расправи задругин *примирителни суд*, и они пристану. Задругин примирителни суд изиђе на лице места, извиди у чему је ствар, саслуша и једну и другу страну, припита и суседе — и реши спор онако како је правда заповедала. Задругар који је био захватио мало туђег земљишта, а и онај други чије је земљиште било захваћено, пристану одмах на то решење потпишу о томе и писмен пристанак — и тако се спор овај срећно сврши. Обадва парничара који су већ били и заћутали један од другог, сада говоре и понашају се као и пре спора т. ј. као пријатељи, одајући задрузи признање и захвалност, што је њихов спор тако срећно решила и што је од не мање вредности — што ни један није потрошио ни десет пара око парницења

„Оваква два случаја опажена су и у селу Уровцима (срез посавски округ ваљевски), где се, у првом случају, спор породило између два брата који су се делили, а у другом између једног задругара тамошње земљорадничке задруге и једног незадругара. Примирителни је суд и један и други случај решио тако паметно и правично, да су обе парничне стране биле задовољне.

„Све су то, као што се види, резултати, који показују од колике су користи земљорадничке задруге по наш народ, и који у исто време доказују, да није истина, да су друштвене прилике у нас такве да се не могу лечити средствима као што су земљорадничке задруге, и да нема у нас људи, који могу разумети ове установе и управљати како ваља њиховим пословима. Тих људи има у нас, само их ваља умети наћи; они су ту пред нашим очима, али их многи не виде, јер већина живимо тренутно, кратким животом, чија се канда понајглавнија храна састоји из ситничарства, злобе и неповерења према свему и свакоме.

„Међу тим, не треба замишљати, да је у ово неколико случајева, што смо навели, исказан свеколики смер наших земљорадничких задруга. То је само један листић из њихова пространа програма, само две — три тачке од оног великог и замашног задатка њихова о коме данас још многи ништа

не знају, а који ће, кад се у целини оствари изненадити целу земљу својим благотворним утицајем. Не ће земљорадничке задруге пренебрегнути ни један привредни посао, у коме би могле да допринесу што за унапређење привреде и материјалног стања својих задругара. Као што се сад старају да уреде земљораднички кредит у нас, и да организују како ваља штедњу у нашим селима, тако ће исто оне, ну постепено, приступити организацији заједничке продаје земљорадничких производа, организацији заједничке набавке земљорадничких намирница, организацији рада пољопривредног, организацији обезбеђивања раденика и стоке и т. д. и т. д. Разуме се да сваки овај посао захтева свестрано познавање, како самог себе тако и прилика у којима се врши, и да има своје време када ће доћи на ред. Ни до сада земљорадничке задруге нису се показивале лакомислене, нити су натрчавале ни на једно питање или посао, докле га нису добро проучиле и увериле се, да се може с успехом извршити. Тако ће оне и од сада радити и сумње нема, успех ће бити на њиховој страни.“

Довољно је, па да сваки из ових речи нашег пријатеља увиди, врло лако, да је значај за Србију оснивање земљорадничких задруга, — значај тако огроман у моралном и материјалном погледу нашег народа. Да би се пак ово што брже и боље могло постићи, нико није у стању то боље извести од наших свештеника и учитеља. Тим пре свештеници, што им и положај, и место у коме *стално* бораве, и св. служба пастирска достојна поштовања, и ауторитет којим они располажу у народу, као и непосредни утицај, освештан историјом, који су увек имали и имају на наш народ, иде на руку и захтева од њих.

Наше свештенство прегнели на ма који посао корисан, са оном збиљом, која му доликује, уверени смо, да је ту успех осигуран. Оно је увек било будни чувар тековина народних и прави учитељ свега онога, што му је користи доносило. Свештенство је очувало нашу народну историју, у манастирима за време петвековног робовања; оно је гајило и распаљивало пламен одушевљења за слободу код нашег народа, учествовало многобројно у борби ослобођења под Кара-Ђорђем и Великим Милошем, на коље набијано, борило се, гинуло али се није уморило већ дочекало, да види и ужива плодове свога моћног рада — ослобођену Србију. Није оно ни доцније охладнело у вршењу својих св. дужности : верских и националних. Увек у непосредном, трајном додиру са народом,

оно га је обавештавало и упућивало на добро, просвећавало вером и науком и чинило све могуће, да наш народ, који је и иначе по природи бистар, достигне степен данашње просвећености и свести у друштвеном погледу. Наше свештенство заузеће достојно место у историји Српског Народа, о њему се мора само с похвалом говорити.

Прошло је доба буђењу народне свести, настаје доба народне економне и привредне будућности, и у том погледу треба да наши свештеници претњаче, на њих се с правом полаже с најнадлежнијег места. Они су моћни то да учине јер су у непрестаном и непосредном додиру с народом, и тим више што им је положај *некретан*. Зато се и апелује од стране најмеродовнијих државних фактора на свештенство, да оно узме јаког учешћа у оснивању земљорадничких задруга, којима је циљ, да негују и штите поштење — морал а да жигошу непоштење — неморал, свештенство је ту потребно, јер „не требају здрави лекара него болесни“ (Мат IX. 12); да уздигну материјално стање у нашем народу, јер „свако дрво које не рађа добра рода, сече се и у огањ баца“ (Мат. III, 10); да удруже, ради личне користи, што је раздружено ма којим поводом и случајем, јер је „удружење снага и моћ“, а Христос вели: *свако царство које се раздели само по себи, опустике; и сваки град или дом који се раздели сам по себи, пропастиће*“ (Мат. XII, 25).

Свештенство је и позвано својом св. службом да учи и обавештава народ, да тражи и нађе пута и начина да му помогне, јер је оно „со земљи,“ и „видело свету“ (Мат: V, 13. 14), и не треба да дозволи, да му се може пребацити Христовим речима: „Ови људи приближавају се к мени устима својим и уснама поштују ме; а срце њихово далеко стоји од мене“ (Мат XV, 8), — него као и до сада увек да ради само оно, што одговара његовој св. служби и позиву, јер му је то дужност и као Србима, народним учитељима и проповедницима наше св. православне вере, да би онда сваки могао с похвалом о њиховом раду рећи: „да се светли ваше видело пред људима да виде ваша добра дела и славе оца нашега, који је на небесима“ (Мат, V, 16), и таким радом достојно заслужити, да им и неумитнм судија на страшном суду може рећи: „*ходите к мени који сте уморни и натоварени и ја ћу вас одморити*“ (Мат. XI, 28).



О разним подлогама за калемљење воћака.

Опште је позната ствар, да је избор подлоге за калемљење, ма које сорте воћа, од великог значаја за даљи напредак и успевање дотичног калема, и да је с тога за добар избор нужно познавање самог посла, нужно довољно искуство и промишљење. Земља, положај, висина и намерени циљ, све је то при извршењу калемљења меродавно, и с тога су резултати при оснивању неког воћњака врло разни, па онда, кад се то са довољно стручне вештине врши, а то ће све зависити од тога, како је, према разним приликама учињен избор подлоге: да ли тај избор одговара приликама и цели, или је у том избору учињена нека омашка, која ће се тек доцније опазити, кад на неподесно изабраној подлози не узхте калем да напредује.

Ми ћемо овде у кратко да објаснимо важност и особину подлоге, коју за извесне цели треба употребити, а да рад буде крунисан повољним успехом, и почећемо с јабуком. За калемљење јабука, узимамо за подлогу *дивљу јабуку*, *ивањачу* или другу коју из семена изведену добру *зимску јабуку*, н. пр. *ђулабију*. За образовање великих воћака, са великом круном, треба узети семе од „привредних“ јабука; од којих се прави јабуковача, па из тог семена извести дивљаке за подлогу. За раније јабуке за јело, треба извести подлоге из семена *ђулабије*, јер се на *ђулабији* могу извести сви могући видови круне, а осим тога, *ђулабија* добро успева у свакој скоро земљи и положају. *Ивањача* из семена изведена, даје врло добру подлогу за круне мањег облика, и за оне јабуке, које ће се изводити у саксијама или чабрицама; на *ивањачи* калемљене јабуке раније сазревају, само што *ивањача* може добро да напредује само у доброј, масној земљи.

За калемљење **крушака** узимамо за подлогу: из семена *дивље крушке* изведену „*дивљаку*“, *гигу*, *смердљиковину* и *глог*. — Из семена *дивље крушке* изведен

подлоге, подесне су за образовање великих круна, као и оне из семена дивљих јабука изведене подлоге. На таким дивљакама калеми се врло снажно развијају и дуговечни су, само условљавају дубоко и добро земљиште, због своје дугачке срчанице (главне жиле), која врло дубоко у здравчицу продире. — На *гуњи* калемљене крушке слабије порашћују, раније почну да рађају и дају, под иначе једнаким приликама, лепше и сочније плодове, само мора бити доста јака земља, иначе дрво тргне натраг и сасвим закржљави. Где је земља доста јака, ту је, за образовање средњих и нижих круна, најбоље да се крушке на *гуњу* калеме. — *Смрдљиковина* је за крушку у сваком погледу добра подлога, само се на њу слабо калеми; она је врло подесна и за слабије и плиће земље, где дивљака крушка или *гуња* не би баш најбоље успевати могла, али условљава топлији положај, с тога се с успехом на топлијим, заклонитијим местима за подлогу употребити може. — За врло кошљиве, хладније пределе и слабију земљу, даје *глог* изврсну подлогу; на њему калемљене крушке не порашћују тако бујно, али су дуговечне и издржљиве.

За *брескву* узимамо за подлогу из коштице изведену дивљаку *брескву*, *кајсију*, *бадем*, *шљиву*, од које најрадије *трношљиву*, *зерделију* и *црни глог*. Из коштице изведена бресква, даје, за обичне прилике, најбољу подлогу, која се свима околностима лако прилагођава, и на њој калемљене брескве умерено порашћују. — О калемљењу брескве на *кајсију*, *бадем*, *трношљиву* и *зерделију*, било је говора у 1. броју овог листа, а овде нам остаје да кажемо, како се односи *црни глог* као подлога према брескви. Што је бели глог за крушку, то је црни глог за брескву; на црном глогу калемљена бресква може да успева и у слабијој земљи и хладнијем положају; на црном глогу калемљене брескве имају слаб пораст, али су врло издржљиве и дуговечне и рађају изврстан плод.

Кајсију калемимо : на дивљаку, изведену из *кајсијине кошнице*, на *шљиву* ма које врсте, на *бадем* и на *црни глог*. — На дивљаци калемљена кајсија умерено се развија и порашћује, и захтева земљу само осредње каквоће. — На *шљиви* се најчешће калеми, и на њој калемљена кајсија даје доста јако развијена дрва, али захтева мало влажнију, потежу земљу ; па и од шљива је најподеснија трношљива. — На *бадему* калемљена кајсија даје снажна бујна дрва и најбоље рађа на топлим, сувљим местима, али тражи дубоку, лакшу, песковитију земљу. — На *црном глогу* калемљена кајсија, иста је као и бресква.

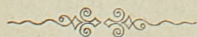
За **трешње** и **вишње** узимамо најрадије, а и најбоље су од *кошница* изведене *дивљаке* ; за ниске патуљасте, или за гајење у саксијама намењене воћкице, узима се за подлогу *магрива* (решљика, *Prunus Mahaleb.*)

За **шљиве** сваке врсте, узимамо за подлогу само из кошница изведене шљиве ; за *финије* сорте пак, најрадије *трношљиву* и *зерделију*.

Гуње калемимо на прпорке од самих гуња, и то с успехом онда, ако је заклоњен положај и добра земља ; а ако је положај отворен, и земља слабија, онда најбоље на дивљаци крушци.

Као што се из преднаведенога види, једну исту врсту воћке можемо с успехом калемити у разне положаје и разна земљишта, ако само умеднемо да изаберемо подесну подлогу, а да то учинимо, треба само мало промозгати и боље промислити, па ћемо у том послу све тешкоће савладати, а све ће нам се то накнадити красотом воћкиног пораста и извршним, обилатим плодовима.

Dr-Ђ. Р-ћ



О КАЛАМЉЕЊУ ЛОЗЕ

У прошлогодишњој *Жичи* ми смо свратили пажњу поштованих читалаца њених на — *прво* знање, које треба имати при подизању *нових* винограда, америчком лозом. У томе смо нарочито истакли : да се при набавци америчке лозе мора најпре знати, *да ли и колико* *креча* (*кречњака*) *има у земљи*, где се мисли виноград садити; да земљу треба *дубоко риљати*, или како се каже туђом речју, „*риголати*“; и каква се лоза може набавити за подизање новог винограда.

После ових напомена, да наставимо даље. Први посао, на који по реду имамо да свратимо пажњу, јесте : **каламљење лозе.**

На каламљењу се оснива свеколики рад око подизања нових винограда. Лоза, која се набавља из расадника, као издржљива од филоксере, дивља је, не рађа; и ако рађа, плод — грозђе — јој није ни за шта. Оно и међу америчким лозама има сората које и рађају; то су тако названи *хибриди* (мелези) који се зову још „непосредни произвођачи“. Али род од тих сората не даје добро вино; и, што је најглавније, те сорте нису *издржљиве* од филоксере. По томе, не вреди их садити, кад за мало време, па и оне угину.

Зато, нека је свакому на знање, да је једини спас нашем виноградарству : сађење издржљивих америчких лоза, и каламљење ових — нашим домаћим сортама. На тај начин добићемо опет винограде, које ће родити наше грозђе; и од којегга ћемо производити опет она наша вина, на која смо навикли.

Многи још не верују, да ће каламљене америчке лозе рађати баш онако исто грозђе, као старе наше лозе. Не верују они, који нису видели. — Је ли који калемио крушку на глогу, или мушмулу на дуњи? Па шта је добио? Добио је онаку воћку и онакав род, какав је на воћки, од које је узео калем. Сасвим исто

то и кад се на дивљој — америчкој — лози каламе наше питоме. Зар се не каламе питоме крушке — јабуке на дивљим крушкама и јабукама; па је род на каламима онакав исти, као на дрвету, од којих је „биљка“ — каламгранчица — узета.

Али ми имамо од каламљења лозе и неке веће користи. Родност се лозе *повећа*; и зрелост грозђа наступа за неколико дани *раније*, него код чокота старе лозе. Па и укус, о коме се често говори да је промењен, потпуно је исти.

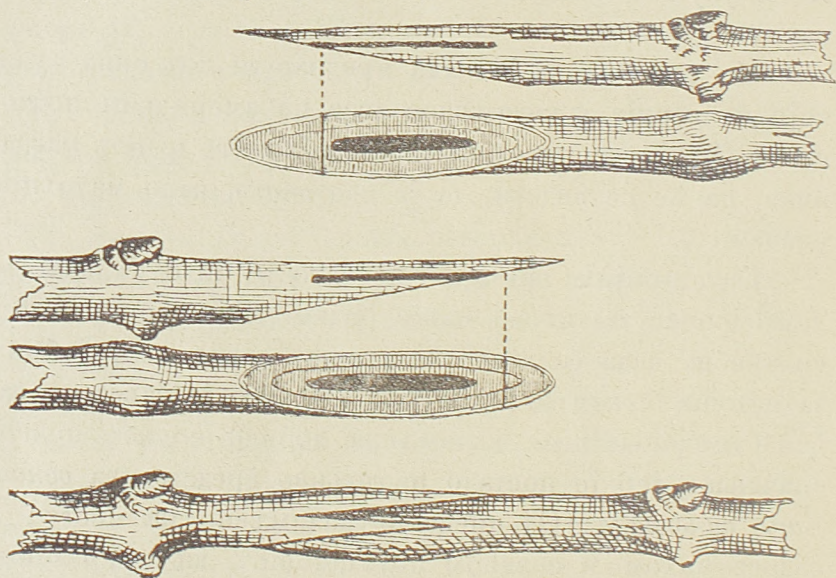
По томе, једна је пука предрасуда код оних људи, који не верују у каламљене лозе на америчким подлогама. Треба се потрудити до најближег лозног расадника, па ће се видети да је све *онако*, како мало пре рекосмо...

Од старијих времена познато је било *каламљење лозе*; али се тај посао слабо радио. Највише је било у употреби, када се хтеле неке лоше сорте међу добрим да попуне бољим и роднијим. Од како је заведено сађење америчке лозе, каламљење добило је свога правог значења; јер је постало неодољиво средство за *обнављање винограда*. Од пређе је каламљено на месту; а сад се махом и с већом поузданошћу, каламе резнице или прпорци. На месту, на чокоту, калами се само још док су ластари зелени. Прво каламљење зове се: *зрело каламљење*, и калами се зову: „*зрели калами*“; а друго се каламљење зове: *зелено каламљење*, а калами се зову: „*зелени калами*“.

Код зрелог каламљења најважнији је и највише употребљив начин: *енглеско спајање*. То се овако ради:

Хоћемо ли *Смедеревку* (крупну белину) да каламимо на Рипарији (Порталис), то ћемо узети резницу (или прпорак, ожиљену лозу) од Рипарије која је дугачка 25 до 50 сантиметара, па ћемо је на тањем крају општрим ножићем зарезати пажљиво на клис, само са што мањом површином. За тим се ножем расцепи мало та

зарезана површина ближе запиљеном крају. Кад смо то урадили, онда ћемо узети питому лозу и одсећи један део са једном или два окца (боље с једним), па испод окца зарезати калам исто онако као и подлогу, и расцепити је на исти начин. Сад се саставе обе површине и притисне да језичци наиђу, те се тако калем на подлози углави. За тим се вежу добро рафијом (или канапом), омажу житком кашом од иловаче (или тврдим блатом); и онда је калем готов.



Тако радећи, један увежбан радник, може дневно да окалами 400—600 каламова, ако му који помаже у везивању и облагању блатом.

Речено је, да се за каламљење узимају резнице или прпорци. Последњи су бољи; јер је проценат срашћивања — примања — каламова већи. Свакојако, било једни или други, њих треба, чим су готови, *уир-иорити* у земљи. Зато је најбоље место у лејама у башти; јер је ту земља и добро разрађена, а и ђубре-вита. Ради тога ваља ископати јаркове за 30 см., па у њих полагати косо каламове и земљом их покрити све до окца каламу. И ово ваља за тим покрити пес-ком, или трошном земљом. Кад калами истерају ласта-

риће, ваља их у почетку јула одгрнути до места каламљеног, и жилице које су избиле из калама (питоме лозе), отсећи пажљиво оштрим ножем, па опет загрнути. Тако ваља чинити још један пут, у августу. Тада се могу одгрнути с једне — северне — стране, а при крају августа сасвим, и с друге стране, да калами одјачају. Ако се у јесен сади, онда их ваља тада vadити; а ако се оставе за пролеће, онда их ваља загрнути земљом, да не премрзну.

Као успешно каламљење рачуна се кад се добива просечно 40—60% потпуно сраслих каламова.

Разуме се, да преко лета ваља каламове бранити од Пероноспоре — прскањем — бордовском чорбом.

Зелено каламљење је један рад, који се предузима од половине маја па траје до половине јуна; — дакле у добу када се ластар налази у најјачем порасту, и када из зељастог стања прелази у дрвенасто. Најбољи је знак: кад срж по ивици добије бели колут, и почиње у опште белити. Тада је и каламљење од најбољег успеха. Но успех зависи, колико од начина рада, толико и од времена, које влада за време каламљења и непосредно после каламљења. Ако буде кише за време каламљења, или ако запече сунце, настане суша, успех ће свагда бити сумњив.

Калами се обично, и релативно с најбољим успехом, *проситим спајањем*. Калам се узима с једним окцем; или се највише пресече кроз друго окце. Калам се по том везује вулом (*№ 5*) или каучукним пантљикама.

Зелени калами се просечно примају с већим процентом него ли зрели (око 60—80%). Они се могу с чокота одсећи а могу се и потопити заједно с дивљим чокотом. У првом случају ластари се каламе на висини од 30—50 см., а у другом на 1 м. На једном чокоту могу да се добију 3—4 калама. Противу Пероноспоре ваља и њих преко лета прскати.

Зеленим каламима се пре може подићи виноград; али ми ипак свакоме препоручујемо пре — зреле каламе за подизање свога винограда.

О даљим пословима у новом винограду — до године.

Баковчић.

О ЂУБРЕЊУ ГРАДИНЕ И СПРАВЉАЊУ БУЊИШТА

Да градина доброга приноса даје, први је услов, да се побринемо, да увек имамо довољно ђубрета на расположењу. За ђубрење градине најподесније је шталско ђубре; то је већ опште позната ствар, јер је то ђубре једна мешавина од избацина свеколике домаће стоке и простирке, дакле ђубре; које у себи има оне хране, коју свеколико градинарско рашће за своје развијње и опстанак потребује.

За ђубрење градине то је ђубре врло важно, јер оно ненадокнађује само земљи потрошену биљну храну, него знатно поправља и физикална својства земљина. Лаку, трошну земљу шталско ђубре везује и влажи, а чврсту земљу, напротив, троши и загрева. И онда је сасвим јасно, да се и рђаво земљиште довољним ђубрењем шталским ђубретом у тој мери поправити и оплодити може, да и најнежније биљке на њему успешно напредовати и изврсне плодове рађати могу.

Неки ће градинар имати некад ђубре једне врсте стоке више на расположењу, или ће га у близини својој лакше добавити моћи, а неки ће опет имати ђубре од друге врсте стоке, и онда настаје питање: *кад и у ком случају треба једно, а кад друго употребити, а да се не погреш и противно не уради?*

На то питање дужност нам је одма да одговоримо, јер је у градинарству ђубре душа сваком успеху и с њим ћемо имати вечито посла; без њега се не може ни на какав успех рачунати.

Које ће се ђубре и где употребити то ће зависити од тога:

а) шта хоћемо да сејемо на земљишту које мислимо да ђубримо?

б) Какво је то земљиште, које мислимо да ђубримо?

И ако се на прво питање неда тако у кратко одговорити, јер биљке стављају, према разним приликама, за своје успевање и разне услове, ипак се могу објаснити општи односи разних врсти ђубрета, према разним врстама земаља. Ако је земља збијена, чврста, или као што кажемо *тешка*, онда ћемо ју ђубрити

коњском ђубретом; а ако је лака, т. ј. трошна и пропустљива, онда ћемо ју ђубрити говеђим ђубретом.

Коњско ђубре брзо се раствара, т. ј. брзо труне, или као што народ вели „сагорева“, па се с тога за њега каже да је топло ђубре, а говеђе је напротив хладно. По јачини и дејству, коњском је ђубрету приближно овчије и козје ђубре. Од мање је важности свињско ђубре због своје велике водњикавости. У осталом то зависи од хране сплацинама (помијама), кромпиром, репама и сличном водњикастом храном, онда ће и ђубре бити водњикастије; а ако се хране жиром и зрневљем, онда ће бити сувље и јаче.

Где поред свиња, има у домазлуку и оваца или коза, онде треба свињско ђубре с овчијим ил' козјим измешати, и на тај ће начин овчије ђубре дати свињском оно, што му недостаје и та је смеша изврсно средство за ђубрење градина.

Изврсно ђубре за градинарство дају нам кокошке, голубови и ћурке. Код неких биљака изврсно дејствује ово ђубре, а за неке је биљке прејако, и мора се ма на који начин разблажити и пажљиво употребити, да не би било више штете но користи.

Изврсно је ђубре и људска поган; у нас се то ђубре не употребљује једино с тога, што је нашем народу опхођење с тим ђубретом одвратно, а у напреднијим земљама сматрају га као неко благо у градинарству, јер треба знати: да је оно најјаче од сваког другог ђубрета и да се с њим најгоре градинско земљиште трајно поправити може.

Не можемо пропустити, а да овом приликом не свратимо пажњу наших градинара и на то, да се преко лета врло корисно и течно ђубре употребљује, као на пр. водом разблажена шталска пиштевина (осока), у води размућена кравља балета итп.

Али је за градинара најважније ђубре *буњиште* (компост, мешанац), јер у добро спремљеном буњишту, све културне биљке, без разлике, врло добро напредују, а за справљање буњишта употребљујемо све сметлиште и све одпадке из куће, из дворишта, из градине, с тавана итд. Буњиште је врло потребно за справљање топлих леја и за ђубрење сваког поврћа и цвећа, а за пресађивање воћака, сађење винове лозе, шибља, јагода и изводница, није га могуће ничим другим ни заменити.^а А има силестоство биљака, од којих да наведемо краставац, салату,^б разно корење, лукови, много цвеће итд., које скорашње шталско ђубре не подноси, док у буњишту ванредно добро напредује. Што је за ратара шталско ђубре, то је за градинара буњиште; оно му је неоценимо благо, па с тога ћемо овде нашим градинарима да

зокажемо, како треба за њих добро буњиште да спреме, да га па свако земљиште и за свако своје рашће с најбољим успехом употребити могу. Дакле :

Најпре треба негде на хладовитом, у неком углу скривеном месту, било у самој градини, било у дворишту, одредити један, од прилике 2 метра широк простор, па га лепо очистити и уравнати. Тај простор треба сад посути мало гипсом, па онда на њега *наопачке* послати бусење. Ово ћемо најбоље исећи четвртасто и 8—10 сантиметара дебело са неке утрине, пашњака, излаза и т. п. *Наопачке*, велимо, тј. да трава дође доле, а жила са земљом горе. На ово бусење бацаћемо : суво и сирово лишће, одпадке из кујне, људску поган, чађ, пепео, трулу и покварену сламу и плеву, покварено сено и подину, шталско ђубре — једном речи све, што нам као „ђубре“ до руку дође. Кад овог разноврсног ђубрета набацамо једно 20—30 сантиметара на гомилу, онда ћемо га лепо поравнити и посути мало ситним, негашеним кречом, и тако ћемо слагати непрестано, док не наслажемо 1½ метар високо. Површина овога буњишта треба да је *равна* ($\square$), *не* заокружена ($\bigcirc$), *ни* шиљаста ($\triangle$), а од времена на време треба га преливати шталском осоком, а у недостатку осоке и водом. Свака 2—3 месеца треба ова буњишта испретурати, измешати. Услед влаге и онога креча, буњиште ће се загрејати, упалити, па ће све оне ствари сагорети и цела гомила претвориће се после 10—12 месеци у ђубре, које ће изгледати као најлепша црница, а које ће у себи имати све нужне материје за одрађивање свеколиког рашћа, и то у виду оном, у ком ће га свако рашће врло лако моћи да изупотреби.

Ако би и трине из сењака, с тавана итд. хтели на буњиште да бацимо, онда их треба сагорети, па као пепео бацити, јер се трине састоје већином из здравог, клицавог семена разних травуљина, које би се у оној гомили већином одржало, а доцније би с ђубретом у градину бачено, проклијало, и само нам после задавало посла, да пониклу травуљину плевимо, а разну травуљину треба пре на буњиште бацити, пошто она семе развије ; онда је и мекша, па ће пре и струнути. Још напомињемо и то, да ће буњиште у толико боље бити, у колико у њему буде више животињских одпадака : шталског ђубрета, крви, људске погани итп. и у колико оно буде старије, тј. у колико оно буде дуже лежало и за то време више превртало, осоком преливало итд.

Врло је корисно за сваког градинара, да има више овако-вих буњишта, да их према томе у разна времена справља, како ће у свако доба имати „зрелог“ ђубрета, *јер га у свако доба преко*

године употребити може. Зрело буњиште није градинару никад на одмет. Сасвим зрело буњиште може се доцније и негде под кров сместити, да га на пољу киша не сплаче, а да се на његово место друго, ново оснује. На још незрело, несагорело буњиште, може киша падати, неће му ништа шкодити, јер нема шта да му одузме; али сагорелом, зрелом, много шкоди, јер се оно лако раствара, растапа и у земљу пропада, или се у страну разлива. С тога разлога треба да је место, на ком се буњиште оснива, или сасвим равно, или још боље, коритастро, да се кишом растворено не може на страну разливати.

Овако спрењено и сазрело буњиште, може се, не само за отворене, него и за *топле* леје с најбољим успехом употребити, и оно је за производњу разног поврћа у топлим лејама, много боље и пробитачније, него сагорело *чисто* шталско ђубре, па ма оно и много старије од буњишта било.

Дакле, за ђубрење воћака, винове лозе, шибља, цвећа и све-коликог поврћа, најбоље је и најсигурније ђубре — зрело буњиште или компост.

Др. Ђ. Р-ћ.

ВОТЊИ СОКОВИ И ЛИКЕРИ

Вотњим соком или *сирупом*, зове се сваки згуснути и слadak сок исцеђен из наkиселог и миришљивог воћа, а нарочито из малина, трешања и рибизла. Кад се добро приреди, особито је пријатна укуса. Често се сок од разног воћа готови и у већим количинама а у апотекама готови се и за болеснике.

Да се добије добар сок, потребно је да воће буде потпуно зрело, јер је у таком воћу највећа количина шећера и сока и највише миришљавих и укусних састојака. Такво воће треба најпре испрати бунарском водом, па га за тим измуљати, изгњечити, дрвеним тучком у каменим, земљаним или дрвеним судовима.

Измуљано воће може се одмах метати у цедницу, да се сок оцеди, а може се оставити да престоји неколико часова, но у том случају треба припазити да се што више изолише од утицаја ваздуха. Чувањем измуљаног воћа за неко време, иде се на то, да се раствори што већи део вотњих састојака па да с тим и сок буде бољи, драгоценији.

За цеђење сока из измуљаног воћа употребљавају се исте цеднице као и за прављење вина а за омању потребу има и нарочитих и цедница.

Да се добије сок, треба дрождину измешати с нешто воде, па из дрождине пошто престоји неко време оцедити и сок измешати с раније оцеђеним соком, додати исто толико или и нешто више шећера и на огњу кувати, докле се год пена јавља. Пену треба уклањати.

Од појединог воћа кува се овако :

Од *Малина* : зреле малине треба изгњечити и оставити их тако за 8 дана да пређу у превирање, за које их време чешће мешати, да се не уплеснине. Затим исцедити сок и на сваки литар сока додати 1 до 2 килограма шећера по потреби и укусу и кувати док се пена јавља. Исхлађеним соком напунити стакла и чувати их положено на хладним местима.

Да би сок имао лепшу боју, често се малине мешају с вишњама. У том случају од малина треба узети 4 дела а од вишања, пошто се изваде коштице 1 део. Даље се ради као што је поменуто.

Од *Купина* : из зрелих купина пошто се изгњече ваља оцедити сок, па на сваки литар сока додати 1 кгр. шећера, кувати и пену уклањати док се јавља а затим измаћи суд са огња и исхлађеним соком напунити стакла.

Од *Рибизла* : Зреле рибизле изгњечити, држати их 4—5 дана, за тим оцедити сок и њиме напунити стакла и тако оставити, док се сок избистри. Кад то буде, онда сок процедити, додати на сваки литар сока по 1. кгр. шећера, кувати док се пена јавља и пошто се исхлади, напунити стакла и ове положено чувати на влажним местима.

Или : Узети два дела белих рибизла, два дела црвених и један део црних, изгњечити и чувати их 8 до 10 дана. Затим оцедити сок и на сваки литар сока узети 1—2 кгр. шећера. Од сока узети толико колико је потребно за растварање шећера, додати шећер и кувати док се пена јавља а чим ова престане, налити и осталу количину сока и добро измешати.

Од *Вишања* : С потпуно зрелих вишања покидати петељке, изгњечити их што боље и заједно с коштицама оставити тако за 24 сата, а суд чиме покрити да не буде изложен ваздуху. После тога треба оцедити сок, додати исто толико шећера и оставити тако да престоји 8 дана. Суд чиме покрити и за то време сок чешће мешати. После 8 дана процедити сок, напунити њиме стакла и ова чувати на похладнијем месту.

Или : зреле вишње изгњечити а истуцати и коштице, и сок исцедити. Затим на литар вишања узети 1 кгр. шећера, шећеру

додати нешто воде и кувати док се пена јавља па потом налити и сок, који кувати док се не појави први кључ. Исхлађеним соком напунити стакла и ова чувати на хладном месту.

Од *Јагода* : Од шумских јагода метути у чинију један слој и овај што боље посути ситним шећером, затим други слој и посути шећером. Тако ређати и шећером посипати докле има јагода. Јагоде тако оставити за 24 до 36 часова, затим сок оцедити, кувати га од прилике пола сата и кад се исхлади, напунити њиме стакла, која чувати на хладном месту.

Ликери или слатке ракије праве се од миришљавих сокова различнога воћа, којима се додаје извесна количина ракије, шећера, нешто зачина и чисте (дестиловане) или бар прекуване воде.

Воће се за ову потребу иситни или изгњечи, из коштичавог изваде се коштице, па се затим дода толико чисте и што љуће ракије, остави тако неко време и после тога сок оцеди. Ракија извуче из воћа све ароматне материје за време док је воће било у њој, те отуда, у колико воће буде стајало више у ракији, у толико ће бити више и ових материја. Оцеђеном соку додаје се потом од прилике половина шећера према тежини сока и овај заједно са зачинима искува, па се за тим кад се сок исхлади дода од прилике четвртина ракије и добро измеша.

Од појединога воћа готове се овако :

Од *црних рибизла* : Бобице треба најпре изгњечити, па их затим измешати с равном количином ракије, све то усути у стакло и на томе месту држати 6 до 8 дана. После овог времена оцедити сок, помешати га с раствором шећера, зашта узети равну количину чисте воде и за сваки литар бобица пола кгр. шећера.

Од *зелених ораха* : За 1 килограм зелених ораха узети 2—5 литра чисте ракије, па овом прелити орахе које пре тога уситнити и држати на сунцу од прилике 14 дана. После тога процедити сок, додати 20 грама туцана цимета и 10 грама каранфила и држати тако још 8 дана. Кад се потом сок оцеди додати на сваки литар сока по 250 грама пречишћена шећера и разлити у стакла.

Од *Дуња* : Зреле дуње ољуштити, извадити семе, изрендити и затим пресовати да се сок оцеди. На 3 литра сока узети 1 литар ракије, 1 кгр. шећера, 40 грама цимета, 5 грама каранфрла и 50 грама горких бадема и напунити стакло и после 14 дана процедити сок и разлити у стакла.

На исти начин може се добити добар ликер и од крушке.

Од *Вишања*: Суд који хвата од прилике 12 литара напуни-ти вишњама с којих су уклоњене петељке и које су пре тога опране и затим их налити добром ракијом, да вишње у њој огрезну, додати нешто туцана цимета и каранфила, па суд за ду-же доба држати на топлем месту или на сунцу. После тога узети 2 кгр. шећера и пошто се пречисти (може се кувати с водом а још боље с ракијом, да би ликер био јачи) усути у суд, и кад прође неколико дана, т. ј: кад се течност избистри разлити је у стакла. Да би се вишње још једном употребиле, ваља долити опет ракије (а могу се и измуљати), па ваља радити као и у првом случају.

Кад се ликери разлију у стакла, онда да би им се убрзало сазревање, добро је да се стакла затворена овлаш држе подуже у води која је топла 70—80° ц. или на месту где би их сунце грејало но у овом случају треба да су добро затворена.

Благ. Д. Т.



Практичне напомене при ројидби пчела.

Стара је ствар, да је за сваког пчелара најрадосније време кад се пчеле почну ројити. И ако пчелари, који раде с кошницама с покретним саћем претпостављају вештачко ројење природном, ипак и они налазе задовољства и интереса у природном ројењу пчела.

Немогуће је одредити тачно време ројидби, које бива раније или позније, пошто ово зависи од тога, да ли лепо дани пролетњи почну пре или после, а тако исто и од јачине породице, а најглавније од тога: у каквом се климату пчелари. На југу ројење бива много раније него на северу. Не може се рећи баш, да ројење бива само у пролеће, ма да оно већином бива у ово доба године. Ројење можемо да ишчекујемо тада, када пчеле испуне кошницу, те им је тескобно, и када је у цвету доста меда. У топлим пределима, нарочито тропским, ако само паша не стукне, ројење се продужава месецима.

Првак, први рој вазда излеће са старом матицом, ако само она није угинула или због старости или због каквог другог случаја. У таком случају с првим ројем излази једна од младих излежених матица. Знакова, по којима би пчелар могао да пред-

скаже, кад ће да се пусти први рој — нема ; али залежен матичњак, који се само може видети у кошницама с покретним саћем, вазда је поуздан гласник за ројење, ако само изненада не наступи рђаво време, или ако у цвету не пресакне нектар ; у томе случају пчеле напуштају мисао на ројење ; ако ли пак опет наступе леи дани, то се пчеле спремају за скоро ројење.

Ако у добу ројења опазите, да пчеле у јакој кошници слабо излећу на пашу, и ако је време лепо, то се са сигурношћу можете надати роју из оваке кошнице, ако само време томе не стане на пут.

Топлих дана рој може да се пусти у седам часова из јутра, ма да ово обично бива између девет и два сахата после подне, или још најчешће између једанаест и дванаест сахати. У изузетним случајевима рој се може да пусти и у пет сахати у вече и пре седам из јутра, ма да су овакви случајеви — реткост.

На дан излета роја матица бива узбуђена; у место да носи јаја она трчи по саћу, то овамо то онамо, узбуђујући и пчеле. Пчеле пак, које се спремају за излет, наклопе се на мед и нагутају га се што више могу. На неколико минута пред излазак роја пред кошницом обично леткају неколико пчела, окренувши се према лету, то удаљајући се од кошнице, то опет враћајући се, улазе у њу, као да су незадовољне оклевањем осталих, што не излећу. Најзад, у кошници опази се јако зујање ; пчеле као поманихтале трче по саћу, правећи кругове, слично онима, које праве таласи, кад се баци камен у воду, све дотле, док овај немир не захвати целу кошницу: тада пчеле журно појуре на лето и незадржано слећу с њега у масама. Ни једна пчела не осврће се натраг ; напротив све лете с таквом журбом, као да беже од неке погибије или као да их из кошнице гони невидљива сила, да јуре напред.

Често матица излази тек тада, пошто је извесан део пчела радница оставио кошницу, и често бива тако тешка, услед мноштва јаја у јајчанику, да не може да лети, већ пада пред кошницу на земљу. Пчеле ускоро примете, да матица није с њима ; тада можемо да видимо врло интересантан приказ. Оне почну с највећом журбом да траже изгубљену матицу и рој се растури на све стране ; гранчице и лишће оближњих дрвета на мах се зацрпе узбуђеним пчелама као капљама после бујне кише. Ако им не испадне за руком да нађу изгубљену матицу, оне се враћају у кошницу, обично од пет до петнаест минута после изласка.

Матица пада често пре свију пчела, а често на против, она се придружује роју тек тада, кад се он почне да савија. Пчеле

обично не падају, ако с њима није матица ; кад се пак оне почну да савијају, па се по том понова развијају с дрвета, где су пале, то је знак, да матица није с њима, већ да је она, излетевши с ројем, због слабости пала где, што пчеле нису опазиле.

Да би рој привукли да падне, где ми хоћемо, најбоље је узети стару суху воштину, која треба да је што је могуће више тамније боје, и коју треба привезати на усправљени колац или мотку. Но да неби за ројем трчали најбоље је кованлук наместити близу ониских дрвета и жбуња.

Рој треба скинути одмах, чим се смири. Ипак зато при скидању не треба много хитати, као што то раде млади почетници — пчелари. Ако пчелар при овоме послу није хладнокрван, то ће бити нападнут од пчела из других кошница. Рој пошто се ухвати неће да одлети за читав сахат и два, па и тада, када га управо сунце пече. При свем том не треба оклевати са скидањем роја, пошто се за тренут ока могу вратити пчеле — извиднице, које пре роја одлазе и за час повући рој за собом. Сем тога, парочито на већим пчеланицима може се пустити одмах за тим други који рој и здружити се с првим.

За смештај роја пчелар треба да има увек спремних празних кошница, које треба држати у хладовини. За време ројења пчелама је велика врућина, те зато неће да остану у кошници која је стојала на сунцу, или у крајњем случају тешко ће да се навикну на њу. Топлота у старој кошници у тренутку кад рој из ње излази расте врло брзо и често долази до те висине, да су пчеле у голој води од врућине ; те нису у стању да лете за ројем. Смештати у таквом случају рој у кошницу, која је била на сунцу, било би паметно исто толико, као кад би неко принудио гомилу људи, који су се задихали од ватре и врућине, да уђу и да се сместе у узану и загрејану одају, с малим по чврсто затвореним прозорима. Ако при смештају роја у кошницу, немамо могућности, да ову наместимо у хладовину, тада је треба покрити или грањем или листином или умокраним платном.

При смештају роја у кошнице с покретним саћем, треба метути у њих сухе воштине толико, колико је потребно, ако је имамо у изобиљу, у противном само почетке. Пчеле бивају задовољне, наставши у кошници тако удобно станиште са готовим саћем, почетцима, да ће ретко кад оставити овакву кошницу.

Не треба никада у кошницу приликом стресања роја уносити трутовско саће. Пчеле ће вазда доста нарадити овога саћа када им потребно буде. За попуњење нове кошнице можемо врло корисно употребити старо саће из кошница, у којима су пчеле

преко зиме угинуле, ако је само ова воштина сува, чиста, ако у њој нема меда и ако није заражена.

Воштину с медом, ма и најмање овога било можемо употребити само тада, кад нема разлога бојазни од крађе. Пчеле неће да остану у оним кошницама, где је крађа, а ако се сместе у овакве кошнице, то ће оне врло брзо да оставе овакве кошнице; а ако баш хоћемо овакве сатове с медом да унесемо у кошнице с ројем, треба ово да чинимо у вече или сутра дан из јутра рано.

Сви оквири у кошници, у којој је стресен рој, у недостатку готове воштине, треба да су навоштени комаћем природне или вештачке воштине, које комаће треба притврдити воском при врху оквира. За слабе ројеве врло је корисно уметути целе листине вештачког саћа.

Врло је важно, да се оквири у кошници наместе да стоје потпуно усправно, и да је одстојање између њих подједнако.

Пошто наместимо кошницу на стално место, треба отворити лето на њој што је могуће више.

Ако се челе савију у малену гранчицу, коју можемо одсећи без штете по дрво, тада можемо рој на гранчици управо пренети на дашчицу пред лето од кошнице и пажљиво ту рој положити. Пошто само неколико пчела уђу у кошницу, тада ће одмах својим криланцима, нарочитим брујањем саопштити својима новост о сретном проналаску станишта, и на скоро сав ће рој ући у кошницу, и тако ни једна пчела неће пропасти.

Кад се пчеле ухвате на грану дрвета тако високог, да ову гранчицу не можемо одсећи, или ако би је могли одсећи дрво би нагрдили, тада рој можемо скупити у трмку привезану за мотку, у коју се рој стресе, па по том брзо покрије чаршавом и спусти на земљу.

Пошто изручимо пчеле из трмке, што треба да чинимо лагано и опрезно, да их не би ражљутили, тада треба видети да ли нема још пчела на гранчици, на којој се рој ухватио, у ком случају треба и њих лагано стрести у трмку и однети ка кошници, у којој је рој смештен. Ако се при истресању роја пчеле враћају на гранчицу дрвета, на које су пале, знак је, да матица није стресена с пчелама, па зато треба причекати, да се рој понова прикупи у грозд и смири, а затим га стрести. Ово се нарочито догађа са младим матицама, или ако је са ројем изашло више матица а са старима пак ређе, пошто се ове лагано и свесно крећу; међу тим младе воле да мало проиграју у ваздуху.

Ако се рој спусти на таку висину, да је немогуће подметнути на мотци утврђену трмку за хватање ројева, то се треба

успети на дрво до гранчице, па којој се рој ухватио, па гранчицу сасећи лагано тестерицом, па или је скинути заједно с ројем, или спустити лагано ову трмку заједно с ројем. Разуме се, да при овоме послу један човек не може да учини ништа.

Ако пак рој падне на земљу, као што се ово може да догоди онда, кад је матица одвећ тешка, или кад су јој криланца искрзана, или нарочито подсечена, тада пчеле треба покрити трмком, подигнувши је с једне стране на циглицу или какав камен, и пошто пчеле уђу у трмку изручити их на платно испред кошнице, коју смо за њих спремили.

Кад се рој ухвати на гранчицу на такву висину да је немогуће стрести га у трмку за хватање ројева, тада треба примаћи роју озго густу грану, или још боље оквир са сатом, а оздо кадом принудити пчеле да пређу на грану или оквир. А у место гране или саћа, ако је висина и неугодна за држање гране или саћа, тада можемо метути над ројем трмку, учвршћену за мотку, и кадом пчеле утерати у трмку.

Кад је на пчеланику много кошница, може се десити, да се неколико ројева пусти у једно и исто време, и да се здруже у један рој. Ако се здруже само два роја, можемо да их не раздвајамо, већ да их уједно сместимо у велику кошницу магацинку, што је често врло корисно, нарочито ако се ови ројеви пусте у почетку лета, и ако је лето повољно за пчеле.

Ако се пчелар боји, да му се не пусти други рој у времену, кад је тек свио рој из једне кошнице, треба да покрије сакупљени рој уквашеним убрусом или чаршавом, да би га заклонио од пчела, које се буду пустиле из друге кошнице.

Ако желимо да се уверимо, да је матица у роју, који смо скинули, онда га треба изручити на бели чаршав пред кошницу, у коју га мислимо сместити на 30—40 сантиметара од кошнице и пажљиво пратити: неће ли поћи матица, кад је пчеле почну звати. Ако пчеле споро улазе у кошницу, то неке од њих треба упутити к лету, но при овоме тако исто треба неке и заустављати, кад пчеле пођу одвећ у честим редовима, и матицу ћемо онда лакше опазити. Мало кад се око навикне није тешко опазити матицу, која се одликује нарочитим обликом тела и бојом.

Често се пусти рој у невреме, кад нисмо кошницу спремили за смештај. У таквом случају треба скинути рој и сместити пчеле у ма какву празну трмку, и поставити на оно место, где смо намени да наместимо кошницу, заклонивши трмку ма чиме од припеке и сунца.

Чим будемо готови с кошницом треба рој стрести на повећи чаршав испред кошнице.

Пчеле из роја, који се је пустио из јутра и пре по дне, после неколико сахати, пошто га стресемо у кошницу, иду на пашу, а често чак и после неколико минута, ако у кошници само буде воштине. Зато ако нову кошницу с ројем наместимо на своје место одмах пошто рој скинемо, врло мало ћемо пчела изгубити, или врло мало ће се вратити у стару кошницу. Ако из каквог било узрока буде потребно да пренесемо кошницу на друго место пре, него што у њу уђу све пчеле, то онда оне, које су остале на чаршаву, треба увити у чаршав, па кошницу и чаршав с пчелама пренети, а по том чаршав понова разастрти, да и пчеле, које су у њему, уђу у кошницу.

Потребно је, да овом приликом напоменемо, да кошнице треба увек да имају какав заклон, ако су на отвореном пољу који би чувао кошницу од кише, а сем тога добро је покрити кошнице покривачима сламним, или их у хладовину наместити. Кошнице не смеју бити нагнуте и накриво намештене, јер оквири у кошници треба да висе потпуно усправно, зато, што пчеле граде воштину математички усправно (перпендикуларно).

Тако исто потребно је овом приликом да напоменемо, од колике је користи и важности испунити кошницу по ројидби пчином воштином. Ова воштина за пчелину породицу је од исте вредности као што је капитал за човека трговца; зато воштину не треба гнечити и ломити све дотле, докле може да служи. Пчелари, у којих је доста добре пчелине воштине, у скоро ће се уверити, да ће се њоме користити успешније, него вештачком воштином или другим разним вештачким средствима. Они, који само на лепе почетке на оквирима, треба да прегледају рој једном или два пута после смештаја роја у кошницу, како би у своје време могли исправити извесне неправилности у грађењу саћа, које се могу показати. Ако је рој врло мален, онда треба простор у кошници сузити дашчицом или окном, да би обадрили пчеле и добро утоплили.

Ако после смештаја роја у кошници, наступе кишни дани, или стукне паша, онда треба пчеле прихраћивати, све дотле док се време не одлепша или док се у цвету не укаже нектар.



О ЗАСАЂИВАЊУ ДРУМОВА.

У свима земљама, у којима је воћарство већма развијено, не засађују друмове више грмовима ни осталим шумским дрвећем, него све самим воћкама. Ко је имао прилике да види краљевину Виртембершку у јужној Немачкој, која је у воћарству надмашила сваку другу европску државу; могао је на први поглед приметити, да је цела та краљевина, један вештачки, лепо одржаван воћњак. Друмови, путеви, узпутице — све ти је то засађено племенитим, китњастим воћем сваке врсте, да ти је то лина путовати кроз ту благословену земљу: и у пролеће кад су воћке у цвету, и доцније кад се погну под теретом дивнога плода! Код њих је то отпочето на овај начин: Године 1663. 24. маја издаје указ, који је имао силу закона, *„да сваки ожењен грађанин мора украј друма, а на одређено место, усадити по 3 воћке“*. Доцније, кад је већина друмова била већ на тај начин засађена, измењен је тај указ у толико, да сваки женик пре но што се венча, мора украј пута, или где му се нареди, усадити 1—2 воћке. На тај су се начин и старије воћке замењивале новим воћкама. Од тих воћака црпили су, па и данас непрестано црпе и поједини грађани, и општине, и држава знатне приходе.

Према новим нашим привредним законима, и код нас ће временом тако бити — ако Бог да! — да ћемо путовати кроз хладовину китњастих воћака и црпити приходе од плодова истих, којима ће повремено уступати место данашња врба и тополе.

Свакојачко је од великог значаја засађивање путева воћкама, како са здравственог, тако исто, па још и више, с привредног гледишта; са здравственог што чистим и мирисним цвећем зачињава ваздух, а с привредног опет зато, што се капиталиште и оно пусто земљиште, које је дотле бесплодно лежало, а ту баш и лежи право тежиште овог засађивања друмова, железничких пута и т. д.

Засађивање друмова воћкама, свакојачко је за нас корисније, но засађивање неким другим шумским дрвећем. Воћке нам дају, од четврте године већ почевши, скоро сваке године у својим плодовима знатног прихода, а кад престаре, онда нам дају још и дрво за гориво, док друго, шумско дрвеће, које се воћкама само односно дрвета предпоставља, потребује читав људски век, док за употребу приспе; а од воћке, коју је оседели већ старац калемио и усадио, може од ње плод дочекати. Шумском дрвећу је место у гори, у шуми, где ће више стешњено, виткије и пора-

лићивати, и лепшу, бољу грађу дати, него украј друма, где се силно у грање и огранке шири

Засађивање друмова и т. д. намењене воћке, па ма које врсте оне биле, морају бити здраве и имати сасвим право стабло и здраве жиле, а круна да отпочне тек у висини од 2-5 метра од земље. За друмове треба изабрати сорте, у којих гране више правце у висину, а не у ширину порашћују. За друмове је најподесније јесење и зимско привредно воће, јер трговци њега најрадије за трговину купују и боље плаћају, јер се оно најдуже без штете одржати може.

Друмове до 8 метара широке, можемо засадити воћкама с обе стране, а оне испод 7 метара широке, можемо засадити само с једне стране, а то с тога, што би доцније разгранате воћке сметале, својим раширеним гранама, провозу. Јабукe и крушке треба у размаку од 10—12 метара једну од друге дуж друма садити, а шљиве и трешње у размаку од 5, 6—8 метара највише, јер се коштичаво воће не разграњава тако као јабучасто. У два реда сађене воћке, не треба садити једну према другој, него у виду триугла; овако:

*	*	*	*
Д	Р	У	М
*	*	*	

исто тако не треба садити у-за саму ивицу пута, него преко јендека, који служи за сливање и одвођење воде; на тај начин воћке неће бити изложене повредама од мимопролазећих кола.

Рупе за сађење воћака, треба да имају шупљину од једног кубног метра, и за оне воћке, које ће се садити на пролеће, треба ове рупе ископати још с јесени, како ће избачена земља преко зиме довољно измрзнути. Пре, но-што будемо ову земљу при сађењу воћке на жиле сипали, треба ју, мало, добро сагорелим ђубретом поправити, оснажити. Пре но-што воћку у рупу спустимо, морамо најпре утврдити тачку — притку, — за коју ћемо усађену воћку привезати. Ову тачку утврдићемо с оне стране воћке, с које се поред воћке пролази или стока гони да се од мимопролазећих боље очува. Та тачка не сме бити виша од самог стабла; горњи њен крај мора допирати само до круне, а не сме у круну улазити. Доњи крај тачке треба мало опалити, и док је још врућ, катраном премазати, да у земљи дуже траје. Тачке треба огулити и углачати, да се под одљуснуту кору не улегу црви и друге ситне штеточине.

Кад се воћка лепо по правилу усади, т. ј. не дубље него, што је и пре стајала, онда ју треба добро залити и око стабла направити „тепсију.“ (—), у коју ће се кишница око стабла боље приливати. На тај је начин воћка од сасушивања боље осигурана.

При самом сађењу треба крушкама и јабукама само жиле скресати, а шљивама, кајсијама и осталом коштичавом воћу, треба одма при сађењу скресати и жиле и грање; а јабукама и крушкама креше се грање тек идућег пролећа, дакле годину дана после сађења.

За друмове су најподесније крушке и трешње, с тога, што се њихово грање не шири много у ширину, него расти више у висину, и што њихове жиле не расту површно, него се више у дубину пружају. За засађивање друмова и отворених места, не треба узимати fine сорте воћа, јер оне више падају у очи мимопролазећим путницима и пешацима, па их је с тога теже и очувати. Доцније, привредне сорте, најпробитачније су за друмове, т. ј. оне, које су добре за сушење и од којих се прави „јабуковача;“ па и ако их сами за тај циљ не употребимо, ми ћемо за њих увек и у своје време добрих и сигурних купаца наћи. Финијим је сортама место у доброј огради, дакле у самој градини или добро ограђеном воћњаку, где ће, од „урочљивих“ очију, боље скривене и очуване бити. Финије асталско воће, хоће боље и брижљивије и да се негује, па и с те стране није за друмове, јер се друмским воћкама не може указивати она нега и пажња, као оном ограниченом броју у градини, те се с тога за засађивање друмова узимају чвршће издржљивије сорте, које ће са мање неге довољно рађати и ветру и холоји боље одолевати.

Према природном порасту, јабуке су најнеподесније за друмове, јер се њихово грање много у ширину пружа и шири, па на тај начин јако разгранате, могу да сметају колеском, нарочито товарном саобраћају; али се и овде могу многе од тих неприлика избећи, кад се изаберу подесније сорте и кад се редовно и правилно крешу, да добију облик пирамидални и да више у висину порашћују. С друге опет стране кад узмемо јабуку, она нам даје најтрајашније зимско воће, па се с тога врло радо у крај друмова сади, а у своје време креше и дотерује, да не расте у ширину, него више у висину. На тај начин наша *фулабија* и *будимка* дале би врло подесна дрва за друмове, јер се у ширину јако не разграњавају, а кресањем би се притерале да више у висину расту; међутим су јабуке најизврсније што их имамо, јер *фулабије*, кад се руком уберу и лепо оставе, дотерају врло добро и до св. Илије.

У неким крајевима, као н. пр. у северној Немачкој, у Француској итд. најрадије засађују друмове шљивама „цепачама“ као што су наше *маџарке*. И ако је наша маџарка привредна шљива првога реда, с којом се ми поносити можемо, опет зато није у тој мери за друмове подесна с тога, што није дугога века и што јој је дрво крто, које се при јачим ветровима лако ломи, а то су мане, које друмско дрво не сме имати. Немци тврде, а и писац овога чланка лично се баш о томе уверио, да су шљиве из коштица изведене дуговечније и да имају чвршће, жи-лавије дрво, но што је то случај код обичних изданака, па зато се за засађивање друмова узимају искључиво само оне шљиве, које су из коштица изведене.

И дуд је врло подесно дрво за друмове, нарочито за оне крајеве, у којима се у већој мери гаји свилобуба.

У Баварској сам видео, баш у хатару вароши Ерлангена, један комад друма, који води Нирнбергу, са ораховим дрвима. Али *орах* није никако за друмове, јер он даје и друму и пограничним њивама толику хладовину, да се друм ни у сред лета, никад не исушује, а усеви на пограничним њивама не могу од оног дебелог хлада, докле год овај допире, да успевају.

При засађивању друмова треба имати у виду све предна-ведене напомене, ако желимо да постигнемо жељен циљ и да имамо од засађених воћака трајне привредне користи.

Др. Ђ. Р-ћ.

Зелен младожења

Чика Пера — стрина Нера,
Имали су једног сина,
Па га младог оженили:
Од седамнаест година.
Цура беше маторија
Тако око тридесете,
Ал', баш добро, мисле они,
И тако је он још дете.
Она ће му помагати
И у кући и у пољу,
Прилика је тако добра
Да не треба тражит' бољу.
Па како је лепа, здрава,

Како јој је нарав блага!
Колико јој памет вреди
То још више њена снага.
Тако мисли свекар Пера,
Тако мисли и свекрва,
Ал' и друкче не мож' бити,
Недељица то је прва.

✱

Тако мало, ал' у скоро
Показала млада зубе:
Па што има лајав језик
Што просипље речи грубе!

Младожењу ни да чује,
Ама неће ни да види;
Нит' се свекра свога боји
Нит' се добрих људи стиди
Кавга данас, кавга сутра,
У кући је горко свима,
Каква кућа, та горко је
И њиховим суседима.
Па кад тако млада ова
Свим' на перчин већ изађе,
Пронашла је један начин
Да престану ове свађе
„Нисам крива, вели она,
Сви би људи то видели:
Да нас хоће само свекар
Већ једанпут да *оде*ли“.
Младожењи кљује главу
Да он оцу проговори,
Он веселник заплаче се,
Не мож' да јој одговори.
Тако, тако, док и људи
На свекра јој навалише,
Те им њихов део даде
И кућу му оставише.

*

Сад већ има своју кућу
Сама ће ју да уреди;
И сада ће видет' људи
Кол'ко ова млада вреди.
И кад поче, с главе пође:
Домаћина да уреди,
Јер домаћин кад је добар,
То у кући много вреди.
Како Зора, пробуди га:
Д' иде стоку да намири
Кад се врати, на огњишту
Мора ватру да распири.
Па дај метлу кућу чисти,
Па дед' воде сад донеси,
Па пристави што за ручак,
Па сад опет проју меси.
Слуша јадан младожења,
Ни свог тату није тако;
Па и шта ће, јер иначе:
Зна прош'о би наопако.
Једанпут се заиграо,
Стока штету учинила,
Она оде глобу плати,
Њега за то измлатила.
И деца су за то чула
Па су му се подсмевала,

Ал' он јадник то одбија:
За бој вели да је *шала*!
По неки пут одупре се:
Ја сам човек он јој каже;
Она шчепа, издевета
Што је *човек*, не помаже.
И после се својој судби
И сам беше већ предао.
Куд ће, шта ће, тај веселник
Друго ни сам није знао.

*

Још не прође ни година,
Свекар склопи очи своје;
За њим оде и свекрва,
Њих јад овај побио је.
Тако, после месец дана,
Ал у селу игра коло,
Млада ишла те играла
Па је тамо и „проболо“.
После четир', пет ли дана
Умр'ла је од пробаци,
Ал' остави младожењу
Кој' у кући зна да ради.
Чисти, пере, преде, крпи,
Јело спрема, меси проју,
Те за време мож' да гледа
Ојађеник кућу своју.

*

Доцније се оженио,
Уз'о цуру из свог села;
Од њега је била млађа,
Лепа, вредна и весела.
И кад беше првог јутра:
Он веселник уранио,
Млада јоште спава, хрче,
А он пос'о већ средио,
Кућа чиста, ведре пуна,
Ватра гори, лонац кркће,
И проја је већ готова
На лопару ено дркће.
И чарапе већем трља,
Хоће јадник да с' обује,
У то млада те на врата,
Застиди се, па светује:
Не мој више, ја те молим
Такву шалу да ми градиш,
Срамота је код мен' живе,
Женски пос'о ти да радиш.
Он зинуо: па се чуди,
Какво ли је чудо ово?!

Таман послу свом обвик'о.
А сад опет нешто ново!
И она му збиљски рече:
Да то више не сме бити,
А буде ли опет тако,
Она ће га оставити.

*

И доиста: он је са њом
Врло срећан човек био,
Благосиља онај часак
Кад се са њом оженио.
„Бог да прости кој' остави
Да мож' умрет прва жена“,
То је рек'о, кад је вид'о
Шта доброта вреди њена,

Крњево.

И данас се она смеје
Кад се сети шта је било,
А он само проговори:
„Поменуло с' не вратило“.
Синове су оженили
А кћери су разудали,
И сад живе што'но рекли:
К'о бегови какви мали.
Он свакога данас учи:
„Не жените младо дете,
Младу к'о он да узмете.
Ако л' буде за несрећу
Од њег' много маторија,
Он ће мож'да горе проћи
Него што сам прош'о и ја“.

Поп Јова.



УПУСТВО

За склапање рачуна црквених и манастирских

Многи рачунополагачи цркава и манастира, немају потребног знања и вештине у склапању рачуна, те тиме праве и себи и онима, који даље исте прегледају, велике тешкоће и неприлике; јер на нетачно и без прописне форме склопљене рачуне чине се примедбе, праве се исправке, па се то понавља по неколико пута. И док се до исправног рачуна дође протече по неколико месеци па и година дана.

Но не само да рачунополагачи овоме послу нису вични, но и већина свештеника, који су погвати да рачуне својих цркава контролишу и да у склапању рачуна, рачунополагаче потпомажу, а том њиховом невештином користе се многи општински писари и учитељи, те они по скупе новце рачуне склапају, па и ови су често с недостацима.

Није реткост, где се по нека квита у рачунима нађе, из које се види, да је за склапање рачуна дато по 60 динара, па опет ни су тачни, а бивало је примера, где је за склапање црквеног рачуна узимато по 300 дин; а зашто, то ће рачунополагач и онај што је рачун склапао најбоље знати.

Да би се цркве и манастири једном опростили тих глобација, и да у будуће рачунополагачи неби у рачунима гре-

шили један у овом а други у оном, као и да би сваки старешина, свештеник и рачунополагач знали прописну форму рачуна, то као рачунопрегледач рачуна Епар. жичке узех ту дужност на себе, да у календару „Жичи“ за 1899 год. изнесем правила којих се рачунополагачи при вођењу и склапању рачуна имају придржавати, те да им рачуни тачно и правилно буду склопљени.

Прво ћу навести податке из којих се рачуни састоје, а после упуства како се исти склапају, као и зашто су потребни ти податци.

I.

П о д а т ц и с у :

1. Дневник примања и издавања.
2. Извод примања и издавања.
3. Списак имања црквеног или манастирског које се под закуп или у наполицу даје.
4. Уговори закључени са закупцима, о датом под закуп имању.
5. Обратне квите, — квите примања.
6. Квите издавања.
7. Списак дужника.
8. Прорачун од управе фондова, Штедионице или другог ког новчаног завода, коме је новац цркве или манастира дат на приплод.
9. Инвентари покретног и непокретног имања са списком приновљених ствари за ту годину.

II.

Од ових побројаних података треба :

1. Дневник примања и издавања прошити јемствеником, и потврдити среском влашћу, која ће ту потврду ставити на последњем листу, назначивши у потврди колико има страна и листа у истом дневнику.

Дневник треба набавити и потврдити бар у другој половини децембра месеца претходне године, како би се с њим могли служити одма од 1. јануара рачунске године, а не као што је до сада практиковано, да се дневник на крају рачунске године набавља, па се тек на крају године или чак после 2—3 године уводе приходи и расходи са пребелешки или неких артица, или се нађе календар па се онда по истом са знају ког су датума били празници, па се по истима распо ређују приходи од таса и чога другог.

У дневник се има завести под бр. 1 капитал из прошле године.

Да би се могло контролисати, колики је био капитал из прошле године, рачунопологач дужан је уз рачуне поднети извод прошле године у препису, ког ће свештеник оверити под личном одговорношћу.

Ако се капитал налази на више места, онда под бр. 1 дневника примања треба ставити целокупан капитал, па га после раздвојити и казати гди се и колико налази са назначењем стопе интереса, Н.пр. код :

Управе фондова са $\frac{5}{100}$ интереса годишње	8000.00 д.
Код Акционарске штедионице окр. ужичког са $\frac{5}{100}$ интереса годишње	3000.00 д.
Код приватних лица по облигацијама са $\frac{6}{100}$ годишњег интереса	7000.00 д.
Код рачунопологача	60.00 д.
Свега	18.060.00 д.

После уведеног прошлогодишњег капитала, долазе остали приходи почевши са бр. 2 па док се не изцпе. У приход спада: аренда од датог имања под закуп, шатри, бања, од звонџа, венчања, крштења, свећа, кивота, добровољних прилога, од продатих отпадака од свећа, продатог тамњана, прангија, барјака, интереса и т. д. На противној страни прихода долазе расходи почевши са бр. 1.

И приход и расход треба тачно сумирати па расход од прихода олузети. Остатак то ће бити капитал за идућу годину, пошто се претходно од њега одбије код цркава $\frac{10}{100}$ а код манастира $\frac{5}{100}$ за црквени фонд. Остатак, по одбитку десетог односно петог дела чистог прихода биће капитал за идућу годину и њега треба и у дневнику и у изводу монетирати.

2. На основу дневника има се саставити извод прихода и расхода, у коме свагда, као и у дневнику капитал из прошле године долази под бр. 1 примања, а све остале бројеве дневника са својим сумама који се односе на равнородни предмет долазе у једну рубрику и једну општу суму; а тако исто и расходи на противној страни. И овди се као и у дневнику сумирају приходи и расходи, па се расходи одузму од прихода, остатак по одбитку десетог односно петог дела за цркв. фонд, биће капитал за идућу годину, који се има монетирати и показати код кога се налази.

3. Да би рачунопрегледач могао знати која се имања црквена и манастирска дају под закуп, дужни су рачунополагачи поднети списак истих.

4. Да би пак знао пошто су, и за које време, и под каквим условима иста уступљена закупцима дужни су рачунополагачи поднети: протоколе и услове, као и одобрења надлежних власти датих закупа.

5. За сваки приход који се продајом добива преко 4 л. треба имати обратну квиту својеручно написану од купца или два сведока утврђењу и прописном таксом оптерећену.

6. За свако издавање преко 4 дин. треба имати квиту од продавца онаку као што је казато у тачци 5 тој изузимајући оне које јавна власт по дужности издаје.

7. Као год што је нужно знати у почетку године капитал из прошле године, тако је нужно и на закључку године знати где остаје капитал за идућу годину. Тога ради има се саставити списак дужника, у коме има бити тек. бр. дужника, име и презиме, место становања, сума коју дугује, сума неплаћеног интереса и године за које није интерес наплаћен, по каквој исправи дугује и чим је дуг осигуран.

8. Осим приватних дужника, новац се налази и код завода, па зато и од њих треба прибавити прорачун, у коме има доћи сума из прошле године, интерес за I и интерес за II пол., сума издата за данак на тај капитал за тек. рачунску год. као и сума која би била издата у течају године било таторима или власти по одобрењу дух. суда. са решењем истог у овереном препису.

9. Да би се рачуно-прегледач уверио о имовини манастирској или црквеној, имају се поднети инвентари кретног и некретног имања, са списком приновљених ствари у течају те рач. године:

* * *

Дневник, извод и списак дужника за цркве имају потписати оба татора; а на основу § 43 тач. 5. зак. о црк. властима од 1862 год. дужни су исте податке оверити свештеник, општ. и средња власт; а остале податке само татори и свештеник.

Квите примања и издавања морају носити на леђима бројеве дневника, и имају бити оверене од свештеника.

Старешине своје рачуне не подносе оп. и ср. власти на потврду, већ исте сами оверавају, ако немају сабрата или свештеника при манастиру, а ако имају дужни су у првом реду сабрат а у недостатку овог свештеник оверити.

И старешинама и туторима издатак за склапање рачуна неће се признати, а нарочито ако је свештеник вичан том послу. У крајњој нужди признаће се и то врло скромна награда.

Старешине преко 200 а тутори преко 100 дин. без одобрења суда не смеју чинити издатак, а и једни и други не смеју продати или променити које парче земље, а тако исто ни купити без претходне дозволе надлежне власти § 34 тач. 7 зак. о цркв. властима од 1862 год.

Склопљене рачуне шаљу рачунополагачи духовном суду преко среске власти, казавши у спроводном писму које податке шаљу, а старешине шаљу непосредно духовном суду, и једни и други имају послати извод у дупликату.

За сада изнео сам ово неколико упуштава, као најнужнија, другом приликом приказаћу нужна обавештења и по другим предметима, желећи тиме отклонити излишну преписку која се годинама протеже док се до жељене целине дође.

Влад. Поповић

члан дух. суда.

БЕЛЕШКЕ

Како ћете по спољашњем изгледу познати приближни узраст матица? — У првој години матица је врло хитра и живахна у својим покретима. Кад је заплашена брзо слеће са оквира на оквир и често и ван кошнице хоће да одлети. По изгледу је маљава нарочито груди и бокови покривени су жућкастим маљама.

Друге године матица је у пуној снази својој. Стражњи део трупа у времену ношења јаја врло је пун, покрети су њени више одмерени, на телу све је мање маља, ма да су јој криланца још сјајна и јака.

Трогодишња матица изгуби готово све маље које су до тада покривале тело њено, постаје готово црно-сјајног изгледа, стражњи део трупа јој је дугуљаст и протегнут. Кретање је лагано и стражњи део као да се вуче за њом. Ако је и заплашена то и тада неће да бежи, криланца су јој често искварена, а још чешће је без ногу или канца на ногама. Носи јаја овде-онде, без реда, а у скоро отпочне да носи само трутовска. Таква матица наравно без сваке је вредности.

У опште матице обичне величине боље су од матица крупних, које често срећамо у кошници. У ових последњих мало је окретности и вредноће, и у опште мало обећавају за напредак пчелине породице.

(Butletin de Alzace 1892 №1).

Средство против пчелине жаоке. — Најрадикалније средство против жаоке пчелине јесте — употреба пчелиног отрова. Ако отров из три пчеле ухватимо на комадић шећера, њ овај поједемо, у том случају престају болови као да ништа није било а од тока нема ни помена.

Да би спречили крађу у пчела Милер саветује, да се на дашчицу од лета поређају китице меке траве добро укусане водом. Он је овиме сачувао већ нападнуту обезматичену породицу.

Против мрава препоручују да се око кошница поспе у прашку нефталине, међу тим тврде, да и наша кујнска со има исто дејство.



ДВА РАСПИСА ЕПИСКОПА НИШКОГ

ЕБр. 843

21. Августа 1898. год.

Ншп.

Поштовани господине

У прилогу наћи ћете једну нашу посланицу упућену свима редовима нашега друштва. Као ваш Архипастир сматрамо за дужност своју да вама, као носиоцима српске просвете, учинимо овом приликом још једну напомену. Беспорно, српска просвета учинила је велику услугу народу српском у последњим деценијама наше новије историје. Она је била најглавнији посредник преко кога је нама култура долазила. Ми њој највише дугујемо за све тековине, са којима стајемо у ред других европских држава. Просвета нас је уздигла од једне пастирске и земљорадничке државице, у току непуног столећа, на степен модерне, цивилизоване државе. Историја ће јој за то најдостојнију хвалу одати.

Али има једна ствар на коју хоћемо да вам свратимо пажњу. Са продирањем културе у пространо поље науке, философије, технике ит.д., ваљда и нехотице пре-небрегла се једна важна ствар : култура духа. У тежњи за достижењем знања и вештина заборавило се за облагорођавање душе човечије ; и то није остало без својих последица. И збиља, наше време осећа велики недостатак племенитих душа, челик карактера, узвишених духова. Поштење, јунаштво, часност губе се, а на њихово место укоренењује се : непоштење полтронство, удварање, проневеравање и т. д. Ово баца у бригу сваког родољуба. Дуго смо размишљали о узроцима ове појаве а стављамо себи у задатак да је испитамо. Улазили смо у српску кућу не нађасмо слогу и ред ; улазили смо у српску цркву, нађосмо је празну ; ступали смо у друштво наше не нађосмо љубав и пожртвовање ; улазили смо и у школу српску и нађосмо је често без икона. То нам је и дало повода да ово неколико листићи напишемо.

Ми се нећемо упуштати за сада да ценимо правац данашњег образовања, но нека Нам се не замери што ћемо напоменути неколико речи. Историја нас учи да су људи и пре хришћанства издвајали у животу својме оно, што је узвишено ; оно, што се има сматрати као светиња, и придавали му божанствен карактер. О ту светињу нико се није смео огрешити. Хришћанство је нама објавило нову религију, оно нам је иставило најидеалнији морал. Оно је постало наша светиња. Хришћанска религија има дакле да васпита у светињи душу нашу, да напоји племенитим и узвишеним ; да запаја божанственим срца наша. И та религија остала је од стране наше запостављена, светиња идеала хришћанских руши се, — религиозност опада и са њом и морал. Рушење је ово текло деценијама и нама је пало у део да окушамо зле последице његове, а у изгледу је да неће боље бити. И у том тренутку, драга

децо моја, учитељи народни, ја вас као Ваш Архипастир молим, обратите пажњу на те малишане — ученике ваше, обратите пажњу на те будуће великане српске. Они су у вашим рукама, како их ви запојите, тако ће целог живота остати; ви их можете учинити анђелима. Васпитајте их у духу религиозном — хришћанском. Учите их идеалном и узвишеном, облагодарите душу њихову, учите их да од срца запевају песму црквену; а кад стану пред свету икону, пружите им прст к небу и реците: тамо горе у небесним висинама дух је благога Бога, он не воли грешнике но само праведнике.

Шаљемо Наш архипастирски благослов вама и деци — ученицима — вашим.

Епископ нишки
Никанор.

ЕБр. 844

21. Августа 1898. год.

Ниш.

Господину председнику суда

Шаљући Вам Нашу архипастирску посланицу, узимамо слободу да Вам овом згодном приликом напоменемо неколико речи. Још од старине постоји лепи српски обичај, да се сва она места, која су намењена свечаним часовима и данима, украшавају и иконама. Тај лепи обичај раширио је Велики Кнез Милош и по свима ондашњим надлештвима. Веле, за његово време, и у заседањима судским налазила се бар једна иконица. Доцније са опадањем религиозности код нашег народа овај се обичај искорењавао и данас је ретко наћи икону и у школи, а то ли у суду, касарни или ком другом месту. Кад прост народ уочи те појаве, оне на њега саблажњиво утичу. И збиља, код нас је већ озбиљно постављено питање: како да спасемо народ од опа-

дања у вери, од опадања у моралу. Кривоклетство је обична појава код нас, шта више нико се и не стара и да трага за кривоклетником. Има још неких појава које говоре у прилог опадања морала код нашег народа, но оне су без сумње и Вама добро познате. Те дакле појаве бациле су нас у бригу и премишљајући о средствима и начинима, како да исправимо што је покварено, учини нам се, да ће за сада најбољи пут бити, ако порадимо преко образованијих класа. Нека образованија класа послужи као леп пример у животу и владању своме простијем свету и прост ће народ то к срцу примити. Кад прост сељак уђе у здање судско и види у сали за суђење св. икону; види, где се приликом заклетве, сви крсте и Богу моле са таком преданошћу, као да ће се тог тренутка са животом растати, то ће много силније на душу његову утицати; него ли кад му се каже, мети три прста, кунџи се и он механички прочита оно неколико речи.

Ми Вам, господине председниче, обраћамо пажњу на тај свети чин, и кад већ не врши заклетву, код нас свештеник, проговорите увек коју реч, потресите душу, заталасајте осећаје онога који се куне, нека он у збиљи осети неки свети страх при заклетви; а не само механично понављање речи и реченица. А леп пример побожне молитве пред св. иконом и јеванђељем оставиће трајан упечаток на њега и он ће га се захвално сећати.

Ми смо уверени да овако радећи смањиће се број кривоклетника и криваца а посредно то ће утицати и на појачање опалог морала код нашег народа.

Шаљемо Вам благослов од Господа Бога са жељом да све судске локале и домове, ваше ресе украси светих икона.

Епископ нишки
Никанор.



САДРЖАЈ ЖИЧЕ ЗА 1899. ГОДИНУ

	СТРАНА
Календарски део	5—29
Дани у које су радње затворене	30
Државне светковине	30
Славе економских завода у Србији	30
Родослов српског Краљевског Дома	31
Црквена управа	32
Читаоцима	33
Инокентије Архиепископ београдски и Митрополит Србије	34
Српски језик и народност и српски свештеници	39
О вери	46
Плод хришћанске љубави	51
Породичне врлине	53
Преосвећени Епископ нишки г. Никанор	60
Значај Крста за хришћане	63
Преосвећени Епископ жички г. Сава	66
Кратке Христове поуке за сваког хришћанина	73
Пробране српске народне пословице	78
Оснивајте земљорадничке задруге	81
О разним подлогама за каламљење воћа од др. Ђ. Р-ћа	87
О каламљењу лозе од Ђаковчића	90
О ђубрењу градине и справљању буњишта од др. Ђ. Р-ћа	94
Вотњи сокови и ликери од Благ. Д. Т.	97
Практичне напомене при ројидби пчела	100
О засађивању друмова од Др. Ђ. Р-ћа	106
Зелен Младожења од поп Јове из Крњева	109
Упуство за склапање рачуна манастирских и црквених од Влад. Поповића судије дух. суда	111
Белешке	115
Два расписа епископа нишког	116



ЦЕНОВНИК

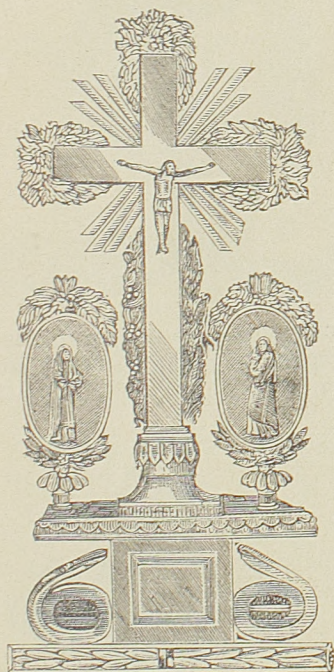
Црквених утвари, икона и књига, црквеног одјејања и свештеничког одела

која се могу добити у радњи

В. МАРКОВИЋА И ПАВЛОВИЋА У БЕОГРАДУ

Дубровачка улица број 6. Спрам Саборне цркве.

КРСТОВИ



№ 1.

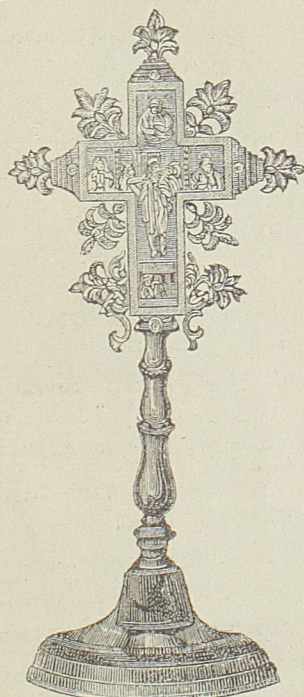
Крст престолни за украс на часној трапези са дарохранилницом, фино дрворезан, са правом позлатом са иконама св. Јована и Мајке Божије и Распећем Христовим, вис. 1 метар, шир. 46—50 см. сл. № 1 Дин. 400.—

Исти крст са металном позлатом и лакшим дрворезом „ 150.—

Исти крст 90 см. вис. мање дрвореза, метална позлата „ 120.—

Крст престолни од метала, добро позлаћен, сав гравиран, са емалир. Распјатијем и Евангелистима, висина 68 см. фина израда Дин. 170.—

Исти крст лакше израде висина 60 см. „ 105.—

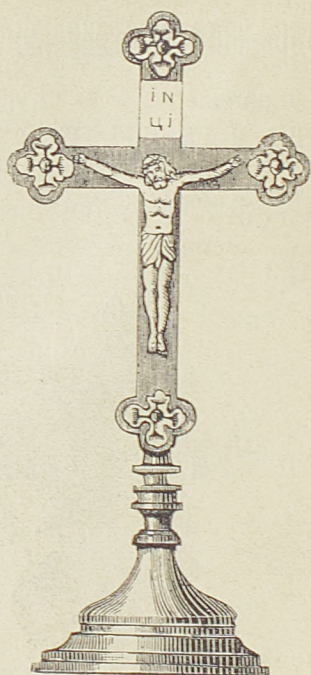


№ 2.

Крст за водосвећење, окован у кина — сребро са стопом, слика № 2 Дин. 60.—

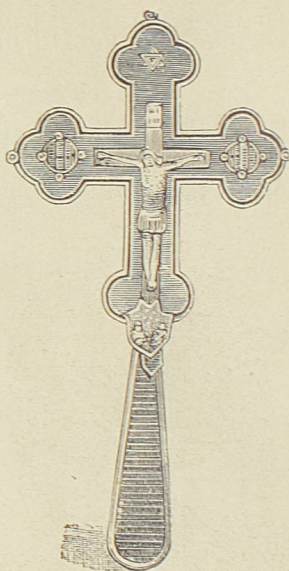
Крст за водосвећење, дрвени са стопом позлаћен са Распећем, поде-сан за општ. судове

Дин. 24.—



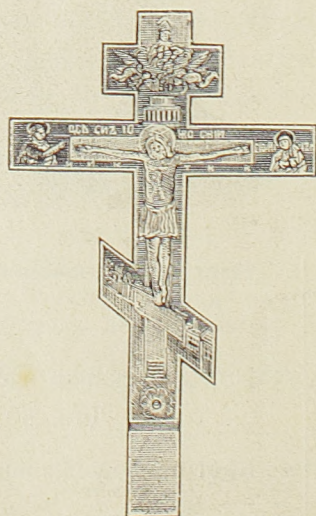
Л2 3.

Крст од кина сребра фини са емалир. Рас-
пјатијем. слика Л2 3 Дин. 76.—



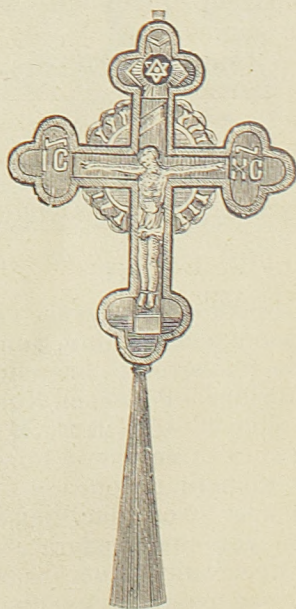
Л2 4.

Крст ручни за водосвећење
од сребра, послаћен са грав.
Распјат, сл. Л2 4 Дин. 86.—



Л2 5.

Крст ручни од метала мелхиора, позлаћен,
са гравир. Распјатијем, сл. Л2 5 Дин. 48.—
Исти крст мања " 45.—
Крст дрвени ручни " 12.—

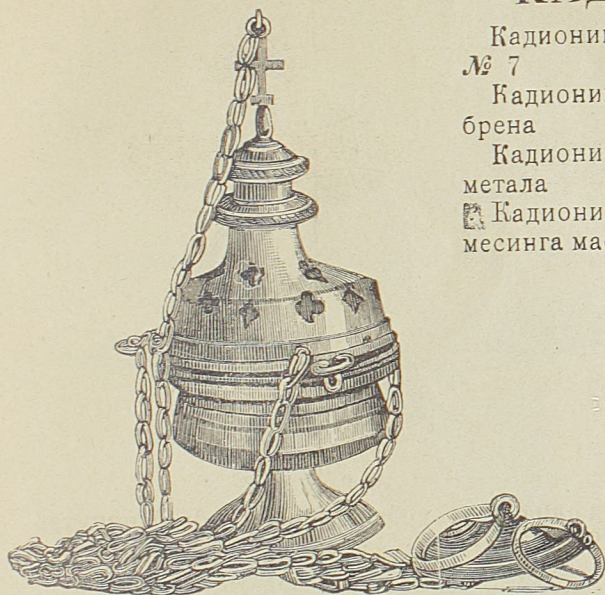


Л2 6.

Крст ручни за водосвећење од метала
мелхиора позлаћен, са гравираним Рас-
пјатијем слика Л2 6 Дин. 20 —

КАДИОНИЦЕ

Кадионица од кина сребра, сл.	
№ 7	Дин. 36.—
Кадионица од мелхиора посре-	
брена	Дин. 26.—
Кадионица од белог	
метала	„ 15.—
Кадионица од жутог	
месинга масивно ливена	„ 11.—



№ 7.

Путир с прибором сав од сребра, позлаћен, гравирани, фина израда, слика № 8 и 8 а
Дин. 650.—

Путир с прибором од метала мелхиора, чаша и кашичица од сребра, позлаћен, гравирани и фина израда
Дин. 300.—

Исти путир мањи „ 270.—

Путир с прибором од метала мелхиора, позлаћен, гравирани и фина израда
Дин. 150.—

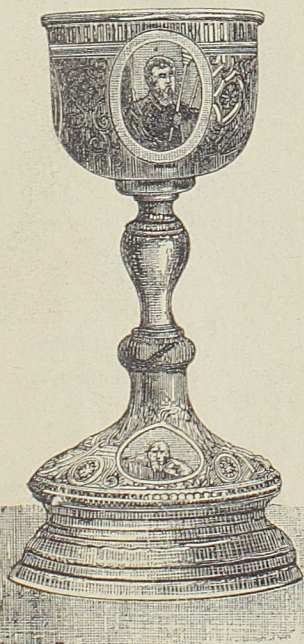
Исти путир мањи „ 140.—

„ „ још мањи „ 130.—

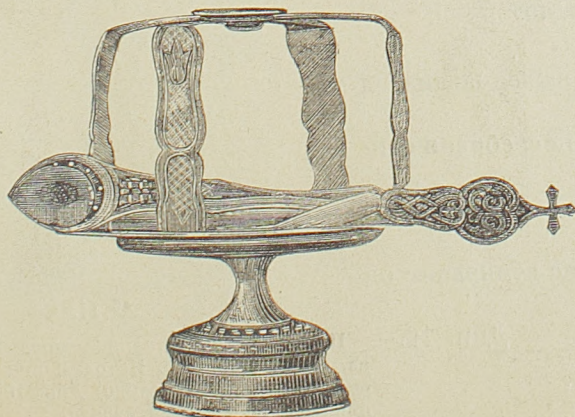
„ „ „ „ „ 120.—

(Уз путир иде: дискос, звездица, ложица и копље, слика № 8 а).

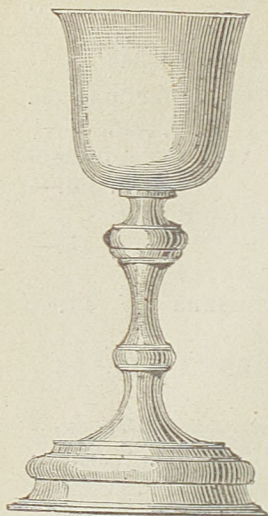
ПУТИРИ



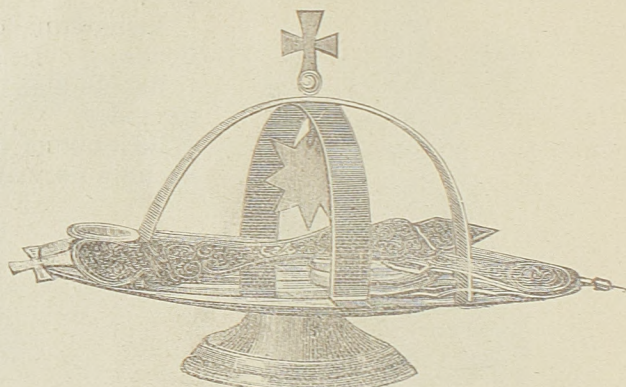
№ 8



№ 8 а.



№ 9.



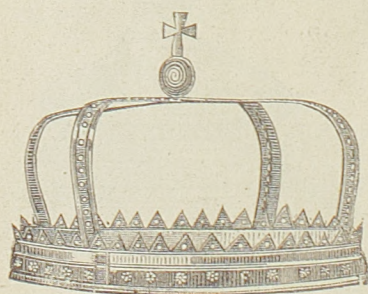
№ 9а.

Путир с прибором од алпака посребрен (кина сребро) изнутра позлаћен, слика № 9 и 9 а Дин. 78.—

Путир с прибором од алпака изнутра позлаћен „ 55 —

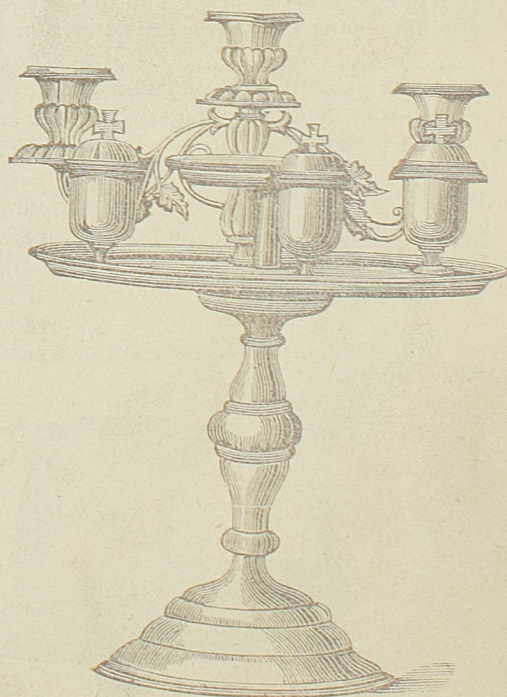
ПЕТОХЛЕБНИЦЕ

ВЕНЦИ



№ 10.

Пар венаца за венчавање од
белог алпака посребрени сли-
ка № 10 Дин. 36.—



№ 11.

Пар венаца за венчавање од
белог алпака Дин. 16.—

Петохлебница од алпака посребрена I-а грав.
сл. № 11 Дин. 120. Петохлебница од алпака по-
сребрена (кина — сребро) Дин. 100.— Петохлеб-
ница од алпака фина израда Дин. 60.—

ЧИРАЦИ

Пар чирака за часну трапезу масивно ливени
и полирани од месинга, висине 47 см. сл. № 12

Дин. 56.—

Исти чираци вис. 40 см.

„ 48.—

„ „ „ 32 „

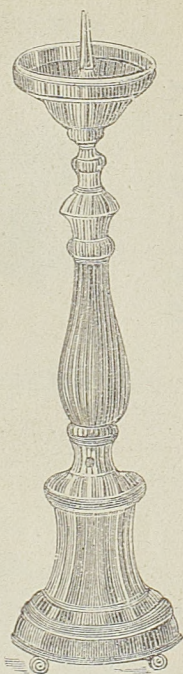
„ 40.—

Пар чирака од алпака посребр. (кина-
сребро) вис. 32 см.

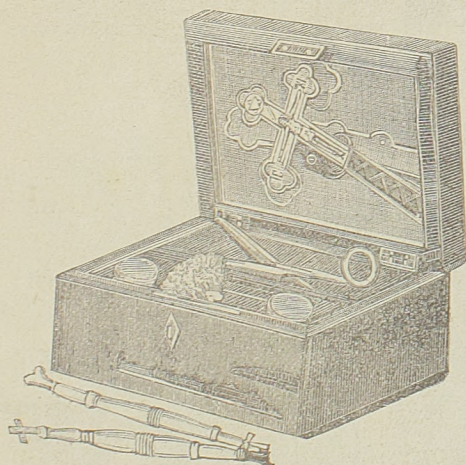
„ 50.—

Пар чирака од алпака висине 32 см.

„ 45.—



№ 12.

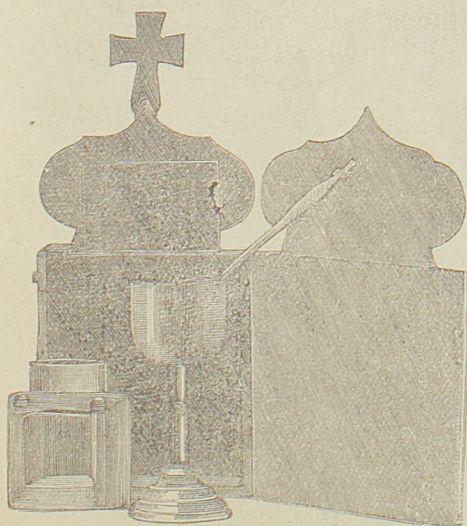


№ 13.

Кутија за крштење с
прибором, слика № 13

Дин. 16.—

Кутија мања „ 12.—

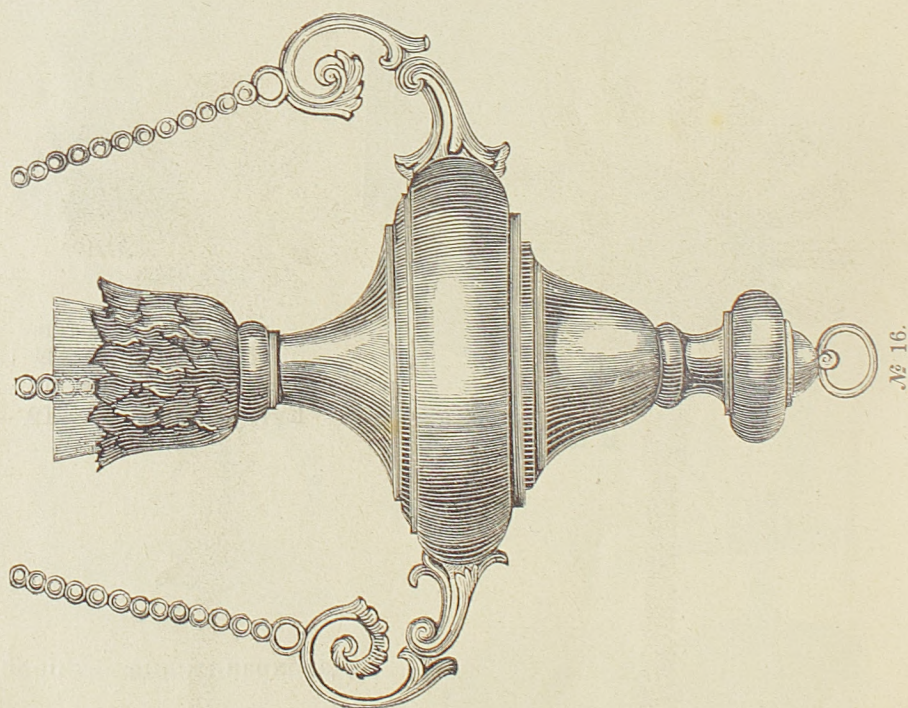
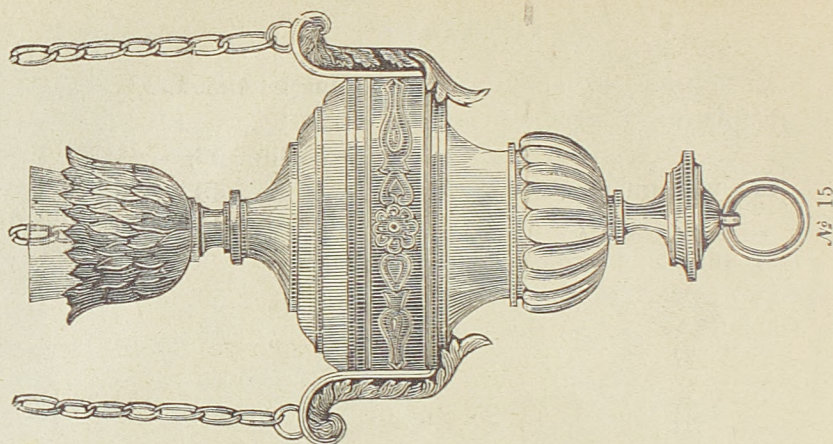


№ 14.

Дарохранилница за прич.
болесника, с путиром и ка-
шичицом од метала мелхи-
ора, позлаћена, слика № 14

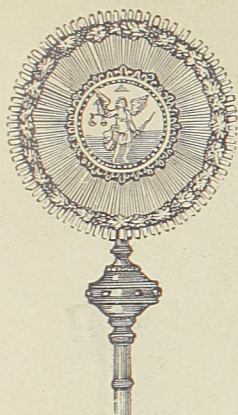
Дин. 36.—

КАНДИЛА



Кандило од алпака посребрено за цркву, слика № 15	Дин. 36.—
Кандило од алпака, слика № 16	„ 20.—
Кандило од белог метала	„ 6.—
Кандило од жутог метала позлаћено веће	„ 10.—
Исто кандило мање	„ 8.—

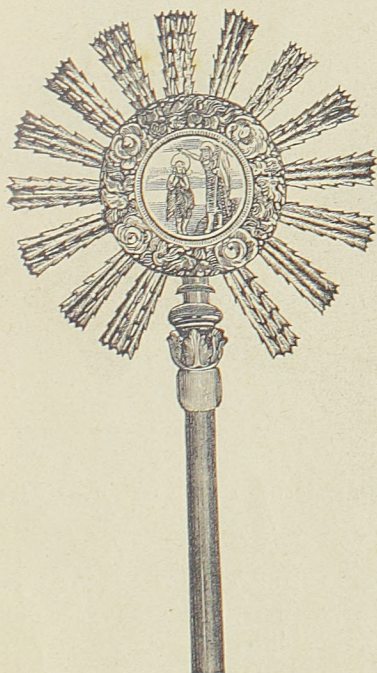
РИПИДЕ



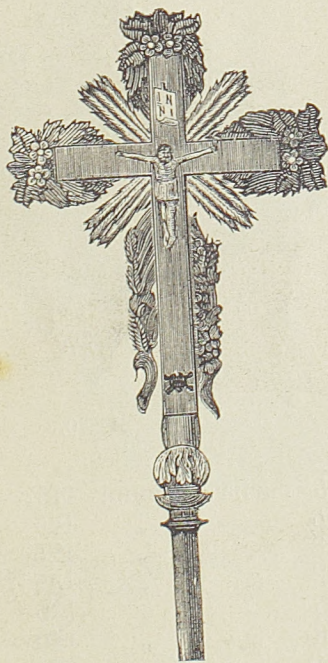
№ 17.

Рипиде или крст уз рипиде од метала
са маланим иконама и дрвен. штанглом
сл. № 17 комад Дин. 120. —

Рипиде или крст уз рипиде
од бронзе без иконе комад „ 28.—



№ 18.



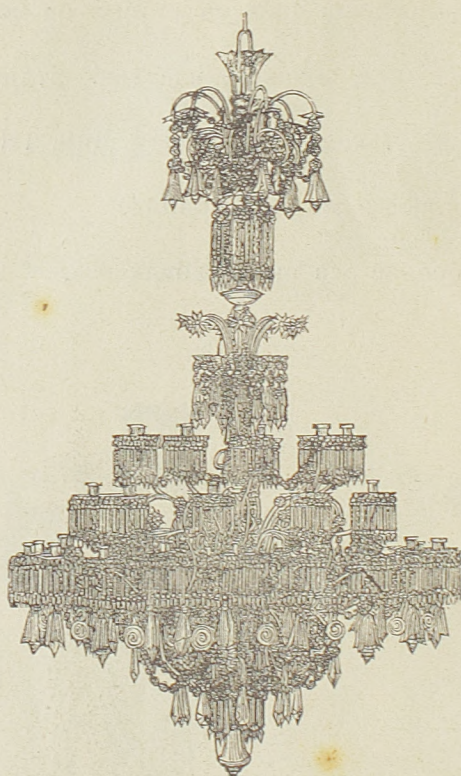
№ 19.

Рипиде или крст уз рипиде
фино дрворезане, позлаћене са
живописаним иконама и анђе-
лима слика № 18 или 19 ком.
Дин. 75.—
Рипиде исте, лакши дрворез
Дин. 50.—

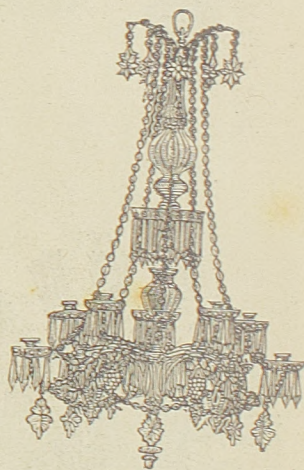
Чираци уз рипиде, од жутог
месинга, фино израђени на цр-
ним моткама, комад Дин. 12.—

ПОЛИЈЕЛЕЈИ

од финога сеченога стакла и месинга слика № 20.



№ 20.

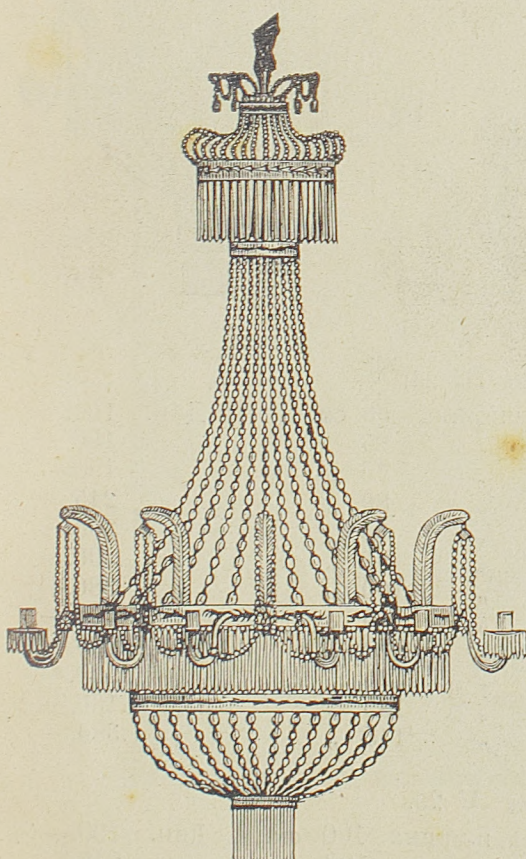


№ 21.

од	5	свећа	висина	115,	см.	ширина	65	см.	Дин.	100.—
"	6	"	"	120	"	"	70	"	"	120.—
"	8	"	"	125	"	"	75	"	"	165.—
"	12	"	"	135	"	"	82	"	"	180.—
"	15	"	"	135	"	"	85	"	"	220.—
"	18	"	"	140	"	"	90	"	"	275.—
"	24	"	"	163	"	"	105	"	"	340.—
"	32	"	"	188	"	"	105	"	"	490.—
"	36	"	"	200	"	"	110	"	"	690.—
"	42	"	"	220	"	"	130	"	"	880.—
"	48	"	"	230	"	"	135	"	"	1.100.—
"	54	"	"	240	"	"	140	"	"	1.240.—
"	60	"	"	250	"	"	145	"	"	1.650.—
"	72	"	"	270	"	"	160	"	"	2.050.—
"	84	"	"	300	"	"	180	"	"	2.480.—
"	102	"	"	360	"	"	210	"	"	2.750.—
"	120	"	"	420	"	"	250	"	"	3.400.—

Слика № 21.

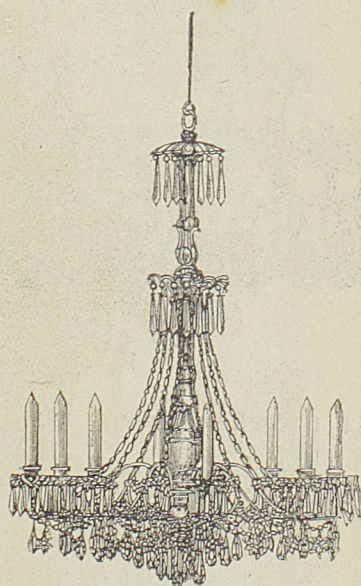
од	6	свећа,	висина	90	см.	ширина	55	см.	Дин.	80.—
"	8	"	"	95	"	"	60	"	"	90.—
"	10	"	"	100	"	"	65	"	"	100.—
"	12	"	"	110	"	"	70	"	"	120.—
"	15	"	"	115	"	"	72	"	"	150.—
"	16	"	"	120	"	"	75	"	"	155.—
"	18	"	"	125	"	"	80	"	"	165.—
"	20	"	"	130	"	"	85	"	"	180.—
"	21	"	"	135	"	"	90	"	"	195.—
"	24	"	"	140	"	"	95	"	"	235.—
"	32	"	"	150	"	"	100	"	"	360.—
"	36	"	"	160	"	"	105	"	"	490.—



№ 22.

Слика № 22.

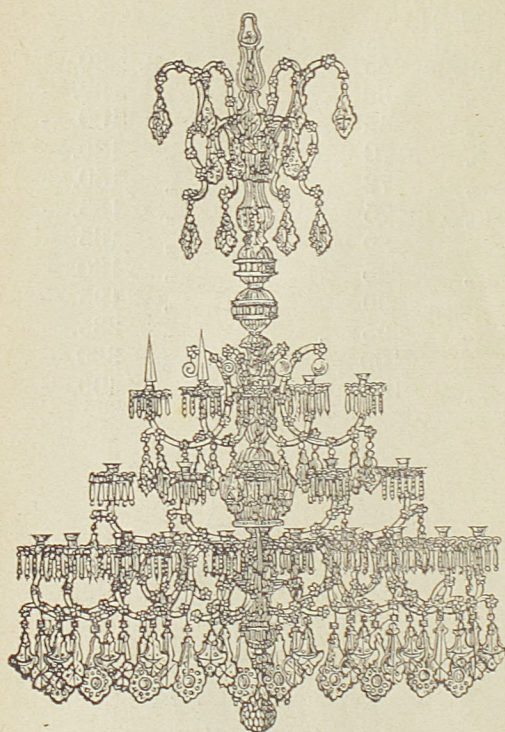
од	4	свеће	висина	85	см.	ширина	60	см.	Дин.	50.—
"	6	"	"	105	"	"	80	"	"	90.—
"	8	"	"	147	"	"	94	"	"	125.—
"	10	"	"	165	"	"	100	"	"	170.—
"	12	"	"	188	"	"	115	"	"	230.—
"	18	"	"	200	"	"	120	"	"	300.—
"	24	"	"	210	"	"	126	"	"	400.—
"	36	"	"	236	"	"	141	"	"	690.—



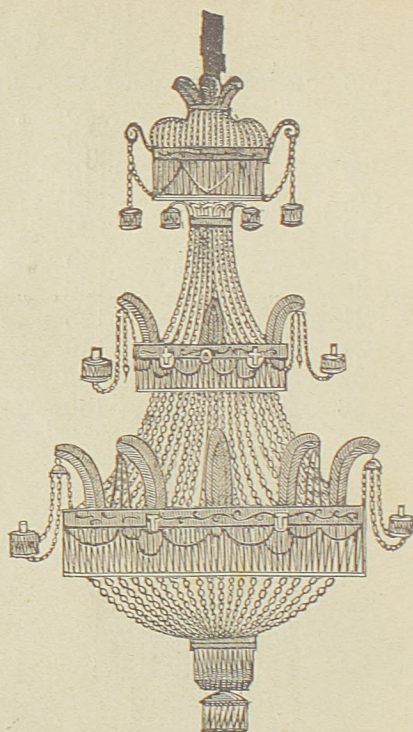
№ 23.

Слика № 23.

од 5 свећа,	вис.	100 см.	шир.	60 см.	Дин.	100.—
од 6	"	"	110	"	"	110.—
шир.	75 см.			"	"	140.—
од 8 свећа,	вис.	110	"	"	"	195.—
шир.	80 см.			"	"	220.—
од 10 свећа,	вис.	125	"	"	"	
шир.	86 см.			"	"	
од 12 свећа,	вис.	136	"	"	"	
шир.	90 см.			"	"	



Лампа № 24.



Лампа № 25.

Слика Лампа № 24.

од	6	свећа,	висина	105	см.	ширина	60	см.	Дин.	100.—
„	8	„	„	110	„	„	65	„	„	150.—
„	10	„	„	115	„	„	70	„	„	190.—
„	15	„	„	125	„	„	80	„	„	245.—
„	18	„	„	135	„	„	90	„	„	260.—
„	20	„	„	135	„	„	90	„	„	300.—
„	24	„	„	140	„	„	100	„	„	380.—
„	32	„	„	165	„	„	110	„	„	490.—
„	36	„	„	180	„	„	120	„	„	660.—
„	42	„	„	200	„	„	125	„	„	960.—
„	48	„	„	230	„	„	135	„	„	1.160.—
„	60	„	„	250	„	„	145	„	„	1.380.—

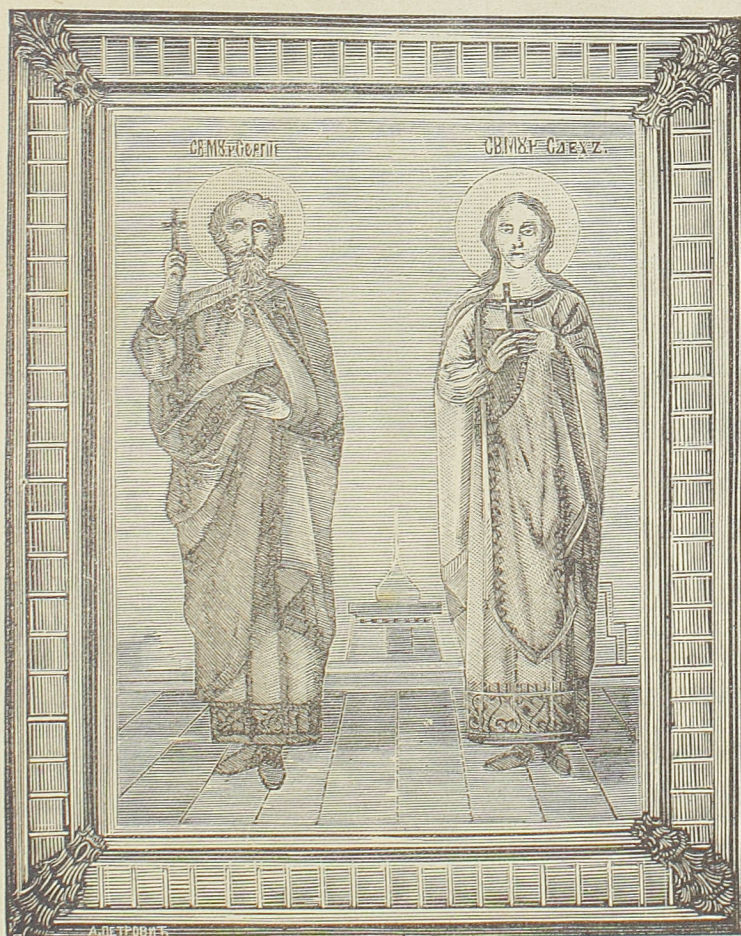
Слика Лампа № 25.

од	12	свећа,	висина	141	см.	ширина	100	см.	Дин.	190.—
„	15	„	„	165	„	„	108	„	„	240.—
„	18	„	„	188	„	„	115	„	„	285.—
„	21	„	„	195	„	„	120	„	„	415.—
„	24	„	„	210	„	„	126	„	„	550.—
„	32	„	„	230	„	„	135	„	„	630.—
„	36	„	„	236	„	„	141	„	„	660.—
„	42	„	„	240	„	„	146	„	„	770.—

од 48	свећа, ⁶	висина 250	см.	ширина 150	см.	Дин. 960.—
" 54	"	" 260	"	" 156	"	" 1.300.—
" 60	"	" 265	"	" 161	"	" 1.500.—

Поред овде побројаних полијелеја имамо на стоваришту још по разним нацртима, као што се могу поручити и по сасвим новим нацртима.

И К О Н Е



№ 26.

Једна икона израђена на платну у строго православног стили,
 вис. 68 см. шир. 55 см. са лепим позлаћ. рамом, шир. 8 см. слика
 № 26 — ма ког Светитеља Дин. 24.—
 Иста икона вис. 63 см. шир. 48 см. " 20.—
 " " " 50 " " 40 " " 15.—
 Исте иконе, но без рама Дин. 20—16—12
 Бољи и тежи рамови извршују се по поруци.

Л^о 27.

Иконе веће, живописане, такође на платну у строго православног духу, израђујемо по поруци са најумеренијим ценама.

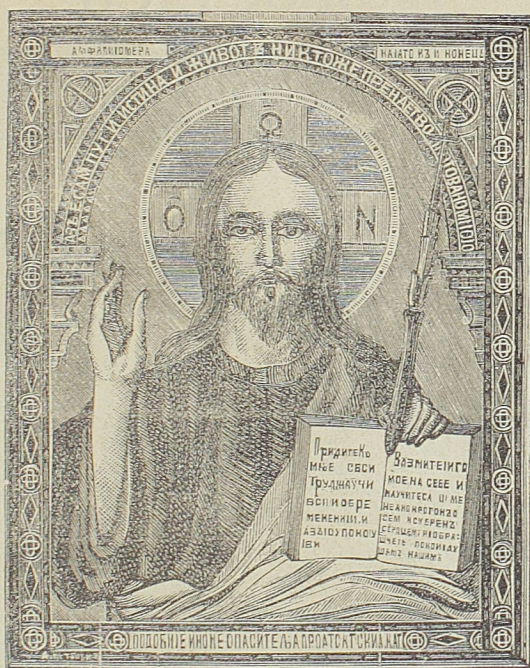
Икона целивајућа на дасци или лиму лепо израђена, без рама, сл. Л^о 27 висина 26 см. ширина 22 см. ма ког светитеља Дин. 8.—

Веће иконе на дасци или лиму по поруци.

Икона на платну израђена такође у строго православног стила, висина 26 см. ширина 22 см. са лепим рамом ширина 3 см. слика Л^о 28, ма ког светитеља

Дин. 7.—

Л^о 28.



№ 29.

Икона литографисана, лакована, на платну, такође у строго православном духу, вис. 26 см. шир. 22 см. са лепим рамом шир. 3 см. сл. № 29, ма ког светитеља, нарочито за сеоске домове Дин 3.—

Г. г. свештеницима, који би хтели да набаве ових икона већу количину за своје парохијане, дајемо знатан рат.

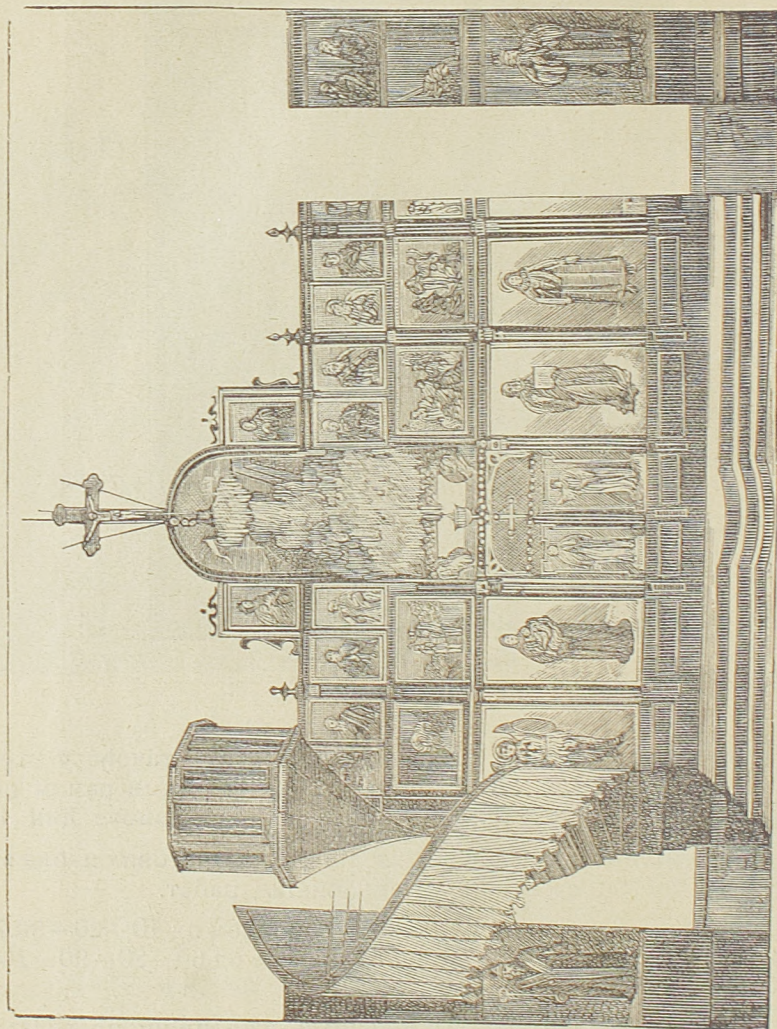
Иконе позлаћене на дасци, оковане металом од 10—20—30—40 дин., исте иконе оковане сребром и позлаћене од 60—80—90—100—120—150—200 дин.

Све овде побројане иконе израђују и живопису православни живописци, који одлично и скроз познају нашу црквену историју живописа. Поред икона, које нарочито спремамо за домове свечара, примамо наручбине и целих црквених иконостаса, како за иконе, тако и за дрворезачки, столарски и позлатарски посао по најумеренијој цени. —

Опширан опис иконостаса доносимо са страни 14 и 15 овога ценовника

На православном српском свештенству лежи одговорност и морална обавеза, да у православној српској цркви и у сваком православном дому заузме место икона живописана у строго православном духу а кад је већ могућност ту, апелујемо на пречасно православно српско свештенство, да обрати пажњу на нашу радњу у којој се такве иконе добити могу.

ИКОНОСТАСИ



№ 30.

Иконостас целокупан са јстоларским, дрворезачким и позлатарским радом као и живописом израђујемо

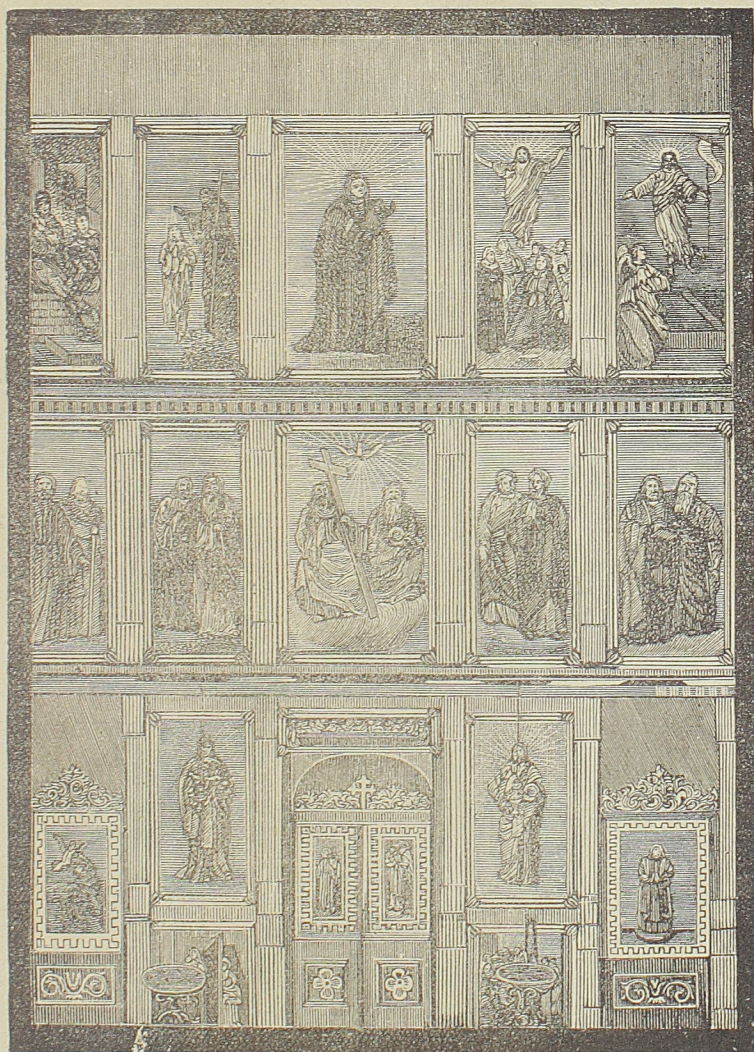
од Дин. 3.000—10.000—20.000.

Цена зависи од величине иконостаса, позлатарског украса, и вештачко живописаних икона. Слика № 30 представља иконостас цркве зеничке у Босни, који је целокупан са иконама и позлатарским послом коштао око

Фор. 2500.

Слика № 31, иконостас је цркве радљевске у селу Радљеву округа ваљевског, израђен за цену од

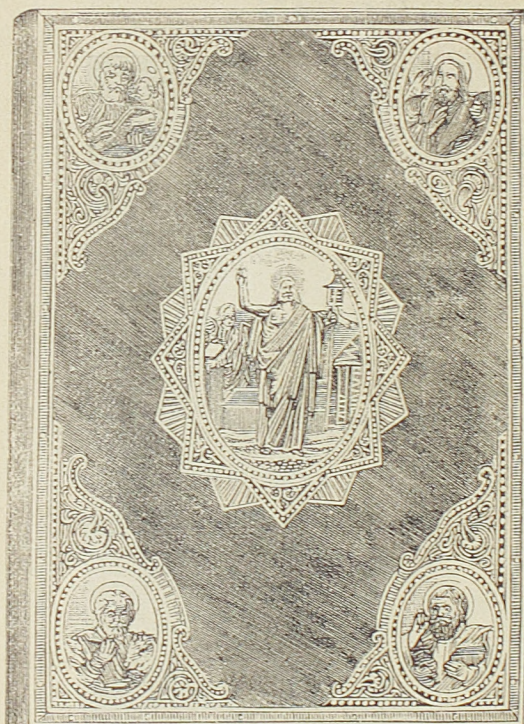
Дин. 3.000.



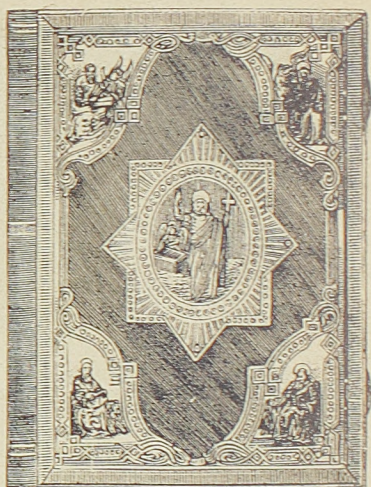
№ 31.

Поред ових иконостаса, израдили смо иконостасе за цркве :
 пѣтничку у округу ваљевском, божевачку у окр. пожаревачком,
 дрењску у округу ваљевском и параћинску у окр. моравском, где
 се могу видети изјаве и благодарност свештеника и татора, поме-
 нутих цркава на завршетку овога ценовника.

ЕВАНГЕЛИЈА



№ 32



№ 35.

Евангелије на великом колу у ка-
дифи повезано и оковано са Еванге-
листима у металу с позлатом слика
№ 32

Дин. 180.—

Евангелије на средњем колу у ка-
дифи повезано и оковано са Еванге-
листима у металу с позлатом, сли-
ка № 33

Дин. 90.—



№ 34.



№ 33.

Евангелије на средњем колу лакше у кадифи повезано и оковано са Еванге-
листима у металу с позлатом, слика № 34

Дин. 60 —

Евангелије на малом колу у кадифи повезано, слика № 35

„ 45.—

КЊИГЕ ЦРКВЕНЕ

а) на великом колу :

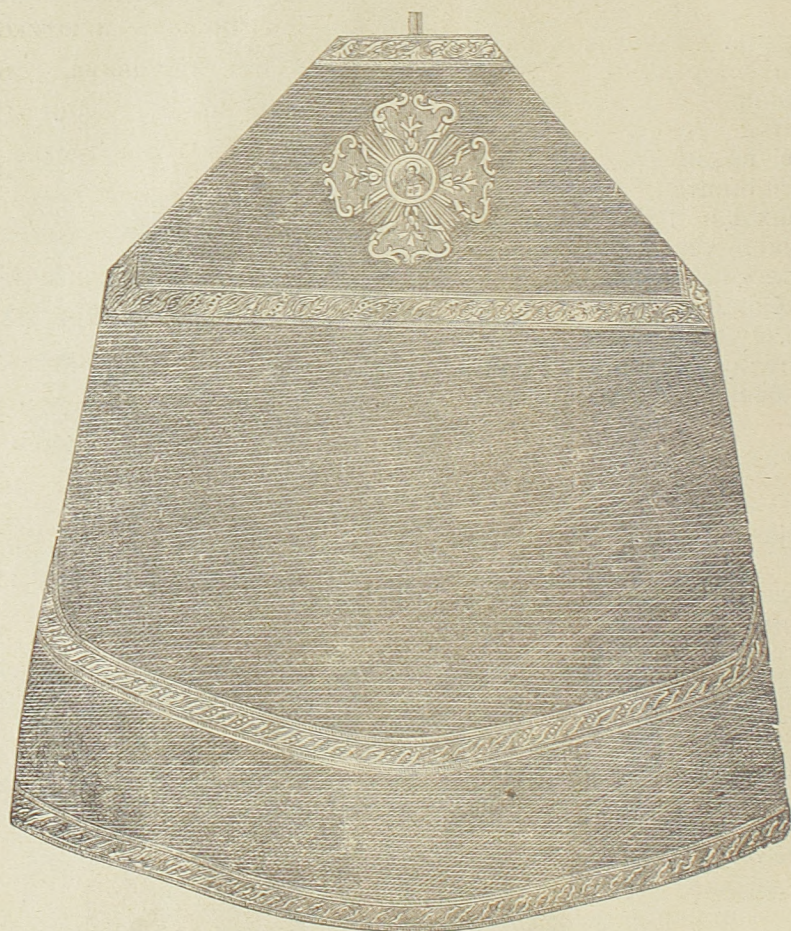
Минеја месечних 12 свезака на великом колу у кожном повезу	Дин. 162.—
Триодион на великом колу у кожном повезу	„ 26.—
Пентикостар на „ „ „ „ „	„ 22.—
Требник „ „ „ „ „	„ 28.—
Апостол „ „ „ „ „	„ 24.—
Минеј празн. „ „ „ „ „	„ 26.—
Минеј општи „ „ „ „ „	„ 26.—
Октоих I и II део на великом колу у кожном повезу	„ 40.—
Типикон (устав цркв.) на вел. колу у кожном повезу	„ 30.—
Ирмологија на великом колу у кожном повезу	„ 8.—
Молебнo преније на великом колу у кожном повезу	„ 7.—
Србљак „ „ „ „ „	„ 22.—
Евангелије страсно на великом колу	„ 15.—
Службеник на великом колу у кожном повезу	„ 12.—

б) на средњем колу :

Минеја месечних 12 свезака на средњем колу у кожном повезу	Дин. 112.—
Триодион на средњем колу у кожном повезу	„ 20.—
Пентикостар на „ „ „ „ „	„ 15.—
Апостол „ „ „ „ „	„ 16.—
Минеј празн. „ „ „ „ „	„ 18.—
Минеј општи „ „ „ „ „	„ 14.—
Октоих I и II део на средњем колу у кожном повезу	„ 20.—
Типикон (устав цркв.) на средњем колу у кож. пов.	„ 20.—
Часловац на средњем колу у кожном повезу	„ 2.50
Псалтир „ „ „ „ „	„ 2.50
Службеник „ „ „ „ „	„ 7.—
Парохијалник (требник) за парохиску потребу свештеничку у кожи повезан	„ 12.—
Проскомидија лист	„ 0.50
Библија у кожном повезу	„ 8.—
Библија у брошури	„ 6.—
Литургија: Јованова, Василијева, Глигоријева ком.	„ 3.—
Тумачење Еванђеља са беседама од Архимандрита Фирмилијана у тврдом повезу	„ 12.—
Тумачење Еванђеља са беседама у брошури	„ 10.—
Кључ за лако изналагање степена сродства	„ 1.20

ОДЕЈАЊЕ ЦРКВЕНО

1.) Кадифено одело I квалитета



№ 36.

Одежда од најфиније венецијанске кадифе ма које боје, са срма-ширитом од 50 и 40 мм. са штикованим великим крстом на леђима, слика № 36 Дин. 360.—

Стихар од fine свиле, у морантиху са два реда срма-ширита од 22 мм. слика № 37 „ 160.—

Епитрахил од исте кадифе, као и одежда, са срма-ширитом, штикованим крстовима, слика № 38 „ 120.—

Наруквице од исте кадифе са срма-ширитом и штикованим крстовима, слика № 39 „ 40.—

Појас од исте кадифе са срма-ширитом и штиков крстом слика № 40 „ 30.—



№ 38.

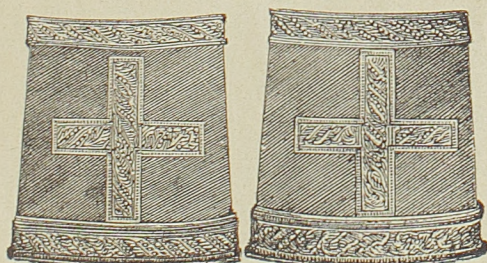


№ 37.

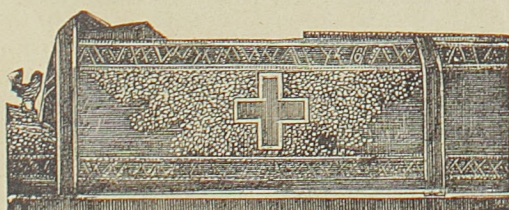
Дарак за путир од исте кадифе са срма францлама и штикованим крстовима, слика № 41 Дин. 40.—

Дарак за дискос од исте кадифе са срма францлама и штикованим крстом, слика № 42 Дин. 35.—

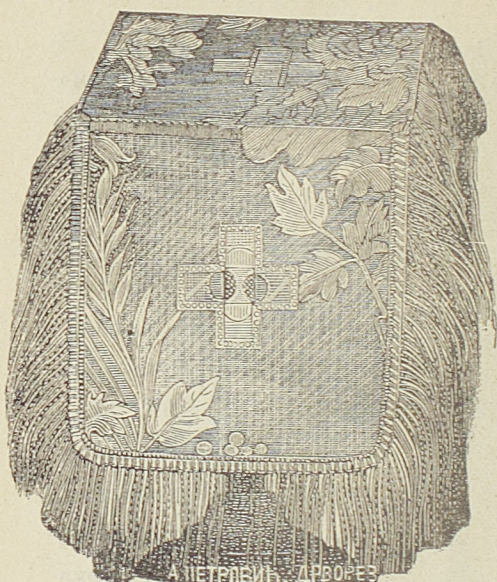
Ваздух од исте кадифе са срма ширитом, штикованим крстом и осталом израдом, слика № 43 Дин. 50.—



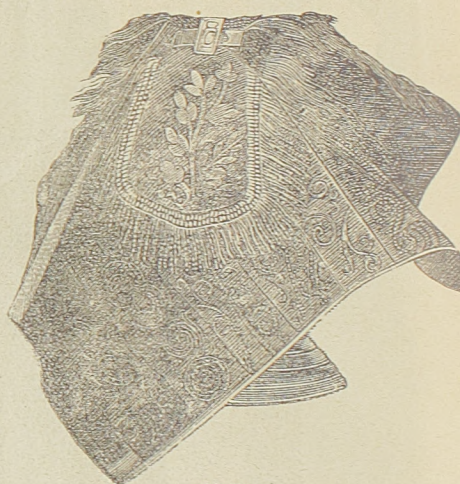
№ 39.



№ 40.



Л. 41.



Л. 42.



Л. 43.

2) Кадиџено одело II квалитета.

Одежда са ужим срма-шир.
 Стихар од лакше свиле са ужим срма-шир.
 Епитрахил са ужим срма-шир.
 Наруквице са ужим срма-шир.
 Појас " " "
 Дарак за путир са ужим срма-шир.

Дин. 220.—
 " 95.—
 " 65.—
 " 26.—
 " 20.—
 " 35.—

Дарак за дискос са ужим срма-шир-
Ваздух са ужим срма-шир.

„ 30.—
„ 44.—

3.) Одјејање од штофа [Квалитета.

Одежда од (леонише) златотканог штофа са ширитом и фином израдом, слика № 44. Дин. 160.—



№ 44.

Стихар од полусвилене материје са ширитом и фином израдом Дин. 60.—

Епитрахил од истог штофа, као и одежа са ширитом и фронтлама слика № 45 Дин. 36.—

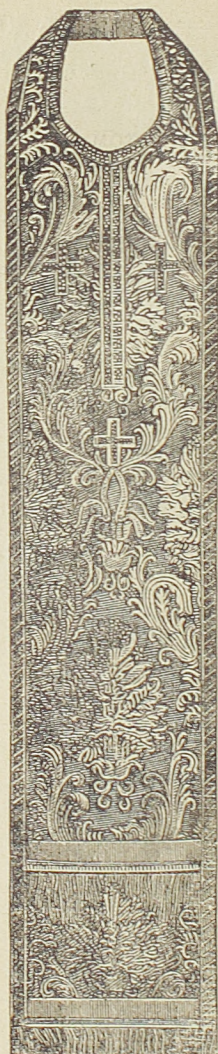
Наруковице од истог штофа са ширитом и крстом, слика № 46 Дин. 18.—

Појас од истог штофа са ширитом „ 15.—

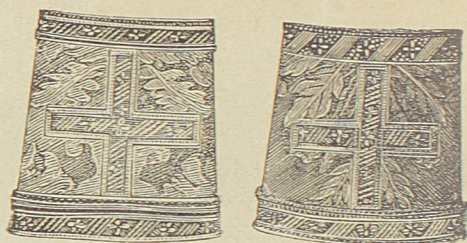
Ваздух „ „ „ „ 30.—

Дарак за путир од истог штофа са ширитом „ 20.—

Дарак за дискос од истог штофа са ширитом „ 20.—



Лз 45.



Лз 46

4) Од штофа II квалитета

Одежда од лакшег штофа са ширитом и осталом израдом Дин. 130.—

Епитрахилъ истог штофа са ширитом Дин. 26.—

Наруквице од истог штофа са ширитом Дин. 16.—

Појас од истог штофа „ 14.—

Стихар од вунене материје „ 38.—

Дарак за путир од истог штофа као и одежа са ширитом Дин. 15.—

Дарак за дискос од истог штофа са ширитом Дин. 15.—

Ваздух од истог штофа са ширитом „ 20.—

5) Од штофа III квалитета

Одежда од лакшег штофа, са ширитом и осталом израдом Дин. 72.—

Стихар од памучне метерије „ 28.—

Епитрахилъ од истог штофа као и одежа са ширитом Дин. 16.—

Наруквице од истог штофа са ширитом „ 10.—

Појас од истог штофа са ширитом „ 8.—

Ваздух и дарци за путир и дискос од истог штофа са ширитом, све Дин. 40.—

У овај квалитет спада и одјејање од црног сомота са белим ширитом за страсну недељу.

Стихар ђаконски са ораром од штофа I квалитета са ширитом Дин. 260.—

Стихар ђаконски са ораром од штофа II квал. са ширитом „ 190.—

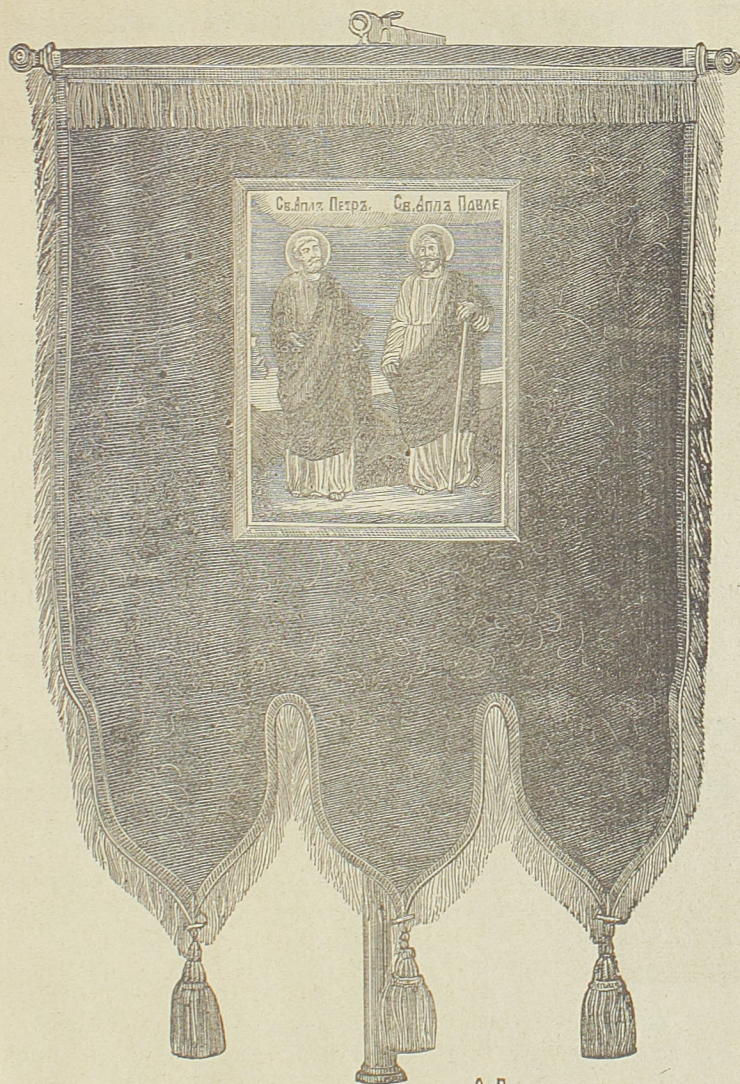
Стихар ђаконски са ораром од штофа III квалитета са ширитом „ 110.—

Стихар ђачки од кретона „ 13.—

Стихар ђачки од (леонише) златотканог штофа „ 40.—

Убрус од свилене материје са крстом „ 8.—

БАРЈАЦИ



А. П.

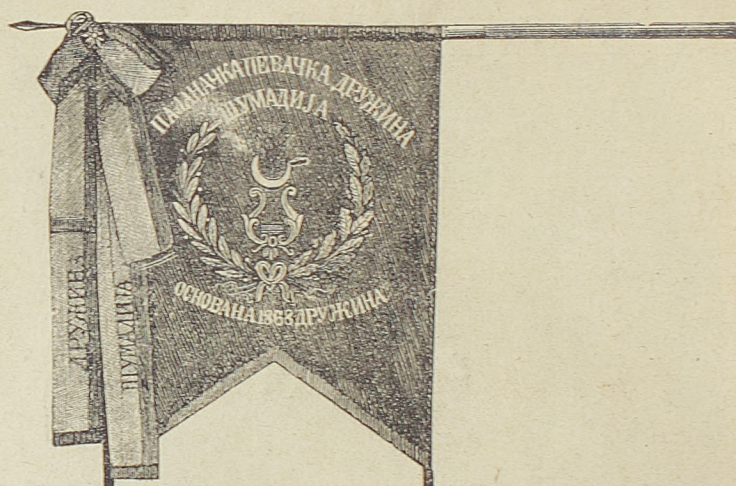
№ 47.

Барјака за литије од вунене или свил. дамаске, кадифе, златотканог штофа са живописаним или везеним иконама и осталим приборима, слика № 47 од Дин. 90.—4.000.—

Барјака за погреб од црне чоје Дин. 50.—

Барјака за погреб од црне чоје боља израда „ 80.—

ЗАСТАВЕ



№ 48.

Заставе за корпорације, друштва, везене са лавровим¹ венцима
и тракама, слика № 48 од Дин. 180.—1.000.—

ПЛАШТАНИЦЕ



№ 49.

Плаштаница, живописана израда са позлаћ. ширитом и фран-
цлама од наоколо или сасвим везени, слика № 49 од Дин. 72—6.000.—

Н Е Б А



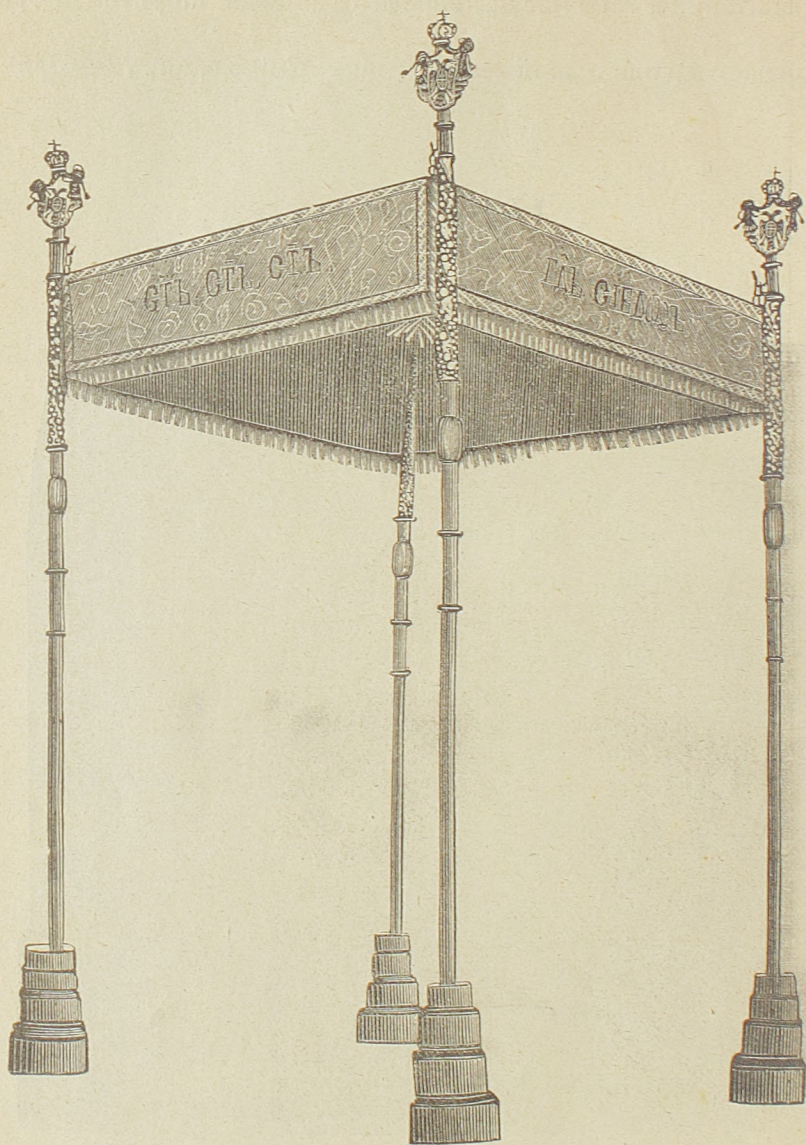
№ 50.

пос
свилбо од вунене материје са бојадисаним куглама и штанглама
Г

кожице ле дамаске, кадифе са живописаним Свет. Духом или
избора п

Горња чка № 50 и 51, од
постављена и
нутра и т. д. ко

Дин. 240.—7.000.—



№ 51.

ПОКРИВАЧИ

Покривача за часну трапезу од разног квалитета, као
нене материје, штофа позлаћеног, кадифе, свиле, дамаске свиле
од Дин. 6/

Мера за покриваче шаље се: ширина, дужина, и в
трапезе.

Покривача за налоњу од вунене дамаске, с
штофа позлаћ, кадифе и т. д. опточене са фран
крстовима у средини о

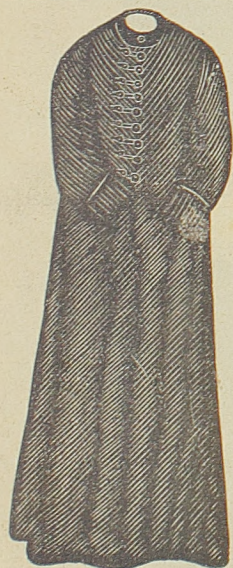
СВЕШТЕНИЧКО ОДЕЛО

Доња или горња хаљина од финог атласа или свиле црне у рипсу или морантиху, слика 52—57 коштају од Дин. 108 до 144, зависи од избора мустара.

Доња или горња хаљина од финог первијана или чоје плаве или црне боје Дин. 76.—

Доња или горња хаљина	од камгарна	I квал.	"	58.—
"	"	II	"	52.—
"	"	" иберл. (брон)	I	65.—
"	"	" ферд. алап.	I	50.—
"	"	"	II	45.—
"	"	"	III	38.—
"	"	" сатина	I	50.—
"	"	"	II	45.—
"	"	"	III	38.—

Горња хаљина, кратка до колена, ма од које горње материје, кошта јефтиније Дин. 6.—



М 52.



М 53.

Слика 52 представља хаљину доњу каквог је изгледа напред. Слика 53 представља доњу хаљину, изгледа натраг. Слика 54 изглед горње хаљине напред. Слика 55 изглед исте хаљине натраг.

Слика 55 представља изглед горње хаљине напред, по кроју како православно свештенство носи у Аустроунгарској.

Слика 56 представља изглед исте хаљине натраг.

Ћурче од fine чоје или первијана са ђезијом Дин. 36.—

Горње хаљине коштају по горњој цени са фином вуненом поставом, у скуте и рукаве, у боји црвеној, плавој и црној; но са свиленом поставом, или од ђезије, више са Дин. 12.—

Горње хаљине зимске од добре чоје или первијана са ћурчис. кожицом поставом, коштају од дин. 120 — до 240.— зависи од избора поставе лакше и финије.

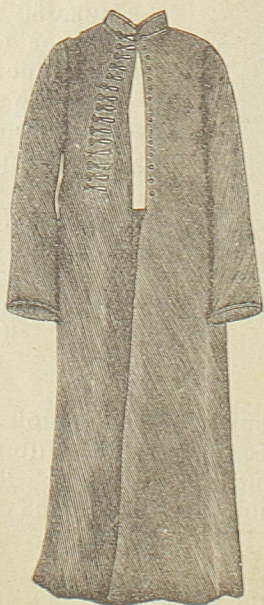
Горња хаљина на форму капута од финог ластика са штофом постављена и до струка фатирана са сомотском јаком, џеповима изнутра и т. д. кошта Дин. 88.—140.—



№ 54



№ 55



№ 56.



№ 57.

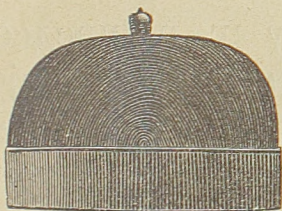
Раса ма од које означене материје сразмерно кошта са дин. 18.— скупље од горњих хаљина, из узрока што више материје за исту треба и т. д.

Полу-раса дин. 8.— скупље од горњих хаљина.

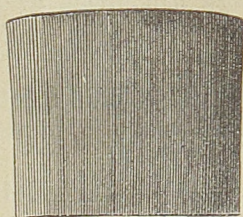
Капа свештеничка од најфинијег первијана, са кумашем од најфиније венецијанске кадифе, са свиленом поставом и сасвим постојаном израдом, слика № 58 Дин. 8.—

Капа свештеничка сва од најфиније кадифе „ 18.—

Кутија плехана за капу или камилавку „ 1.—



№ 58.



№ 59.

Камилавка од најфиније кадифе плаве или црне боје слика № 59 Дин. 20.—

Камилавка од полусвиленог сомота плаве или црне боје „ 14.—

Камилавка од чоје „ 8.—

Епанокамилавка (врхкапа) од фердин. „ 16.—

Епанокамилавка (врхкапа) од финог руског крепа „ 56.—

Појас свилени црвени протојерејски дужине 80 см. ширине 16. см. са свиленим пантљикама „ 12.—

Појас свилени црвени протојерејски, ужи дужине 80 см. са свиленим пантљикама „ 10.—

Појас свилени плави свештенички, дужине 80 см. са свиленим пантљикама „ 10.—

Појас свилени ма од које горње уже пантљике, дужине 80 см. са памучним пантљикама за везивање „ 6.—

Према поручбини нужно је само назив материје казати и према томе хаљине ће се израдити и поштом свакоме послати.

При свакој поручбини треба послати 50% у напред од вредности поручених ствари и ко ово учини, првенствено се ове поручбине извршују, а остатак суме поручиоц ће исплатити пошти, кад поручбину прими.

Кома поручбина неби била по вољи, а плаћена је, примамо је натраг а новац потпуно враћамо или другом поручбином замењујемо.

Ко је једанпут код нас одело направио ма у ком размаку времена, мера се његова чува за будуће поручбине.

Пошто се поручбине већином извршују по писменој поруци, у том случају где нема сантиметра или стручног кројача, који би меру узео; г. г. Свештеници могу измерити концем дужину нај-

дуже хаљине без јаке, а другим себи око појаса ширину, према овоме израдићемо хаљину; но ако неби била по вољи, примамо је натраг.

Овај ценовник са овим ценама важиће за свакога нашега муштерију дотле, док се новим ценовником не замени.

Сва г. г. свештеници, који у току, године дана пазаре лично за цркву или манастир, на крају године нек нам изволе јавити величину суме од које ће се 1% од зараде послати фонду свештеничких удовица и сирочади или фонду сиромашних богослова.

Цене се разумеју у Београду само за готов новац.

Писма неплаћена не примају се.

НЗ. Свраћамо пажњу г. г. председника судова и учитеља осн. школа, а и свију других, да се иконе према предњим расписима у календару Жичи г. Епископа нишког ЕБр: 843 и 844 од 21 авг. пр. г. могу поручити у нашој радњи, која је снабдевена иконама у строго православног стила.

У Београду на св. Василија

1 Јануара 1899 год.

С поштовањем

Витомир Марковић и Павловић

Г. Г. В. МАРКОВИЋУ И ПАВЛОВИЋУ

ТРГ. ЦРКВЕНИХ УТВАРИ И ИКОНОСТАСА

Београд

Преко 20 година је претекло, како је наша радљевска црква саграђена. За све време до данас црква није имала потпуног иконостаса ни икона. Од кога је год затражен план за нараву потпуног иконостаса, сваки је тражио 15—до 20.000 динара, а најнижа је цена била 12.000 дин.

Црква немоћна да поднесе толике новчане жртве, свештенство и тутори ступише с Вама у погодбу и Ви нам за нашу пространу и велику цркву зготовисте целокупан иконостас, који није коштао ни пуне 3.000 динара.

Иконе су живописане у православној Русији, тако, да су израђене уметнички и у строго православног духу. Надлежна комисија за преглед икона извршила је преглед иконостаса у Беогр. Дух. Суду а у присуству Његовог Високопреосвештенства Митрополита Српског Господина Михаила. Како Његово Високопреосвештенство, тако и комисија изразили су се веома повољно о

уметничком раду икона, нарочито, кад су дознали, да цео иконостас не кошта ни четвртину цене, колико се код нас такви иконостаси наплаћују.

Свештеници и тутори Цркве Радљевске и овим путем захваљују Вам на Вашем труду, и веома су радосни, што могу Вашу радњу у овом погледу препоручити свима црквеним општинама, а нарочито сиромашним црквама као врло солидну у послу и врло умерену у цени.

25. Марта 1894.

у Радљеву.

срез тамнавски округ ваљевски.

(М. П.) Свештеник цркве Радљевске, Милутин М. Поповић

ТУТОРИ :

Драгосав Милутиновић, подп : М. М. Поповић Милан Јанковић

подп : М. М. Поповић

ГОСПОД. ВИТОМИРУ МАРКОВИЋУ И ПАВЛОВИЋУ

КРОЛАЧИМА СВЕШТЕНИЧКОГ И ЦРКВЕНОГ ОДЕЛА **Београд.**

Београдски духовни суд, актом својим од 11. октобра тек. год. Бр. 7656 преко протејереја окр. ваљевског известио нас је, да је комисија одређена од стране духовног Суда, прегледала иконе и рамове ; које сте ви за нашу цркву набавили и које су од ваше стране данас намештене на лицу места ; са којима су потписати потпуно задовољни.

Сматрамо за пријатну дужност, да овом приликом изјавимо дубоку благодарност Духовном Суду Београдском, на озбиљном старању ; док је се ова ствар довела до овог стања ; а тако исто захваљујемо и вама, што сте потпуно одговорили својој обвези и нашу цркву снабдели са овако дивним иконостасом ; са којим се и много богатије и на већем месту цркве подичити могу.

14 Децембра 1895 г.

у Петњици

Захвални Свештеник Петњички у окр. Ваљевском,

(М. П.) **Мих. Вићентијевић.**

СТАРАОЦИ ЦРКВЕНИ : Стојан Васиљевић, Миладин Марковић.

ПРЕПОРУКА

Давнашња жеља ниже потписане општине била је, да своју новосаграђену цркву украси са ликовима светитељским, који би одговорили њезином спољашњем изгледу. То је имала срећу у фирми Г. г. В. Марковића и Павловића, тргов. цркв. утвари из Земуна наћи људе, који су нашу свету православну српску цркву снабдели са иконама вјештачки израђеним у строго православног типу. Те се овим ниже потписана општина налази побуђена свима

српско-православним општинама у Босни и Херцеговини препоручити их, не само као вјештаке него и као честите и поштене људе са врло умјереним ценама.

11. Марта 1896 г.

у Зеници

Српско-православна општина

Гавро Гашић парох зенички

(М. П.)

Ђорђе Јефтић, Ђуро Лукић.

ГОСПОД. В. МАРКОВИЋУ И ПАВЛОВИЋУ

ТРГ. ЦРКВ. УТВАРИ, СВЕШТ. ХАЉИНА И ИКОНОСТАСА БЕОГРАД.

Поред усменог признања, не можемо пропустити, а да Вам и овим путем не изјавимо, да смо ми са иконостасом, који сте ви зготовили за нашу Божевачку цркву, потпуно задовољни.

На првом месту мора се признати, да је рад живописаних икона вештачки и у строго православног духу извршен. Преглед икона извршен је од стране надлежне комисије у Београдском Духовном Суду, која се веома повољно изразила о уметничком раду икона.

Тако исто заслужујете великог признања на вештачко израђеном дрворезу, као и на финој позлати. —

С тога Вам свештеник и тутори цркве Божевачке и овим путем захваљују на Вашем труду, што сте нашу цркву снабдели са овако лепим иконостасом, а у исто време сматрају за особиту част, што могу Вашу радњу препоручити, као врло тачну и солидну, и врло умерену у цени.

12. Децембра 1896 год.

Божевац.

Свештеник цркве Божевачке Живан Средојевић,
(М. П.) тутори цркве: Никола Јовић, Милорад Ракић

Г. Г. ВИТОМИРУ МАРКОВИЋУ И ИВАНУ ПАВЛОВИЋУ

ТРГОВ. ЦРКВЕНИ УТВАРИ И ОДЈЕЛАЊА БЕОГРАД.

Не можемо пропустити а да Вам и овим путем не изјавимо нашу истинску захвалност за израђени иконостас наше орашачке цркве у Дрену округу Ваљевском срезу Посавском што сведочи и комисијски преглед, који је над иконама извршен у Београдском духовном Суду, који овде доносимо:

Рађено 23 Октобра 1896 год. при Духовном Суду Београдском. По решењу Духовног Суда од 22 Октобра тек. год. Бр. 9153. престали су г. г. Васа Милић прота и председник Духовног Суда, Живко Југовић и Мита Андрејевић живописци и свештеник г. Срећко Синђелић, који су решењем овога Суда Бр. 9153 одређени да прегледају и приме иконе за нови иконостас цркве Орашачке, па су преглед ових икона, које за цркву набавља фирма Витомира Марковића и Павловића извршили и по истом изјавили:

По решењу суда а као чланови комисије за преглед икона новог иконостаса цркве Орашачке, прегледали смо све иконе и нашли, да су иконе израђене потпуно у духу и стилу православне источне цркве, и да су добро израђене, па смо зато, да се исте као добре и солидно израђене могу примити. Председник прота В. Милић с. р. чланови Ж. Југовић с. р. Д. Андрејевић с. р. Срећко Синђелић с. р.

Из горњега може се свака сиромашна црква уверити, да поменута фирма израђује иконостасе у потпуно православном духу а за цену веома ниску. Целокупан иконостас са иконама, столарским дрворезачким и позлатарским послом није коштао више од Дин. 3.500.

Ми Вас препоручујемо свима сиромашним црквама које иконостас немају да их само код Вас могу добити за цену врло умерену.

5. Маја 1897 год.

у Дрену

Свештеник цркве Орашач. Срећко Синђелић

(М. П.) тутори цркве: Сретен Јовичић, с. р. Љубинко Авичић.

Духовном суду епархије београдске

Према решењу судском Бр. 7763. од ове год, прегледали смо иконе за иконостас нове цркве параћинске, које је цркви приложио Г. Дина Микић трговац из Параћина, а које је фирма В. Марковић и Павловић овд. из Русије набавила, па смо нашли; да су иконе, према цени колико су плаћене, солидно израђене у чисто православном стилу, и као такве, да се могу примити и на иконостасу наместити, тим пре, што су ове иконе, и Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит Инокентије и Његово Преосвештенство Епископ тимочки Господин Мелентије прегледали и похвално се изразили о доброј изради у православном стилу ових икона, препоручивши, да се иконе приме као у свему исправне.

2 децембра 1898 год.

Београд.

Председник комисије

Ранко Лукић с. р.

свешт. члан духов. суда

Ж. Југовић с. р.

Мих. Јаковљевић с. р.

свешт. и писар беогр. дух. суда

Да је овај препис веран у свему своме оригиналу, који се у актима овога суда налази, духовни суд београд. по наплати таксе надлежно тврди.

Бр. 9082

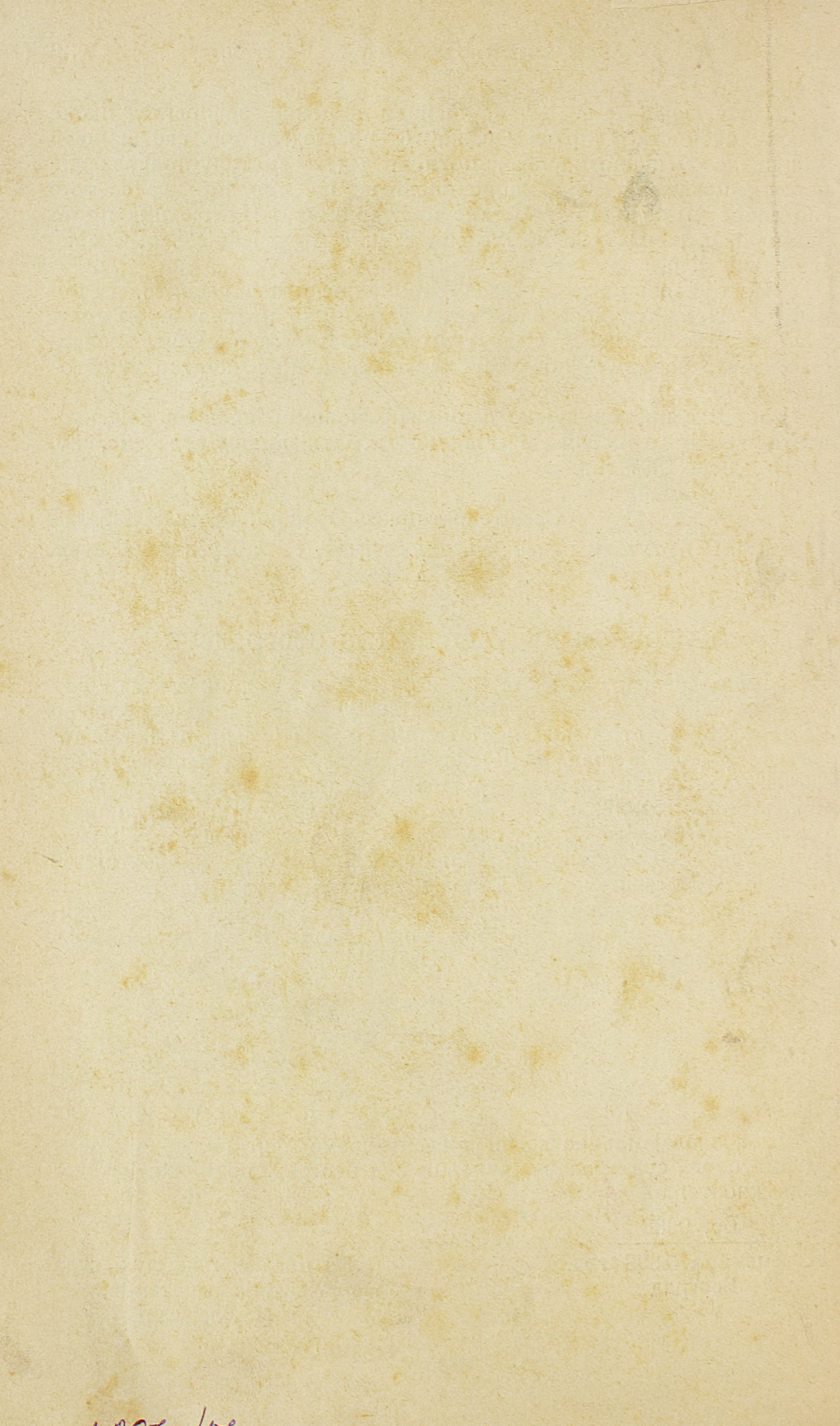
11 децембра 1898 год.

Београд

За председника дух. суда

Судија свештеник,

М. Влајковић.



1902 1/2